

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Г. Ю. Штерн

Ситуаційні та практичні завдання

для практичних занять з курсу

« Корпоративне управління »

(для студентів денної форми навчання
освітньо- кваліфікаційного рівня підготовки магістр,
напрямку "Менеджмент організацій")

ХАРКІВ - ХНАМГ – 2009

Ситуаційні та практичні завдання для практичних занять з курсу «Корпоративне управління»: методичні вказівки для студентів денної форми навчання освітньо- кваліфікаційного рівня підготовки магістр, напрямку "Менеджмент"./
Укл. Штерн Г.Ю. – Х.: ХНАГХ, 2009. – 95 с.

Укладач: Г.Ю. Штерн

Рецензент : Е.М.Кайлюк

Рекомендовано

кафедрою Менеджменту і маркетингу в міському господарстві,
протокол № 1 від 27.08.2009 р.

ЗМІСТ

	Стр.
ВСТУП	4
СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ	5
ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ	27
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	30
ДОДАТКИ	42

ВСТУП

Корпоративне управління - ключове питання при створенні ефективної ринкової економіки, заснованої на верховенстві права. Низька якість корпоративного управління на багатьох підприємствах країни негативно впливає на інвестиційний клімат, а успішний розвиток будь-якого бізнесу неможливий без доступу до інвестиційного капіталу. Тому **мета даного курсу** - ознайомити студентів з основами побудови корпоративних відносин на підприємствах. Студенти повинні знати, що налагоджена система корпоративного управління дозволяє найкраще використовувати існуючі можливості на підприємствах, а також залучати нових інвесторів. При рівних виробничих, фінансових та інших показниках компанії з гарною репутацією в області корпоративного управління цінуються набагато дорожче.

Предметом курсу є система корпоративного управління та організаційно-економічний механізм її функціонування на мікро- та макрорівнях, формування механізму розвитку інтегрованих корпоративних утворень, а також система відносин між акціонерами, менеджерами та іншими зацікавленими особами для забезпечення балансу їх інтересів, яка спрямована на ефективну діяльність підприємств.

Завданнями цих методичних вказівок є опанування системою знань, умінь та практичних навичок в галузі корпоративного управління, ознайомлення студентів з досвідом побудови ефективної системи корпоративного управління, знати існуючий на цей час в Україні досвід роботи в даному напрямку, розуміння того, наскільки важлива ця проблема для залучення інвестицій на підприємства.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

При вирішенні ситуаційних завдань необхідно користуватися нормативними матеріалами, наведеними в Додатках.

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 1.

Інформація про підприємство

ВАТ створено у процесі приватизації на основі орендного підприємства і зареєстровано в березні 1997 р. Напрямок діяльності підприємства – здійснення електромонтажних робіт для підприємств і житлового сектора, монтаж вуличного освітлення, прокладка кабельних ліній для житлових будинків, монтаж трансформаторних підстанцій для підприємств і житлового фонду.

Структура акціонерного капіталу (на момент розгляду ситуації) :

- Загальна кількість акціонерів ВАТ - 130 чол.
- Розподіл акцій - 2% у Держави, в особі регіонального відділення ФДМ;
  - 37% у власності працівників ВАТ, у тому числі в Голови правління ВАТ - 1,4%;
  - 61% у фізичних осіб.

СИТУАЦІЯ 1.

З моменту створення акціонерного товариства в березні 1997 р. і до проведення перших зборів акціонерів Головою Правління був колишній директор державного підприємства. Після перетворення державного підприємства у ВАТ Голова Правління, на думку інших членів Правління, незадовільно виконував обов'язки з керування підприємством. Після виконання плану з приватизації підприємства в березні 1999 р. були скликані перші загальні збори акціонерів, на яких акціонери спробували переобрати Голову правління. Але він зміг залучити на свій бік голоси більшості акціонерів і в результаті був обраний ще на наступний строк.

На цих же зборах для захисту інтересів своїх прав акціонери створили Наглядову раду і вибрали в члени ради своїх представників з числа працівників підприємства. На той момент у Статуті підприємства не була передбачена Наглядова рада і при проведенні зборів не були внесені зміни до Статуту підприємства.

Після перших зборів акціонерів у березні 1999 р. конфлікт між головою і членами Правління посилювався. Через цей конфлікт збори акціонерів в 2000 р. зібрати не вдалося.

На початку 2001 р. група акціонерів на чолі із заступником Голови Правління консолідувала пакет майже 12% голосів і ініціювала проведення позачергових загальних зборів. Одним з питань, внесених до порядку денного, була оцінка дій Голови правління і його перевибори.

Правління, одержавши вимоги акціонерів, затвердило рішення про скликання позачергових зборів та призначило дату проведення зборів акціонерів на 04.03.2001р. Порядок денний зборів був опублікований у пресі 20.01.2001р.

На момент затвердження цього рішення в акціонерному товаристві з необхідних внутрішніх документів був тільки Статут, затверджений наказом ФДМ в 1996 р. при створенні ВАТ, в якому не були враховані зміни в законодавстві України про господарчі товариства 1997-1999 р.р.

За два тижня до проведення загальних зборів Голова правління через хворобу був госпіталізований. Для обговорення виконання заходів з підготовки загальних зборів були проведені збори Наглядової ради. На цьому засіданні заступник Голови Правління з виробництва був призначений виконуючим обов'язки Голови Правління до моменту його видужання.

Запитання до ситуації 1.

1. Якими, на вашу думку, повинні бути дії акціонерів, якщо голова Правління незадовільно виконує посадові обов'язки й перебуває в конфлікті з посадови-

ми особами органів управління?

2. Чи була порушена процедура скликання позачергових зборів?
3. Чи була легітимною обрана на зборах акціонерів 1999 р. Наглядова рада товариства?
4. Чи правильно був призначений виконуючий обов'язки Голови Правління?
5. Як би ви призначали виконуючого обов'язки Голови правління?

СИТУАЦІЯ 2.

4 березня 2001 р. були проведені загальні збори акціонерів. Після реєстрації акціонерів і їхніх представників було встановлено, що кворум становить 74,7%, тому збори можуть бути проведені.

За рішенням акціонерів, присутніх на зборах, виконуючому обов'язки голови Правління доручено зробити доповідь про діяльність Правління і його Голови за звітний період. Після доповіді й обговорення діяльність Голови правління визнана незадовільною. На голосування було поставлене питання про звільнення Голови Правління з посади і вибори нового Голови правління. Після пропозицій кандидатур на посаду голови Правління і їхніх обговорень був вибраний новий Голова правління, за якого проголосували 96% присутніх на зборах акціонерів.

Крім того, рішенням загальних зборів колишньому Голові правління був встановлений двотижневий строк для передачі справ і запропонована нова посада в штатному розкладі АТ з урахуванням його досвіду й кваліфікації.

Збори акціонерів затвердили нову редакцію Статуту ВАТ і внутрішні положення, що регламентують діяльність посадових осіб й органів управління ВАТ.

Запитання до ситуації 2.

1. Чи легітимно було проведення зборів?
2. Чи можливим було проведення перевиборів Голови Правління в його відсу-

тність?

3. Чи правильно діяли виконуючий обов'язки Голови правління і Наглядова рада?
4. Як би ви провели переобрання голови Правління на зборах акціонерів? Як сформулювали б рішення зборів?
5. Чи мав право голова Наглядової ради підписувати договір з новим Головою правління?

СИТУАЦІЯ 3.

29 квітня 2001 р. новий Голова правління підписав наказ про звільнення колишнього голови Правління з пропозицією йому зайняти посаду інженера. Наказ був виданий у період перебування колишнього Голови правління на лікарняному.

На початку червня колишній Голова правління вийшов на роботу. Наступного дня він був звільнений. У його трудовій книжці був зроблений запис: «Звільнений на підставі рішення загальних зборів акціонерів».

1 вересня колишній Голова правління подав у районний суд позов про визнання рішення зборів акціонерів від 4 березня 2001 р. недійсним та про відновлення його на посаді. Він також подав додатковий позов про відшкодування морального збитку.

Протягом грудня 2001 р. - січня 2002 р. районний суд розглянув справу й дійшов висновку, що при проведенні зборів акціонерів були допущені порушення (процедура ведення реєстрації акціонерів, оформлення доручень). Частину доручень (37%) суд визнав недійсними. З огляду на те, що кворум на зборах склав 74%, з яких 37% були визнані недійсними, суд зробив висновок про неправомотність зборів акціонерів і недійсність затверджених рішень, включаючи рішення про переобрання Голови правління.

Колишній Голова правління був відновлений на роботі. Результати виборів нового складу Правління, Наглядової ради й ревізійної комісії були визнані недій-

сними. Рішення про затвердження змін і доповнень до Статуту й затвердження 11 внутрішніх Положень також визнані недійсними.

Запитання до ситуації 3.

1. Чи правильно було проведено звільнення з посади колишнього Голови Правління?
2. Чи правильно був поданий позов до суду?
3. Чи правильним, на ваш погляд, було поновлення на роботі колишнього Голови правління?
4. Спробуйте змодельовати подальший розвиток подій.

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 2.

Інформація про акціонерне товариство

ВАТ створено в процесі приватизації на базі виробничого орендного підприємства малогабаритної техніки, яке було зареєстровано 13 січня 1995р. Основна спеціалізація підприємства - виготовлення малогабаритних сільськогосподарських тракторів, причіпного й навісного устаткування до них (плуги, сівалки, культиватори), а також паливно-заправних станцій для сільського господарства. Крім того, підприємство виготовляє різноманітний асортимент товарів широкого вжитку.

Структура акціонерного капіталу (на момент розглянутої ситуації):

- 29% - у власності держави. Управління здійснюється ФДМ України;
- 69% - у власності трудового колективу (427 працівників);
- 2% - у власності інших фізичних й юридичних осіб.

СИТУАЦІЯ 1.

27 вересня 2002 р. група акціонерів - фізичних осіб, які володіли в сукупності 10,6% голосів, склала письмову вимогу про скликання позачергових зборів акціонерів для розгляду наступних питань:

1. Вибори Голови правління та членів Правління.
2. Затвердження програми виходу підприємства з кризи.

Свою вимогу акціонери мотивували «критичним фінансово-економічним станом акціонерного товариства, відсутністю чіткої програми виходу підприємства з кризи й зменшенням активів ВАТ». Вимога була адресована облдержадміністрації, Правлінню і Наглядовій раді ВАТ, але була послана тільки в облдержадміністрацію, звідки наступного дня її передали під розписку Голові правління ВАТ.

Ініціаторами позачергового скликання зборів виступила група акціонерів, серед яких був колишній Голова правління ВАТ, який має пакет акцій в 0,3%. Він очолював підприємство майже 10 років і у свій час був звільнений від займаної посади за власним бажанням у зв'язку з переходом на посаду начальника управління зовнішньоекономічних зв'язків облдержадміністрації. Пост Голови правління очолив головний інженер підприємства, який обіймає цю посаду й на сьогоднішній день.

Ініціативна група у своїх діях розраховувала на підтримку облдержадміністрації. Про це свідчить той факт, що вимога про скликання зборів акціонерів була подана саме в облдержадміністрацію.

Запитання до ситуації 1.

1. Чи були законними вимоги групи акціонерів?
2. Чи правильно діяли акціонери, подаючи вимогу про скликання позачергових зборів в усі названі вище інстанції?
3. Як би ви діяли на місці ініціативної групи?
4. Якою, на вашу думку, має бути позиція Наглядової ради

СИТУАЦІЯ 2.

29 вересня 2002 р. Правління розглянуло вимогу акціонерів і вирішило перевірити кількість акцій і достовірність підписів акціонерів під вимогою. З цією метою була створена комісія з 5 чоловік, яка перевірила кількість голосів акціоне-

рів шляхом звірення з реєстром акціонерів, а також дійсність підписів акціонерів за допомогою персонального опитування.

Комісія з перевірки кількості акцій і достовірності підписів установила:

1. акціонери, які в сукупності володіють 0,9% голосів, не підписували вимогу, а їхні підписи були підроблені, про що комісія одержала письмові заяви акціонерів;
2. акціонери, які в сукупності володіють 0,7% голосів, письмово відмовилися від свого попереднього підпису з різних причин (не розуміли значення своїх дій, передумали й т.п.).

15 жовтня 2002 р. на підставі результатів перевірки Правління ВАТ визначило, що вимогу про скликання позачергових зборів акціонерів підписали акціонери, які володіють у сукупності 9% голосів, і відмовилося проводити позачергові збори акціонерів. Своє рішення Правління мотивувало також тим, що у вересні 2002 р. на відкритому засіданні Наглядової ради Правління подавало звіт про свою роботу за півріччя і в першому кварталі 2003 р. відповідно до п. 8.2.1 Статуту підприємства будуть проведені чергові загальні збори акціонерів.

Питання до ситуації 2.

1. Чи правильно діяло Правління, призначивши комісію для перевірки достовірності підписів акціонерів?
2. Чи законно діяло Правління, відмовивши у скликанні позачергових зборів акціонерів?
1. 3. Чи правильно им було мотивування відмови в проведенні зборів акціонерів.
3. Якими були б ваші дії як акціонера після одержання відмови?

СИТУАЦІЯ 3.

12 листопада 2002 р. група акціонерів - фізичних осіб подала Правлінню та ФДМ повторну вимогу про скликання позачергових зборів акціонерів, яку підписали акціонери, в сукупності маючі 11,2% голосів.

23 листопада 2002 р. ФДМ від свого імені опублікував у місцевій газеті оголошення про проведення позачергових зборів акціонерів 26 січня 2003 р. з наступним порядком денним:

1. Звіт Правління про фінансово - економічне становище ВАТ і про відчуження майна ВАТ.
2. Вибори всіх органів управління ВАТ.

Запитання до ситуації 3

1. Чи правильно, на ваш погляд, діяли представники держави й акціонери товариства?
2. Спрогнозуйте результати таких дій ФДМ.

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 3.

Інформація про акціонерне товариство

ВАТ створено в процесі приватизації на базі державного підприємства й зареєстровано 26 квітня 1998 р. Основна спеціалізація підприємства - виготовлення різних радіостанцій, радіопередавачів та іншої радіоапаратури, а також електричних і газових побутових нагрівачів. Крім того, підприємство випускає різний асортимент товарів народного споживання, пов'язаних з основним виробництвом.

На початку 90-х років, після того як Україна стала незалежною державою, потреба в продукції для військової техніки різко зменшилася, і на заводі почалися зміни, пов'язані з конверсією виробництва. Шляхом реконструкції і реструктуризації виробництва підприємство повинне було переорієнтуватися на випуск радіотехніки для цивільних потреб. Завод спочатку розробляв зразки, а потім впроваджував у виробництво радіостанції, радіопередавачі та іншу апаратуру, а також електричні й газові побутові прилади й нагрівачі для підприємств і населення.

У 1998 р. підприємство рішенням регіонального відділення ФДМ України було

перетворено у відкрите акціонерне товариство. Статутний капітал товариства становить 987 640,4 грн. і поділений на 3 950 562 простих іменних акцій. У 1998-1999 р.р. здійснювався процес розподілу акцій підприємства відповідно до плану їхнього розміщення, а також їхній перерозподіл на вторинному ринку. До кінця 1999 р. цей процес в основному закінчився і пакети акцій сформувалися. Підприємство на даний період є прибутковим і випускає необхідну на ринку продукцію.

Пакети акцій розподіляються в такий спосіб:

- 25% - у власності держави;
- 28% - у власності акціонера Козлова;
- 7% - у власності акціонера Іванова;
- 10% - у власності юридичної особи ЗАТ «Надія»;
- 28% - у власності юридичної особи ТОВ «Карат»;
- 2 % - у власності інших фізичних осіб.

СИТУАЦІЯ 1.

На початку січня 2003 р. Правління товариства на своєму засіданні затвердило рішення про скликання чергових загальних зборів акціонерів 3 березня 2003 р.

Наприкінці січня 2003 р. ситуація з розподілом пакетів акцій у товаристві змінилася - акціонер Козлов продав пакет акцій (28%) Гурову. Останній придбав акції за умови, що акціонер Іванов віддасть йому доручення на право участі й голосування за власним розсудом на загальних зборах акціонерів ВАТ своїм пакетом акцій (7%).

Акціонер Іванов дав доручення на участь і голосування на загальних зборах акціонерів своїм пакетом акцій Гурову, який таким чином, зібрав під свій контроль пакет акцій в 35%. До придбання акцій товариства Гуров не мав інформацію про зміст Статуту та інших внутрішніх документів, структуру органів

управління, повноваження Наглядової ради й механізм затвердження рішень. Новий акціонер знав тільки, що ВАТ рентабельне й мав приблизну інформацію про розподіл акцій.

Ознайомившись з порядком денним загальних зборів акціонерів, Гуров визнав за необхідне внести свої пропозиції, а саме - доповнити перелік питань про проведення додаткової емісії акцій. Він подав вимогу в Правління, яке відповідно до статті 43 Закону України «Про господарчі товариства» винесло відповідне питання на збори акціонерів.

Запитання до ситуації 1.

1. Що б ви запропонували зробити акціонеру Гурову після придбання їм пакета акцій товариства?
2. Як би ви діяли на місці Наглядової ради у зв'язку з появою нового акціонера з великим пакетом акцій?
3. Чи законним була вимога акціонера про зміну порядку денного загальних зборів?

СИТУАЦІЯ 2.

Акціонерів Гурову стало відомо, що він є членом Наглядової ради відповідно до Статуту товариства, в якому відзначено, що:

- до складу Наглядової ради на безальтернативній основі входять акціонери або їхні представники, які володіють більше 10% акцій ВАТ;
- голосування з питань, які мають велике значення для товариства (усього 9 питань), здійснюється за принципом «одна акція - один голос», а по іншим - простою більшістю голосів присутніх членів Наглядової ради;
- засідання Наглядової ради правочинне, якщо на ньому присутні 2/3 його членів.

Статут у цій редакції був прийнятий на загальних зборах акціонерів ВАТ у бе-

резні 1999 р. Акціонер Гуров зрозумів, що деякі положення Статуту суперечать існуючому законодавству і вирішив внести пропозиції про зміну деяких положень статуту, а саме:

- запропонувати вибори Наглядової ради на зборах акціонерів, а не його формування відповідно до розміру пакета акцій;
- запропонувати порядок затвердження всіх рішень Наглядової ради за принципом «один член ради - один голос».

Запитання до ситуації 2.

1. Чи є порушення існуючого законодавства в порядку формування Наглядової ради ВАТ?
2. Що б ви порекомендували акціонерам з невеликими пакетами акцій для захисту їхніх прав?
3. Чи підтримали б ви запропонований акціонером Гуровим порядок затвердження рішень Наглядовою радою («одна акція - один голос»)?
4. Чи є законним вимога акціонера Гурова про внесення до Статуту товариства змін, які стосуються порядку формування Наглядової ради й затвердження рішень?
5. Як би ви рекомендували йому діяти з урахуванням того, що до зборів залишилося 3 дні?

СИТУАЦІЯ 3.

Акціонери, в тому числі ті, які входили до складу Наглядової ради, були сповіщені про зміни в розглянутих питаннях. У зв'язку з пропозиціями нового акціонера Наглядова рада вирішила скликати засідання для обговорення питання і визначення спільної позиції.

Засідання Наглядової ради відбулося 28 лютого 2003 р. Акціонер Гуров був запрошений взяти в ньому участь. На засіданні Гуров повідомив членів Наглядо-

вої ради про свої сумніви щодо легітимності положень Статуту й запропонував, не чекаючи загальних зборів акціонерів, починаючи з поточного засідання почати вирішувати всі без винятку питання простою більшістю голосів присутніх членів Наглядової ради. Наглядова рада, обговоривши пропозиції акціонера Гурова, зробила наступні висновки:

- проведення додаткової емісії акцій для ВАТ уявляється не потрібним і може зашкодити акціонерам, які мають великі пакети акцій;
- голосування на засіданнях Наглядової ради за принципом «одна людина - один голос» не відповідає інтересам акціонерів, які мають великі пакети акцій.

Запитання до ситуації 3.

1. Чи правильно діяв акціонер Гуров, вимагаючи змінити порядок прийняття рішень на засіданні Наглядової ради?
2. Чи правильними, на ваш погляд, були висновки Наглядової ради? Чому?
3. Як ви розумієте „обов'язки посадової особи діяти в інтересах товариства”?

СИТУАЦІЯ 4.

Акціонер Гуров та інші члени Наглядової ради, в тому числі представник ФДМ, не змогли дійти згоди в затвердженні рішень, погоджених з акціонерами - власниками великих пакетів акцій. На загальних зборах акціонерів члени Наглядової ради не підтримали жодну з пропозицій Гурова і кожний акціонер голосував за власною думкою. У результаті питання про проведення додаткової емісії акцій вирішене не було, а порядок формування Наглядової ради й затвердження нею рішень залишено без змін.

Запитання до ситуації 4.

1. Які помилки були допущені акціонером і Наглядову радою до зборів і на зборах акціонерів?
2. Що б ви порадили зробити акціонеру й Наглядовій раді для виправлення ситуації?

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 4.

Інформація про акціонерне товариство

Відкрите акціонерне товариство створене в процесі приватизації на базі державного підприємства й зареєстроване в 1995 р. Воно спеціалізується на виробництві запасних частин до сільгосптехніки, тракторів, автомобілів, автобусів і автотранспорту. Підприємство має стабільні зв'язки по збуту продукції. Розмір статутного капіталу становить 952 627 грн., який поділений на 3 810 508 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,25 грн. Оцінна вартість майнового комплексу ВАТ становить 3 000 000 грн. Оцінка проведена незалежним експертом з метою надання банківського кредиту. Середня рентабельність виробництва складає 10-13%. Заборгованостей по заробітній платі перед бюджетом і контрагентами не має.

Органи управління й контролю

У червні 2001 р. на загальних зборах акціонерів ВАТ були переобрані органи управління. Наглядова рада: члени Наглядової ради - 6 чол. (2 представники корпоративного інвестиційного фонду, 1 представник трудового колективу, 3 представники ЗАТ «Завод сільгоспмашин»).

Голова Наглядової ради: генеральний директор ЗАТ «Завод сільгоспмашин».

Правління: члени Правління обрані Наглядовою радою за поданням Голови Правління.

Голова Правління: обраний в 1998 р. за підтримкою головного акціонера ЗАТ «Завод сільгоспмашин».

Ревізійна комісія: члени ревізійної комісії - 3 чол. (1 представник ЗАТ «Завод сільгоспмашин», 1 – корпоративного Інвестиційного фонду, 1- представник трудового колективу).

Структура акціонерного капіталу

ЗАТ «Завод сільгоспмашин» (39,51% акцій) - торговельно-посередницька організація, яка планує займатися виробництвом. Маючи досвід продажу автозапчастин для сільськогосподарської техніки на умовах бартеру, ЗАТ «Завод сільгоспмашин» зацікавилася питаннями спільної діяльності з ВАТ, яке має необхідні виробничі потужності, фахівців і досвід роботи у виготовленні відповідної продукції.

ТОВ «Техоснастка» (12,81%) на загальних зборах акціонерів голосує так само, як і ЗАТ «Завод сільгоспмашин».

Акціонери - працівники ЗАТ «Завод сільгоспмашин» (12%) на зборах акціонерів підтримують позицію Голови Правління.

Корпоративний інвестиційний фонд (23,6%) - фінансовий посередник, який прагне дістати максимальний прибуток від вкладених в акції коштів.

На балансі ВАТ власних акцій - 1,59%.

Інші акції (10,49%) - фізичні особи, які не цікавляться проблемами й у загальних зборах акціонерів практично не беруть участі.

СИТУАЦІЯ 1.

У липні 2002 р. корпоративний інвестиційний фонд, власник 23,6% акцій, запропонував товариству викупити належні йому (фонду) акції через те, що представники інвестиційного фонду й члени Правління не прийшли до єдиної думки з приводу напрямків розвитку підприємства. Голова Правління погодився на

цю пропозицію і звернувся до Наглядової ради з проханням дати згоду на викуп 23,6% власних акцій, що належать корпоративному інвестиційному фонду, з метою подальшого їхнього перепродажу за договірною ціною або поширення серед акціонерів, які працюють на підприємстві. Наглядова рада дала на це письмовий дозвіл.

Власні акції були викуплені. Ця фінансова операція була здійснена за рахунок оборотних коштів без проведення попереднього аналізу фінансового стану підприємства.

Запитання до ситуації 1.

1. Чи правильно сформовані органи управління ВАТ? Дати пояснення.
2. Якими були б ваші дії як Голови Правління після одержання пропозиції від інвестиційного фонду щодо викупу акцій підприємства?
3. Як, на вашу думку, підприємство повинне придбати власні акції і за які кошти?
4. Чи було правочинним рішення Наглядової ради про згоду на викуп власних акцій товариства?

СИТУАЦІЯ 2.

У листопаді 2002 р. Наглядова рада вирішила заборонити Голові Правління розпоряджатися акціями, які належать ВАТ, до затвердження цього рішення на загальних зборах акціонерів підприємства.

На засіданні Наглядової ради були присутні 4 члени Наглядової ради (3 представники ЗАТ «Завод сільгоспмашин» і 1 представник трудового колективу), які проголосували «за» одноголосно.

У лютому 2003 р. члени Наглядової ради поставили перед Головою Правління питання про збільшення прибутковості операцій із продажу продукції підприємства шляхом підвищення рентабельності виробництва й збільшення відпуск-

них цін, які відповідно до аналізу ринку були занижені, на що голова Правління відповів відмовою.

ЗАТ «Завод сільгоспмашин» вирішило переобрати Голову Правління, додатково вибрати учасників Наглядової ради, ревізійної комісії і на загальних зборах ухвалити рішення щодо 25,19% пакета акцій, який перебував у власності ВАТ.

У березні 2003 р. ЗАТ «Завод сільгоспмашин» як акціонер, що володіє 39,51% акцій, склав вимогу про скликання чергових зборів акціонерів.

У березні 2003 р. Голова Правління обмежив доступ голови й членів Наглядової ради на територію підприємства, перешкоджав членам ревізійної комісії у проведенні фінансової перевірки.

Після тривалих переговорів Наглядової ради з Головою Правління останній погодився провести загальні збори акціонерів і призначив дату проведення - 26 травня 2003 р.

Запитання до ситуації 2.

1. Чи було правочинним рішення Наглядової ради заборонити відчуження акцій, що знаходяться у власності товариства?
2. Чи було правочинним засідання Наглядової ради, на якому це рішення було прийнято?
3. Якими, на ваш погляд, були мотиви членів Наглядової ради при ухваленні вищезгаданого рішення?
4. Чи правочинно діяв голова Правління, перешкоджаючи членам ревізійної комісії у здійсненні фінансової перевірки?
5. Дати оцінку процедури скликання зборів акціонерів.

СИТУАЦІЯ 3.

Через два дні після одержання вимоги про скликання загальних зборів акціонерів Голова Правління скликав засідання Правління, на якому було ухвалено рішення про розподіл 25,19% акцій, що належать ВАТ, серед працівників підприємства в рахунок річної премії за результатами 2002 р. Рішенням Правління було затверджено «Положення про розподіл викуплених власних акцій між співробітниками ВАТ», яке регулювало розмір і порядок розподілу акцій.

Голова Наглядової ради, ознайомившись з цими документами, звернувся в прокуратуру міста з проханням заблокувати передачу пакета 25,19% акцій трудовому колективу, оскільки, на його думку, продаж акцій за заниженими цінами (ВАТ купував акції по 13 копійок за штуку, а працівникам продавав по 3 копійки, отже, збиток для підприємства становить 94 852 грн.) буде збитковим для підприємства.

Прокурор міста виніс постанову для реєстратора товариства заблокувати 25,19% акцій, що належать підприємству. Заступник прокурора області скасував постанову прокурора міста. Прокурор області відновив постанову прокурора міста. Голова Наглядової ради подав позов у районний суд з метою блокування 25,19% акцій на рахунку у реєстратора. Суд задовольнив позов.

Правління подало касаційну скаргу в обласний суд на постанову районного суду з метою розблокувати пакет акцій на рахунку у реєстратора.

17 травня 2003 р. Правління затвердило рішення про перенесення загальних зборів акціонерів на 22 липня 2003 р.

Запитання до ситуації 3.

1. Чи правочинним було рішення Правління ВАТ про розподіл акцій серед працівників і, відповідно, затвердження «Положення про розподіл викуплених власних акцій між співробітниками ВАТ»?
2. Як би ви діяли на місці членів Наглядової ради?

3. Чи було правочинним звернення Голови Наглядової ради в прокуратуру міста?
4. Чи було правочинним звернення Голови Наглядової ради з позовом до Правління і Голови Правління в районний суд?

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 5.

Інформація про акціонерне товариство

ВАТ створено у процесі роздержавлення шляхом перетворення орендного підприємства у відкрите акціонерне товариство з метою приватизації державної частки в статутному капіталі. Товариство зареєстроване 18 грудня 1994 р. ВАТ - виробник сільськогосподарської продукції, у процесі його діяльності створено 5 дочірніх підприємств на базі структурних підрозділів товариства, які перебувають поза місцем розташування основного підприємства. Крім того, ВАТ має ще 4 структурні підрозділи, розташованих поза основним підприємством. Один із структурних підрозділів претендує на перетворення в дочірнє підприємство зі статусом юридичної особи. На підприємстві працюють 422 чол. (з урахуванням працівників дочірніх підприємств). Статутний капітал підприємства становить 100 000 грн, загальна кількість акцій - 20 000 штук. Всі акції - прості іменні. Номінальна вартість акції - 5 грн. Розмір статутного капіталу не мінявся після індексації вартості основних коштів. Загальна чисельність акціонерів - 423, з них 422 - фізичних і 1 юридична особа (Інвестиційна компанія).

Інвестиційна компанія, власник 5% акцій товариства, до загальних зборів акціонерів не проявляли істотного інтересу до діяльності ВАТ.

Структура акціонерного капіталу:

- 92,5% - у власності трудового колективу;
- 2,5% - у власності інших фізичних осіб;
- 5% - у власності інвестиційної компанії.

СИТУАЦІЯ 1.

На засіданні Правління 16 лютого 2003 р. було ухвалено рішення про скликання загальних зборів акціонерів 21 квітня 2003 р.

Основні питання, запропоновані Правлінням:

1. Звіт Правління про господарську діяльність за 2002 р.
2. Звіт ревізійної комісії.
3. Звіт Наглядової ради.
4. Затвердження річного звіту, балансу. Розподіл прибутку за 2001 р.
5. Про реструктуризацію ВАТ.
6. Вибори й перевибори керівних органів ВАТ.

Правління ВАТ, готуючи збори акціонерів, планувало в питанні про реструктуризацію обговорити створення дочірнього підприємства на базі одного із структурних підрозділів, що займався переробкою сільгосппродукції й мав замкнутий цикл виробництва.

З урахуванням того, що строк повноважень Голови завершувався, збори акціонерів повинні були розглянути питання про обрання нового керівника виконавчого органу. Але на вимогу Голови Правління пункт 6 був сформульований так: «Вибори й перевибори керівних органів».

Голова Правління планував переобрати Голову Наглядової ради ВАТ. Причиною було те, що працівник ВАТ, який очолював Наглядову раду, мав власну точку зору щодо діяльності ВАТ, яка досить часто не збігалася з точкою зору Голови Правління.

Відповідно до діючого законодавства України, Правління ВАТ опублікувало оголошення про скликання щорічних загальних зборів акціонерів і розіслало їм поштові запрошення. Публікація в пресі й запрошення містили інформацію про дату, час і місце проведення збори, порядок денний, час початку й закінчення реєстрації акціонерів.

Запитання до ситуації 1.

1. Чи правильно були сформульовані питання зборів акціонерів?
2. Будучи на місці Правління, які матеріали ви б підготували для кожного з питань?
3. Як Правління могло ознайомити акціонерів з матеріалами, пов'язаними з розглянутими питаннями?

СИТУАЦІЯ 2.

Реєстрація акціонерів і їх представників здійснювалася мандатною комісією, створеною рішенням Правління. Усього було зареєстровано 83 учасника загальних зборів - акціонери і їх повноважні представники, які в сукупності володіли 70% статутного капіталу. Серед учасників зборів був представник інвестиційної компанії, яка володіла 5% акцій ВАТ. Головою зборів був вибраний директор одного з дочірніх підприємств.

Акціонерам і їх представникам під час реєстрації були видані мандати для голосування з вказівкою загальної кількості голосів, якою володів кожний з присутніх.

Голова Правління доповів про результати діяльності підприємства і його дочірніх підприємств за рік, назвав основні показники фінансово-господарської діяльності ВАТ, зокрема, що консолідований прибуток товариства за 2002 р. склав 100 000 грн.

Звіт ревізійної комісії зробив її голова - заступник головного бухгалтера ВАТ, комісія оцінила роботу Правління як задовільну й запропонувала затвердити річний звіт ВАТ.

Голова Наглядової ради повідомив, що рада працює всього один рік. За цей час проведено 4 засідання, на яких заслуховували доповіді голови й членів Правління про стан справ товариства і його дочірніх підприємств. Зокрема, неодноразово зверталася увага Правління на досить низький розмір заробітної плати працівників і на діяльність деяких збиткових дочірніх підприємств. Після доповіді голова Наглядової ради оголосив зборам акціонерів заяву про власну відставку.

Збори акціонерів прийняли рішення про затвердження звітів і розподілу прибутку в такий спосіб:

- резервний фонд - 5%;
- до фонду дивідендів - 15%;
- до фонду розвитку виробництва - 50%;
- до фонду матеріального заохочення - 30%.

Голова Правління поінформував, що за пунктом 5 виконавчий орган товариства пропонує акціонерам ухвалити рішення щодо створенні дочірнього підприємства на базі структурного підрозділу ВАТ з переробки сільськогосподарської продукції й делегувати Правлінню затвердження Статуту дочірнього підприємства. Представник інвестиційної компанії не погодився із пропозицією Голови Правління, оскільки на порядку денному, питання про створення дочірнього підприємства не зазначене, тому збори акціонерів не можуть затвердити рішення про його створення. Але збори акціонерів ухвалили рішення щодо створенні дочірнього підприємства й запропонували Правлінню затвердити його Статут. Представник інвестиційної компанії голосував проти.

За пунктом 6 збори затвердили відставку попереднього Голови Наглядової ради й обрали новим Головою одного з директорів дочірніх підприємств, якого рекомендувало Правління. У зв'язку із закінченням терміну дії трудового договору діючого Голови Правління акціонерам було запропоновано обрати нового голову Правління ВАТ. Правління рекомендувало продовжити контракт із діючим головою. Один з акціонерів товариства, раніше працівник ВАТ, запропонував власну кандидатуру на пост Голови Правління, виклав своє бачення подальшої діяльності товариства. Претендент критикував відсутність нових технологій у виробництві й низку заробітну плату.

Підсумки голосування продемонстрували перемогу попереднього Голови Правління, якого обрали на новий строк - 3 роки.

Кандидатуру альтернативного претендента підтримав тільки представник інвестиційної компанії .

Запитання до ситуації 2.

1. Чи було законним рішення зборів акціонерів за пунктом 5?
2. Якими були б ваші дії як акціонера, що голосував проти?
3. Як би ви діяли на місці Голови Правління?
4. Чи можуть загальні збори акціонерів делегувати Правлінню повноваження щодо затвердження Статуту дочірнього підприємства?
5. Чи правильно діяв Голова Наглядової ради? Як би ви діяли на його місці?

СИТУАЦІЯ 3.

Інвестиційна компанія почала активну скупку акцій і потужну агітаційну діяльність проти існуючого голови Правління. Під час зустрічей з акціонерами, працівниками ВАТ їм розповідали про приватні інтереси Голови Правління у справах товариства, відсталих і застарілих поглядах на виробництво й бізнес у

цілому. Значна частина акціонерів продавала власні акції Інвестиційної компанії. З метою збереження контролю за товариством Голова Правління проводив власну роз'яснювальну роботу серед працівників ВАТ і через посередників за рахунок коштів ВАТ купував акції. В остаточному підсумку пакет, контрольований інвестиційною компанією, склав 40%, а пакет, контрольований головою Правління, 30%. Максимальна вартість акцій під час їхньої скупки склала 10 грн за штуку при номінальній вартості 5 грн. Внаслідок активності інвестиційної компанії Правління товариства не ризикнуло реалізувати рішення про створення дочірнього підприємства. Фактично рішення залишилося на папері.

Запитання до ситуації 3.

1. Як ви думаєте, чому інвестиційна компанія почала покупку акцій?
2. Як би на місці Голови Правління діяли ви?
3. Чи варто виконувати рішення зборів акціонерів про створення дочірнього підприємства?

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 6.

Інформація про акціонерне товариство

ВАТ, зареєстроване 29 січня 1996 р., створено спільним рішенням Регіонального відділення ФДМ України в області й організацією орендарів шляхом приватизації орендного підприємства. Основні види діяльності ВАТ - виробництво сільгосппродукції, відгодівля й переробка м'яса великої рогатої худоби, виробництво й реалізація м'ясопродуктів і технічної продукції, а також медпрепаратів. Основними покупцями продукції є торговельні підприємства, питома вага яких становить 68% в області, 24,7% - в Україні й 7,3% - в інших країнах. До складу підприємства входять: котельня, холодильний, компресорний і механічний цехи. Виробничі потужності завантажені в середньому на 30-50%. Устаткування в основному вітчизняного виробництва, питома вага імпортного устаткування - 5%.

Статутний капітал товариства становить 5 949 808.7 грн і поділений на 23 799 235 простих іменних акцій номінальною вартістю 0,25 грн. кожна.

Структура акціонерного капіталу:

- 5,4% - у власності держави;
- 20,9% - викуплені самим емітентом;
- 73,7% - у власності фізичних і юридичних осіб.

СИТУАЦІЯ 1.

9 лютого 2002 р. на засіданні Правління ВАТ було ухвалено рішення провести 23 квітня 2003 р. річні збори акціонерів. Під час обговорення порядку денного Голова Правління акцентував увагу на необхідності розгляду питання про залучення на підприємство інвестицій. Однак у якій формі залучати інвестиції, під що їх залучати та багато інших запитань Голова Правління не зміг дати чіткої відповіді членам Правління.

Правління погодилося з тим, що коли необхідно залучати інвестиції, це краще зробити, продавши інвестору певний пакет акцій товариства. Однак в інших питаннях пропозиції членів Правління були різними й навіть несумісними (від викупу й перепродажу до додаткової емісії акцій), і питання про залучення інвестора було вирішено включити в розглянуті на зборах акціонерів питання в останню чергу - у формулюванні «Різне».

Таким чином, члени Правління сподівалися, що на зборах акціонери самі вирішать, який саме механізм залучення інвестицій у ВАТ вибрати - продаж викуплених акцій або додаткову емісію.

Питання порядку денного були затверджені в наступному вигляді:

1. Звіт Голови Правління про роботу ВАТ за звітний період.

2. Звіт Голови Наглядової ради про роботу за звітний період.
3. Звіт Голови ревізійної комісії про роботу за звітний період.
4. Затвердження річної звітності й балансу.
5. Додаткові вибори членів ревізійної комісії.
6. Вибори членів Правління й членів ревізійної комісії.
7. Внесення змін і доповнень у Статут ВАТ.
8. Різне.

Саме в такому вигляді власники іменних акцій одержали питання порядку денного разом з оголошенням про скликання зборів акціонерів персонально за 45 днів до зборів. Крім того, вся ця інформація була надрукована в газеті «Цінні папери України» від 4 березня 2003 р. і в місцевій газеті від 5 березня 2003 р.

Запитання до ситуації 1.

1. Чи припустиме, на ваш погляд, включення до порядку денного загальних зборів акціонерів питання у формулюванні «Різне», якщо серед членів Правління немає визначеності з даного питання?
2. Що б ви порадили зробити Правлінню для виправлення ситуації, якби були його членом?

СИТУАЦІЯ 2.

Через певний час Правління більш детально розглянуло стратегію залучення коштів на підприємство. За пропозицією Голови Правління, який був власником значного пакета акцій підприємства (близько 10%), Правління затвердило рішення про залучення інвестицій у ВАТ шляхом додаткової емісії і про внесення до порядку денного загальних зборів акціонерів певних змін і доповнень. У тому числі Правління прийняло рішення про зміну пункту «Різне», що в новій редакції звучав як «Збільшення статутного фонду ВАТ»

У встановлений законом строк Правління персонально довело до відома кожного акціонера зміни в розглянутих питаннях. Повідомлення виглядало так:

Шановний акціонер!

Повідомляємо Вас про проведення загальних зборів акціонерів з наступним Порядком денним:

1. Звіт Голови Правління про роботу ВАТ за звітний період.
2. Звіт Голови Наглядової ради про роботу за звітний період.
3. Звіт Голови ревізійної комісії про роботу за звітний період.
4. Затвердження річної звітності й балансу.
5. Додаткові вибори членів ревізійної комісії.
6. Вибори членів Правління й членів ревізійної комісії.
7. Внесення змін і доповнень в Статут ВАТ.
8. Затвердження реєстратора й умов договору з ним.
9. Затвердження форми випуску цінних паперів (документарная)
10. Збільшення статутного капіталу товариства.
11. Реорганізація акціонерного підприємства.

Загальні збори акціонерів ВАТ відбудуться 23 квітня 2003 р. о 12 годині за адресою: _____. Початок реєстрації 23 квітня 2003 р. о 10 годині. Закінчення в 11:50.

Правління ВАТ

Після одержання змінених питань загальних зборів акціонер Сидоров, якому належить 3,1% акцій товариства, звернувся 18 квітня 2003 р. у Правління й Наглядову раду, відзначивши, що повідомлення акціонерів про зміну зроблено з порушенням вимог статей 40 і 43 Закону України «Про господарські товариства». Внаслідок цього Сидоров запропонував не розглядати на зборах акціонерів питання №. 10. Правління і Наглядова рада не відреагували на вимогу акціонера.

Запитання до ситуації 2.

1. На вашу думку, чи виправило Правління помилку, визначивши питання «Різне» як «Збільшення статутного капіталу товариства»?
2. Чи відповідає повідомлення про зміни й доповнення розглянутих питань ви-

могам існуючого законодавства в частині інформування акціонерів про залучення інвестицій у підприємство шляхом збільшення статутного капіталу?

3. Яку інформацію, на вашу думку, необхідно надати акціонерам разом зі зміненними питаннями, обговорюваними на загальних зборах, якщо передбачається зміна статутного капіталу?

4. Проаналізуйте можливі варіанти виправлення ситуації з погляду Правління, Наглядової ради й акціонерів.

5. Як ви вважаєте, законна вимога акціонера й чи є правильною його рекомендація щодо виходу з наявної ситуації?

СИТУАЦІЯ 3.

23 квітня 2003 р. були проведені загальні збори акціонерів. Відповідно до протоколу мандатної комісії від 23 квітня 2003 р. для участі в зборах акціонерів прибули й зареєструвалися акціонери і їхні представники, які володіли 61,7% голосів. На розгляд зборів Правління винесли змінений список питань, щодо чого протестував акціонер Сидоров. Під час зборів питання № 11 розглядалося десятим, а питання №. 10 - одинадцятим.

Рішення з даних питань були такими (включаючи рішення з питання № 7, що стосується ситуації):

- питання № 7 - внесення змін і доповнень до Статуту ВАТ - одноголосно прийняті зміни й доповнення до Статуту, серед яких до компетенції правління віднесене право на збільшення статутного капіталу менш ніж на 1/3, а Наглядової ради - більш ніж на 1/3;

- питання №11 - реорганізація акціонерного товариства - Голова Правління запропонував задовольнити побажання акціонера підприємства, який висловив побажання вийти з учасників товариства.

- питання № 10 - збільшення статутного капіталу товариства - за пропозицією Голови Правління одноголосно ухвалено рішення про продаж акцій,

отриманих від акціонера в розмірі 20,86% статутного капіталу інвесторові, а також про здійснення додаткової емісії акцій для продажу цьому ж інвесторові на умовах і в розмірі, які розробить Наглядова рада.

Запитання до ситуації 3.

1. Чи будуть мати чинність закону рішення загальних зборів акціонерів з пунктів 7, 10, 11?
2. На ваш погляд, які порушення були допущені під час підготовки й проведення зборів акціонерів?
3. Чи можливо, на вашу думку, виправити ситуацію після зборів? У чому ви бачите роль Наглядової ради й Правління для вирішення ситуації?

СИТУАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ № 7.

Інформація про акціонерне товариство

ВАТ створено на базі державного підприємства й зареєстровано 27 жовтня 1994р. Основна спеціалізація - газопоставки й газифікація. ВАТ є основним постачальником природного газу в регіоні, здійснює забезпечення газом споживачів області, здійснює газифікацію області з використанням власних виробничих баз і інші послуги. Розмір статутного капіталу підприємства - 170 070 грн., розділений на 3 401 400 простих іменних акцій номінальною вартістю 5 коп. кожна. Кількість працівників підприємства - більше 4000 чол. Балансовий прибуток товариства в 1997 р. склав 15 937,9 тис. грн.

СИТУАЦІЯ 1.

3 жовтня 2002 р. Правління ВАТ прийняло рішення про збільшення статутного капіталу на 1/3 шляхом випуску додаткової кількості акцій. Це право Правління передбачено Статутом товариства. Виконуючи вимоги існуючого законодавства, Правління ВАТ опублікувало інформацію про додаткову емісію акцій у га-

зеті «Голос України» від 4 грудня 2003 р. У цій інформації було сказано про право Правління відхиляти частину підписки, що перевищує заявлений в інформації розмір. Відповідно до інформації відхилення повинне було проводитися з кінця списку.

Закрите акціонерне товариство «Мрія» і Інвестиційна компанія «Перемога», які були вже в той час акціонерами товариства, взяли участь у підписці. Обидва акціонери виконали всі вимоги, передбачені інформацією про випуск акцій.

16 січня 2003 р. відбулося засідання Правління. Одним з обговорюваних питань було питання про відхилення частини підписки ВАТ другого випуску. Серед інших у зв'язку з перевищенням розміру заявленої підписки було відмовлено в підписці й акціонерам ЗАТ «Мрія» і інвестиційної компанії «Перемога». Внесені в оплату акцій кошти були повернуті акціонерам в 30 -денний термін.

На цьому ж засіданні Правління ухвалило рішення про скликання загальних зборів акціонерів 25 квітня 2003 р. Серед питань, затверджених Правлінням, були наступні:

- про збільшення статутного капіталу товариства;
- про внесення змін і доповнень до Статуту товариства.

Під час розгляду питань Правління планувало затвердити результати передплати на акції другого випуску.

Акціонер - інвестиційна компанія «Перемога», який був не згодний з рішенням Правління про відмову в передплаті на акції, подав позов у суд про визнання недійсним рішення Правління й інформації про другий випуск акцій ВАТ у частині повноважень Правління щодо відмови в підписці.

Акціонер вважав своє право порушеним, а дії Правління - незаконними. На його думку, вирішення питання про відмову або прийняття частини підписки - це

частина питання про зміну статутного капіталу товариства й вимагає зміни Статуту. Оскільки останнє питання повною мірою стосується компетенції загальних зборів акціонерів - віднесення питання про відхилення частини підписки до компетенції Правління є незаконним.

Акціонер програв справу. Суд, вивчивши матеріали справи, дійшов висновку, що дії Правління за умови, якщо подібна компетенція передбачена Статутом і внутрішніми становищами товариства, були законними.

Запитання до ситуації 1.

1. Чи правильним, на ваш погляд, було положення інформації про другий випуск акцій щодо відхилення підписки при перевищенні заявленого розміру?
2. Чи правильно діяв акціонер - Інвестиційна компанія «Перемога», подавши позов у суд? Чи є його вимоги обґрунтованими? Як би ви аргументували свою позицію?
3. Чи є, на вашу думку, правильним рішення суду по позову акціонера Інвестиційна компанія «Перемога»? Що б ви порадили акціонеріві?
4. Чи правильно були сформульовані питання призначених Правлінням збори акціонерів? Як би ви сформулювали названі питання?
5. Як би ви діяли на місці акціонера ЗАТ «Мрія», ознайомившись із розглянутими на зборах питаннями?

СИТУАЦІЯ 2.

25 квітня 2003 р. відбулися загальні збори акціонерів. На зборах були присутні акціонери ЗАТ «Мрія» і Інвестиційна компанія «Перемога». При розгляді питання № 4 «Збільшення статутного капіталу» на голосування була поставлена пропозиція «Про збільшення статутного капіталу й затвердження результатів передплати на акції другого випуску ЗАТ». Представник Інвестиційної компанії «Перемога» відзначив для учасників зборів акціонерів, що голосування по дру-

гій частині питання буде порушенням закону, оскільки воно не було внесено до порядку денного. Не звертаючи на це уваги, питання поставили на голосування в представленій редакції, рішення по ньому було прийнято.

Таким чином, загальні збори акціонерів затвердили результати передплати на акції другого випуску й внесли до Статуту необхідні зміни з приводу збільшення статутного капіталу на 1/3. При підрахунку були враховані голоси осіб, які підписалися на акції другого випуску й щодо яких не було ухвалене рішення Правління про відмову в підписці. Голосу осіб, які здійснили передоплату на акції й щодо яких Правління прийняло рішення про відмову в підписці, не враховувалися.

Акціонер ЗАТ «Мрія» не погодився з рішенням зборів із приводу затвердження результату підписки й подав позов у суд про визнання цього рішення недійсним. До нього приєдналися інші акціонери, в тому числі акціонер Інвестиційна компанія «Перемога». Свою позицію цей акціонер аргументував так:

По-перше, до порядку денного не було включене питання про затвердження результатів передплати на акції другого випуску.

По-друге, у розглянуті питання не було включене питання про затвердження змін до Статуту пов'язаних зі збільшенням статутного капіталу.

По-третє, голосування з питання «Про збільшення статутного капіталу» здійснювалося з урахуванням голосів осіб, які підписалися на додатково випущені акції й щодо яких не було ухвалене рішення про відмову в підписці.

По-четверте, при підрахунку голосів Правління неправильно визначило коло осіб, які вважають, що підписалися на акції другого випуску.

Крім позову в суд акціонер направив також заяву про порушення прав акціонера в Державну адміністрацію, Державну комісію з цінних паперів і фондового ринку й у Генеральну прокуратуру України.

Суд задовольнив позов акціонера, тому що дійшов висновку, що голосування повинне було проводитися окремо з кожного питання, а саме: затвердження результатів підписки, збільшення статутного капіталу й затвердження змін до Статуту, пов'язаних зі зміною статутного капіталу.

Запитання до ситуації 2.

1. Чи правильно збори ухвалили рішення щодо питання № 4?
2. Як би ви діяли на місці Голови зборів після виступу акціонера про незаконність ухвалення рішення? Що б ви порадили для виправлення ситуації на зборах?
3. Чи правильно діяв акціонер ЗАТ «Мрія», подавши позов у суд? Як би ви аргументували свою позицію?
4. Чи є, на ваш погляд, правильним рішення суду по позові у ЗАТ «Мрія»? Які аргументи ви б використовували на місці суду?
5. Якими повинні бути наступні дії товариства, після одержання рішення суду?

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

При виконанні практичних завдань необхідно використовувати нормативні матеріали і проекти Положень, наведені в додатках.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №1.

Мета роботи:

Розробити внутрішні нормативні документи для акціонерного товариства:

- Положення про Правління акціонерного товариства
- Положення про Наглядову Раду акціонерного товариства

Використовувати матеріали, наведені в Додатках.

Варіант 1.

Слід мати на увазі, що дану мету перед собою поставив **Менеджмент** даного підприємства, тобто правління. Виходячи з цього, Менеджери підприємства хотіли б, щоб у Положенні були відображені наступні важливі, з їх погляду, моменти:

1. мати більше свободи для прийняття рішень;
2. прибуток повинен йти на розвиток виробництва.

Пам'ятати про те, що цим рішенням будуть противитися акціонери підприємства.

Але в підсумку, ці Положення повинні бути затверджені на зборах акціонерів і внесені зміни до Статуту підприємства.

Довідково: Менеджмент підприємства в сукупності володіє 28% голосів.

Варіант 2.

Слід мати на увазі, що дану мету перед собою ставить **Наглядова Рада** даного підприємства. Виходячи із цього, Наглядова Рада підприємства хотіла б, щоб у Положенні були відображені наступні важливі, з її погляду, моменти:

1. повинен бути контроль за діяльністю Правління;
2. повинні виплачуватися дивіденди.

Пам'ятати про те, що цим рішенням буде противитися Правління підприємства, в якого інші цілі

Але в підсумку ці Положення повинні бути затверджені на зборах акціонерів і внесені зміни до Статуту підприємства.

Довідково: Акціонери підприємства, представники якого є в Наглядовій Раді, в сукупності володіють 60% голосів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №2.

Проаналізувати запропонований порядок денний зборів акціонерів (див. Публікації) і відповісти на таке запитання :

1. Чи правильно за формою складені оголошення про проведення зборів акціонерів?
2. Які недоліки або неточності ви знайшли в поданій інформації?

Публікація 1.

Даний порядок денний зборів акціонерів був опублікований у газеті «Время» від 10.02.2007 р.

---

30 квітня 2007 р. о 16-00 відбудуться загальні збори акціонерів АТЗТ „ГОНГ” за адресою: м. Харків, Комсомольське шосе, 88.

Реєстрація 29.04.07. з 13-00 до 15-00.

Порядок денний:

1. Звіт виконавчої дирекції про підсумки фінансово - господарської діяльності товариства за 2006 р.
  2. Затвердження річного балансу.
  3. Звіт ревізійної комісії.
  4. Звіт спостережної ради.
  5. Придбання товариством особистих акцій.
-

Публікація 2.

Даний порядок денний був опублікований в газеті „Урядовий кур’єр” від 10.02.07р.

ДО УВАГИ АКЦІОНЕРІВ !

АТЗТ „Українське підприємство „Шлях” повідомляє про проведення чергових загальних зборів акціонерів, які відбудуться 23.03.2007 р. о 15-00 за адресою: м.Харків, провулок Верхівський, 13.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Звіт директора про фінансово - господарську діяльність Товариства за 2006р.
2. Звіт ревізійної комісії. Затвердження висновків ревізійної комісії.
3. Затвердження річних результатів діяльності Товариства, річного балансу за підсумками діяльності Товариства за 2006 р.
4. Затвердження порядку розподілу прибутку за 2006 р., терміну й порядку виплати частки прибутку (дивідендів), визначення порядку покриття збитків.
5. Затвердження основних напрямків діяльності на 2008 р. і плану розподілу прибутків.
6. Внесення змін та доповнень до статуту Товариства у зв'язку зі зміною кількості учасників (акціонерів).

Реєстрація акціонерів відбудеться в день скликання загальних зборів з 14-00 до 14-45 за місцем проведення зборів.

Акціонери мають право вносити свої пропозиції щодо порядку денного зборів не пізніше як за 10 днів до їх скликання.

Для реєстрації акціонерам слід мати при собі паспорт, представникам акціонерів - паспорт і доручення, оформлене згідно чинним законодавством України.

Дирекція.

ПРАКТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №3.

Розробити комплекс заходів, для проведення на підприємстві чергових зборів акціонерів *у вигляді плану поетапної підготовки з датами й відповідальними за це структурами.*

Слід врахувати, що треба написати процедуру організаційних заходів для підготовки до зборів, створити необхідні робочі органи, скласти Порядок денний зборів акціонерів і зробити необхідні оголошення. При підготовці цього завдання необхідно врахувати всі нормативні вимоги до процедури організації і проведення зборів акціонерів, наведених в Законах України (див. Додатки).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України. - Х.: ТОВ "Одісей", 2003.- 248 с.
2. Гражданський кодекс України. - Х.: ТОВ "Одісей", 2003. - 408 с.
3. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.91зі змінами й доповненнями, № 1576-XII // Відомості Верховної Ради. - 1991. - № 49.
4. Закон України "Про цінні папери й фондовий ринок"
5. Борзунов В.И. Принципи й методи корпоративного управління. - Суми: Козацький вал, 1998. - 25 с.
6. Гриньова В.М., Попов О.Є. Організаційно-економічні основи формування системи корпоративного управління в Україні. Монографія. – Х.: Вид. ХДЕУ, 2003. - 324 с.
7. Євтушевський В.А. Основи корпоративного управління: Навч. посібник - К.: Знання-Прес, 2002.- 317 с.
8. Задихайло Д.В., Кібенко О.Р., Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навч. посібник. - Х.: Еспада, 2003. - 688 с.
9. Козаченко Г.В., Воронкова А.Е. Корпоративне управління. Підручник для вузів. - К.: "Лібра", 2004. - 368 с.

- 10.Козаченко Г.В., Воронкова А.Е., Коренєв Е.Н. Основи корпоративного управління. Навчальний посібник. - Луганськ: Вид. СЛУ, 2001. - 480 с.
- 11.Кибенко Е.Р. Корпоративне право України. - Х: фірма «Еспада», 2001. - 288 с.
- 12.Масютин С.А. Механізми корпоративного управління: Наукова монографія.- М.: ЗАТ "Финстатінформ", 2002.- 240 с.
- 13.Небава М.І. Теорія корпоративного управління: вузлові питання. Навчальний посібник. – К.: Центр навч.літ., 2004. - 295 с.
- 14.Принципи корпоративного управління України - К.: ДКЦПФР, 2007. - 35 с.
- 15.Управління акціонерним товариством (корпоративне управління в Україні): допомога МФК. - К.: «Сторіччя», 1999.- 196 с.
- 16.Храброва И.А. Корпоративне управління: питання інтеграції. Багатобічності, організаційне проектування, інтеграційна динаміка.- М.:”Альпина”, 2000.- 198 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1

ВИТЯГ З ЗАКОНУ УКРАЇНИ «Про господарські товариства»

Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України

Цей Закон визначає поняття і види господарських товариств, правила їх створення, діяльності, а також права і обов'язки їх учасників та засновників.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Господарські товариства

Господарськими товариствами цим Законом визнаються підприємства, установи, організації, створені на засадах угоди юридичними особами і громадянами шляхом об'єднання їх майна та підприємницької діяльності з метою одержання прибутку.

До господарських товариств належать: акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повні товариства, командитні товариства.

Товариства є юридичними особами.

Товариства можуть займатися будь-якою підприємницькою діяльністю, яка не суперечить законодавству України.

Господарські товариства можуть набувати майнових та особистих немайнових прав, вступати в зобов'язання, виступати в суді та третейському суді від свого імені.

Придбання господарським товариством часток (акцій), активів інших господарських товариств має здійснюватися з дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Стаття 2. Найменування товариства

Найменування товариства повинно містити зазначення виду товариства, для повних та командитних товариств - прізвища (найменування) учасників товариства, а також інші необхідні відомості.

Найменування товариства міститься в установчих документах товариства.

Найменування товариства не може вказувати на належність товариства до відповідних міністерств, відомств і громадських організацій. Місцезнаходження (розташування) товариства повинно бути на Україні.

Стаття 3. Засновники та учасники товариства

Засновниками та учасниками товариства можуть бути підприємства, установи, організації, а також громадяни, крім випадків, передбачених законодавчими актами України.

Підприємства, установи та організації, які стали учасниками товариства, не ліквідуються як юридичні особи.

Іноземні громадяни, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, а також міжнародні організації можуть бути засновниками та учасниками господарських товариств нарівні з громадянами та юридичними особами України, крім випадків, встановлених законодавчими актами України.

Стаття 4. Установчі документи товариства

Акціонерне товариство, товариство з обмеженою і товариство з додатковою відповідальністю створюються і діють на підставі установчого договору і статуту, повне і командитне товариство - установчого договору. Установчі документи товариства у випадках, передбачених чинним законодавством, погоджуються з Антимонопольним комітетом України.

Установчі документи повинні містити відомості про вид товариства, предмет і цілі його діяльності, склад засновників та учасників, найменування та місцезнаходження, розмір та порядок утворення статутного фонду, порядок розподілу прибутків та збитків, склад та компетенцію органів товариства та порядок прийняття ними рішень, включаючи перелік питань, по яких необхідна кваліфікована більшість голосів, порядок внесення змін до установчих документів та порядок ліквідації і реорганізації товариства.

Установчі документи повинні також містити відомості, передбачені статтями 37, 51, 65, 67 і 76 цього Закону.

Відсутність зазначених відомостей в установчих документах є підставою для відмови у державній реєстрації товариства.

До установчих документів можуть бути включені інші умови, що не суперечать законодавству України.

Стаття 5. Строк діяльності товариства

Якщо в установчих документах товариства не вказано строк його діяльності, товариство визнається створеним на невизначений строк.

Стаття 6. Державна реєстрація товариства

Товариство набуває прав юридичної особи з дня його державної реєстрації.

Державна реєстрація товариства проводиться за правилами, встановленими Законом Української РСР "Про підприємства в Українській РСР".

Товариства, що займаються банківською діяльністю, реєструються Національним банком України в порядку, визначеному законодавством України про банки і банківську діяльність.

Стаття 7. Державна реєстрація змін в установчих документах товариства

Зміни, які сталися в установчих документах товариства і які вносяться до державного реєстру, підлягають державній реєстрації за тими ж правилами, що встановлені для державної реєстрації товариства.

Товариство зобов'язане у п'ятиденний строк повідомити орган, що провів реєстрацію, про зміни, які сталися в установчих документах, для внесення необхідних змін до державного реєстру.

Стаття 8. Наслідки по угодах, укладених до реєстрації товариства

Товариство може відкривати поточні та вкладні (депозитні) рахунки у банках, а також укласти договори та інші угоди тільки після його реєстрації. Угоди, укладені від імені товариства до моменту реєстрації, визнаються такими, що укладені з товариством, тільки за умови їх подальшого схвалення товариством.

Угоди, укладені засновниками до моменту реєстрації товариства і надалі не схвалені товариством, тягнуть за собою правові наслідки лише для засновників.

Стаття 9. Дочірні підприємства, філії та представництва товариств

Товариство має право створювати на території України та за її межами філії та представництва, а також дочірні підприємства відповідно до чинного законодавства України.

Стаття 10. Права учасників товариства

Учасники товариства мають право:

- а) брати участь в управлінні справами товариства в порядку, визначеному в установчих документах, за винятком випадків, передбачених цим Законом;
- б) брати участь у розподілі прибутку товариства та одержувати його частку (дивіденди). Право на отримання частки прибутку (дивідендів) пропорційно частці кожного з учасників мають особи, які є учасниками товариства на початок строку виплати дивідендів;
- в) вийти в установленому порядку з товариства;
- г) одержувати інформацію про діяльність товариства. На вимогу учасника товариство зобов'язане надавати йому для ознайомлення річні баланси, звіти товариства про його діяльність, протоколи зборів.

Учасники можуть мати також інші права, передбачені законодавством і установчими документами товариства.

Стаття 11. Обов'язки учасників товариства

Учасники товариства зобов'язані:

- а) додержувати установчих документів товариства і виконувати рішення загальних зборів та інших органів управління товариства;
- б) виконувати свої зобов'язання перед товариством, в тому числі і пов'язані з майновою участю, а також вносити вклади (оплачувати акції) у розмірі, порядку та засобами, передбаченими установчими документами;
- в) не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства;
- г) нести інші обов'язки, якщо це передбачено цим Законом, іншим законодавством України та установчими документами.

Стаття 12. Власність на майно товариства

Товариство є власником:

- майна, переданого йому засновниками і учасниками у власність;
- продукції, виробленої товариством в результаті господарської діяльності;
- одержаних доходів;
- іншого майна, набутого на підставах, не заборонених законом.

Ризик випадкової загибелі або пошкодження майна, що є власністю товариства або передане йому в користування, несе товариство, якщо інше не передбачено установчими документами.

Стаття 13. Вклади учасників та засновників товариства

Вкладами учасників та засновників товариства можуть бути будинки, споруди, обладнання та інші матеріальні цінності, цінні папери, земельні ділянки відповідно до Земельного кодексу України, права користування водою та іншими природними ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права (в тому числі на інтелектуальну власність), грошові кошти, в тому числі в іноземній валюті.

Вклад, оцінений у карбованцях, становить частку учасника та засновника у статутному фонді. Порядок оцінки вкладів визначається в установчих документах товариства, якщо інше не передбачено законодавством України. Забороняється використовувати для формування статутного фонду бюджетні кошти, кошти, одержані в кредит та під заставу.

Фінансовий стан засновників (крім фізичних осіб) відкритих акціонерних товариств щодо їх спроможності здійснити відповідні внески до статутного фонду повинен бути перевірений аудитором (аудиторською фірмою).

Стаття 14. Фонди товариства

У товаристві створюється резервний (страховий) фонд у розмірі, встановленому установчими документами, але не менше 25 відсотків статутного фонду, а також інші фонди, передбачені законодавством України або установчими документами товариства.

Розмір щорічних відрахувань до резервного (страхового) фонду передбачається установчими документами, але не може бути меншим 5 відсотків суми чистого прибутку.

Стаття 15. Прибуток товариства

Прибуток товариства утворюється з надходжень від господарської діяльності після покриття матеріальних та прирівняних до них витрат і витрат на оплату праці. З балансового прибутку товариства сплачуються проценти по кредитах банків та по облігаціях, а також вносяться передбачені законодавством України податки та інші платежі до бюджету. Чистий прибуток, одержаний після зазначених розрахунків, залишається у повному розпорядженні товариства, яке відповідно до установчих документів визначає напрями його використання.

Стаття 16. Зміни статутного фонду

Товариство має право змінювати (збільшувати або зменшувати) розмір статутного фонду.

Збільшення статутного фонду може бути здійснено лише після внесення повністю всіма учасниками своїх вкладів (оплати акцій), крім випадків, передбачених цим Законом.

Зменшення статутного фонду при наявності заперечень кредиторів товариства не допускається.

Рішення товариства про зміни розміру статутного фонду набирає чинності з дня внесення цих змін до державного реєстру.

Стаття 17. Перевірки фінансової діяльності товариства

Перевірки фінансової діяльності товариства здійснюються державними податковими інспекціями, іншими державними органами у межах їх компетенції, ревізійними органами товариства та аудиторськими організаціями.

Перевірки не повинні порушувати нормального режиму роботи товариства.

Стаття 18. Облік та звітність товариства

Товариство веде бухгалтерський облік, складає і подає статистичну інформацію та адміністративні дані у порядку, встановленому законодавством.

Достовірність та повнота річної фінансової звітності товариства повинні бути підтверджені аудитором (аудиторською фірмою). Обов'язкова аудиторська перевірка річної фінансової звітності товариств з річним господарським оборотом менш як двісті п'ятдесят неоподатковуваних мінімумів проводиться один раз на три роки.

Стаття 19. Припинення діяльності товариства

Припинення діяльності товариства відбувається шляхом його реорганізації (злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення) або ліквідації з дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Реорганізація товариства відбувається за рішенням вищого органу товариства. Реорганізація товариства, що зловживає своїм монопольним становищем на ринку, може здійснюватися також шляхом його примусового поділу в порядку, передбаченому чинним законодавством.

При реорганізації товариства вся сукупність прав та обов'язків товариства переходить до його правонаступників.

Товариство ліквідується:

а) після закінчення строку, на який воно створювалося, або після досягнення мети, поставленої при його створенні;

б) за рішенням вищого органу товариства;

в) на підставі рішення суду за поданням органів, що контролюють діяльність товариства, у разі систематичного або грубого порушення ним законодавства;

на підставі рішення господарського суду в порядку, встановленому Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".

г) з інших підстав, передбачених установчими документами.

Стаття 20. Ліквідаційна комісія

Ліквідація товариства проводиться призначеною ним ліквідаційною комісією, а у разі припинення діяльності товариства за рішенням суду - ліквідаційною комісією, що призначається цими органами. У разі визнання товариства банкрутом його ліквідація проводиться згідно з ліквідаційною процедурою, передбаченою Законом України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом".

З дня призначення ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження по управлінню справами товариства. Ліквідаційна комісія у триденний строк з моменту її призначення публікує інформацію товариства в одному з офіційних (республіканському і місцевому) органів преси із зазначенням строку подачі заяв кредиторами своїх претензій, оцінює наявне майно товариства, виявляє його дебіторів і кредиторів та розраховується з ними, вживає заходів до оплати боргів товариства третім особам, а також його учасникам, складає ліквідаційний баланс та подає його вищому органу товариства або органу, що призначив ліквідаційну комісію. Достовірність та повнота ліквідаційного балансу повинні бути підтверджені аудитором (аудиторською фірмою), за винятком товариств з річним господарським оборотом менш як двісті п'ятдесят неоподатковуваних мінімумів.

Стаття 21. Розподіл коштів товариства при його ліквідації

Грошові кошти, що належать товариству, включаючи виручку від розпродажу його майна при ліквідації, після розрахунків по оплаті праці осіб, які працюють на умовах найму, та виконання зобов'язань перед бюджетом, банками, власниками облігацій, випущених товариством та іншими кредиторами, розподіляються між учасниками товариства у порядку і на умовах, передбачених цим Законом та установчими документами, у шестимісячний строк після опублікування інформації про його ліквідацію.

Майно, передане товариству учасниками у користування, повертається у натуральній формі без винагороди.

У разі виникнення спорів щодо виплати заборгованості товариства його грошові кошти не підлягають розподілу між учасниками до вирішення цього спору або до одержання кредиторами відповідних гарантій.

Стаття 22. Час припинення діяльності товариства

Ліквідація товариства вважається завершеною, а товариство таким, що припинило свою діяльність, з моменту внесення запису про це до державного реєстру.

Стаття 23. Органи управління товариством та їх посадові особи

Управління товариством здійснюють його органи, склад і порядок обрання (призначення) яких здійснюється відповідно до виду товариства.

Посадовими особами органів управління товариства визнаються голова та члени виконавчого органу, голова ревізійної комісії, а у товариствах, де створена рада товариства (спостережна рада), - голова та члени ради товариства (спостережної ради).

Посадовими особами органів управління товариства не можуть бути народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, керівники центральних та інших органів виконавчої влади, військовослужбовці, депутати місцевих рад, які працюють у цих радах на постійній основі, посадові особи органів прокуратури, суду, державної безпеки, внутрішніх справ, державного нотаріату, а також посадові особи органів державної влади та місцевого самоврядування, крім випадків, коли державні службовці здійснюють функції з управління акціями (частками, паями), що належать державі, та представляють інтереси держави в раді товариства (спостережній раді) або ревізійній комісії товариства. Особи, яким суд заборонив займатися певною діяльністю, не можуть бути посадовими особами тих товариств, які здійснюють цей вид діяльності. Особи, які мають непогашену судимість за крадіжки, хабарництво та інші корисливі злочини, не можуть займати у товариствах керівні посади і посади, пов'язані з матеріальною відповідальністю.

Посадові особи відповідають за заподіяну ними товариству шкоду відповідно до чинного законодавства України.

Посадові особи повинні зберігати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію і несуть за її розголошення відповідальність, передбачену чинним законодавством України та установчими документами товариства.

Розділ II

ОКРЕМІ ВИДИ ТОВАРИСТВ

Глава 1. АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО

Стаття 24. Поняття акціонерного товариства

Акціонерним визнається товариство, яке має статутний фонд, поділений на визначену кількість акцій рівної номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства.

Акціонери відповідають за зобов'язаннями товариства тільки в межах належних їм акцій.

У випадках, передбачених статутом, акціонери, які не повністю оплатили акції, несуть відповідальність за зобов'язаннями товариства також у межах несплаченої суми.

Загальна номінальна вартість випущених акцій становить статутний фонд акціонерного товариства, який не може бути менше суми, еквівалентної 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, діючої на момент створення акціонерного товариства.

Стаття 25. Види акціонерних товариств

До акціонерних товариств належать: відкрите акціонерне товариство, акції якого можуть розповсюджуватися шляхом відкритої підписки та купівлі-продажу на біржах; закрите акціонерне товариство, акції якого розподіляються між засновниками і не можуть розповсюджуватися шляхом підписки, купуватися та продаватися на біржі.

Закрите акціонерне товариство може бути реорганізовано у відкрите шляхом реєстрації його акцій у порядку, передбаченому законодавством про цінні папери і фондову біржу, і внесенням змін до статуту товариства.

Стаття 26. Засновники акціонерного товариства

Засновниками акціонерного товариства можуть бути юридичні особи та громадяни.

Засновники акціонерного товариства укладають між собою договір, що визначає порядок здійснення ними спільної діяльності по створенню акціонерного товариства, відповідальність перед особами, що підписалися на акції, і третіми особами.

Засновники несуть солідарну відповідальність за зобов'язаннями, що виникли до реєстрації акціонерного товариства.

Для створення акціонерного товариства засновники повинні зробити повідомлення про намір створити акціонерне товариство, здійснити підписку на акції, провести установчі збори і державну реєстрацію акціонерного товариства.

Стаття 27. Випуск акціонерним товариством цінних паперів

Акціонерне товариство має право випускати цінні папери відповідно до вимог, встановлених Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку. У разі додаткового випуску акцій без реєстрації попереднього випуску акцій усі договори купівлі-продажу акцій додаткового випуску вважаються недійсними з наслідками, передбаченими частиною п'ятою статті 30 цього Закону.

Не пізніше ніж через шість місяців після реєстрації випуску акцій акціонерне товариство зобов'язано видати акціонерам акції (сертифікати акцій).

Закрите акціонерне товариство має право випускати лише іменні акції.

Стаття 28. Придбання акцій

Акції купуються учасниками при створенні акціонерного товариства на підставі договору з його засновниками, а при додатковому випуску акцій у зв'язку із збільшенням статутного фонду - з товариством.

Акція може бути придбана також на підставі договору з її власником або держателем за ціною, що визначається сторонами, або за ціною, що склалася на фондовому ринку, а також у порядку спадкоємства громадян чи правонаступництва юридичних осіб та з інших підстав, передбачених законодавством.

Перехід та реалізація права власності на акції здійснюються відповідно до законодавства України.

Стаття 29. Розповсюдження акцій

При створенні акціонерного товариства акції можуть бути розповсюджені шляхом відкритої підписки на них (у відкритих акціонерних товариствах) або розподілу всіх акцій між засновниками (у закритих акціонерних товариствах).

Стаття 30. Відкрита підписка на акції

Відкрита підписка на акції при створенні акціонерного товариства організується засновниками. Засновники в будь-якому випадку зобов'язані бути держателями акцій на суму не менше 25 відсотків статутного фонду і строком не менше двох років.

Засновники відкритого акціонерного товариства (емітенти) зобов'язані опублікувати відповідно до вимог чинного законодавства інформацію про випуск акцій, зміст та порядок реєстрації якої встановлюються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Строк відкритої підписки на акції не може перевищувати 6 місяців.

Особи, які бажають придбати акції, повинні внести на рахунок засновників не менше 10 відсотків вартості акцій, на які вони підписалися, після чого засновники видають їм письмове зобов'язання про продаж відповідної кількості акцій.

Після закінчення вказаного у повідомленні строку підписки припиняється. Якщо до того часу не вдалося покрити підпискою 60 відсотків акцій, акціонерне товариство вважається незаснованим. Особам, які підписалися на акції, повертаються внесені ними суми або інше майно не пізніше як через 30 днів. За невиконання цього зобов'язання засновники несуть солідарну відповідальність.

У разі, якщо підписка на акції перевищує розмір статутного фонду, засновники можуть відхиляти зайву підписку, якщо це передбачено умовами випуску. Відмова у підписці проводиться згідно з переліком передплатників з кінця переліку. У разі, якщо засновники не відхиляють зайву підписку, рішення про прийняття чи відмову зайвої підписки приймають установчі збори. При відмові засновниками або установчими зборами зайвої підписки внесені суми повертаються у порядку, передбаченому частиною четвертою цієї статті.

До дня скликання установчих зборів особи, які підписалися на акції, повинні внести з урахуванням попереднього внеску не менше 30 відсотків номінальної вартості акцій. На підтвердження внеску засновники видають тимчасові свідоцтва.

Стаття 31. Розподіл всіх акцій між засновниками акціонерного товариства

У випадках, коли всі акції акціонерного товариства розподіляються між засновниками, вони повинні внести до дня скликання установчих зборів не менше 50 відсотків номінальної вартості акцій.

Стаття 32. Придбання акціонерним товариством власних акцій

Акціонерне товариство має право викупити у акціонера оплачені ними акції тільки за рахунок сум, що перевищують статутний фонд, для їх наступного перепродажу, розповсюдження серед своїх працівників або анулювання. Вказані акції повинні бути реалізовані або анульовані у строк не більше одного року. Протягом цього періоду розподіл прибутку, а також голосування і визначення кворуму на загальних зборах акціонерів проводиться без урахування придбаних акціонерним товариством власних акцій.

Стаття 33. Оплата акцій

Акціонер у строки, встановлені установчими зборами, але не пізніше року після реєстрації акціонерного товариства, зобов'язаний оплатити повну вартість акцій.

У разі несплати у встановлений строк акціонер, якщо інше не передбачено статутом товариства, сплачує за час прострочки 10 відсотків річних від суми простроченого платежу.

При несплаті протягом 3 місяців після встановленого строку платежу акціонерне товариство має право реалізувати ці акції в порядку, встановленому статутом товариства.

Стаття 34. Заборона випуску акцій для покриття збитків

Акціонерному товариству забороняється випуск акцій для покриття збитків, пов'язаних з його господарською діяльністю.

Стаття 35. Установчі збори акціонерного товариства

Установчі збори акціонерного товариства скликаються у строк, зазначений у повідомленні, але не пізніше двох місяців з моменту завершення підписки на акції.

В разі пропущення вказаного строку особа, яка підписалася на акції, має право вимагати повернення сплаченої нею частки вартості акцій.

Установчі збори акціонерного товариства визнаються правомочними, якщо в них беруть участь особи, які підписалися більш як на 60 відсотків акцій, на які проведено підписку.

Якщо через відсутність кворуму установчі збори не відбулися, протягом двох тижнів скликаються повторні установчі збори. Якщо і при повторному скликанні установчих зборів не буде забезпечено кворуму, акціонерне товариство вважається таким, що не відбулося.

Голосування на установчих зборах проводиться за принципом: одна акція - один голос.

Рішення про створення акціонерного товариства, його дочірніх підприємств, філій та представництв, про обрання ради акціонерного товариства (спостережної ради), виконавчих і контролюючих органів акціонерного товариства та про надання пільг засновникам за рахунок акціонерного товариства повинні бути прийняті більшістю у 3/4 голосів присутніх на установчих зборах осіб, яка підписалися на акції, а інші питання - простою більшістю голосів.

Стаття 36. Повноваження установчих зборів акціонерного товариства

Установчі збори акціонерного товариства вирішують такі питання:

- а) приймають рішення про створення акціонерного товариства і затверджують його статут;
- б) приймають або відхиляють пропозицію про підписку на акції, що перевищує кількість акцій, на які було оголошено підписку (у разі прийняття рішення про підписку, що перевищує розмір, на який було оголошено підписку, відповідно збільшується передбачений статутний фонд);
- в) зменшують розмір статутного фонду у випадках, коли у встановлений строк підпискою на акції покрита не вся необхідна сума, вказана у повідомленні;
- г) обирають раду акціонерного товариства (спостережну раду), виконавчий та контролюючий орган акціонерного товариства;
- д) вирішують питання про схвалення угод, укладених засновниками до створення акціонерного товариства;
- е) визначають пільги, що надаються засновникам;
- є) затверджують оцінку вкладів, внесених у натуральній формі;
- ж) інші питання відповідно до установчих документів.

Стаття 37. Зміст статуту акціонерного товариства

Статут акціонерного товариства, крім відомостей, вказаних у статті 4 цього Закону, повинен містити відомості про види акцій, що випускаються, їх номінальну вартість, співвідношення акцій різних видів, кількість акцій, що купуються засновниками, наслідки невиконання зобов'язань по викупу акцій, строк та порядок виплати частки прибутку (дивідендів) один раз на рік за підсумками календарного року.

Стаття 38. Порядок збільшення розміру статутного фонду акціонерного товариства

Акціонерне товариство має право збільшувати статутний фонд, якщо всі раніше випущені акції повністю сплачені за вартістю не нижче номінальної.

Збільшення статутного фонду здійснюється в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, шляхом випуску нових акцій, обміну облігацій на акції або збільшення номінальної вартості акцій.

Підписка на додатково випущені акції провадиться у порядку, передбаченому статтею 30 цього Закону. Акціонери користуються переважним правом на придбання додатково випущених акцій. У голосуванні про затвердження результатів підписки на додатково випущені акції беруть участь особи, які підписалися на ці акції.

Збільшення статутного фонду акціонерного товариства не більш як на 1/3 може бути здійснено за рішенням правління за умови, що таке передбачено статутом.

Зміни статуту, пов'язані із збільшенням статутного фонду, повинні бути зареєстровані органом, що зареєстрував статут акціонерного товариства, після реалізації додатково випущених акцій.

Статутами банківських та страхових установ, які є акціонерними товариствами, може бути передбачено інший, ніж вказаний у цій статті, порядок збільшення статутного фонду.

Стаття 39. Порядок зменшення розміру статутного фонду акціонерного товариства

Рішення про зменшення статутного фонду акціонерного товариства приймається у тому ж порядку, що і про збільшення його статутного фонду.

Зменшення статутного фонду здійснюється шляхом зменшення номінальної вартості акцій або зменшення кількості акцій шляхом викупу частини акцій у їх власників з метою анулювання цих акцій.

Рішенням акціонерного товариства про зменшення розміру статутного фонду акцій, не подані для анулювання, визнаються недійсними, але не раніш як через шість місяців після доведення до відома про це всіх акціонерів передбаченим статутом способом.

Акціонерне товариство відшкодовує власнику акцій збитки, пов'язані із змінами статутного фонду. Спори щодо відшкодування цих збитків вирішуються судом.

Стаття 40. Повідомлення про загальні збори з питання змін статутного фонду акціонерного товариства

У повідомленні про наступне скликання загальних зборів для вирішення питання про зміни статутного фонду акціонерного товариства повинні міститися:

- а) мотиви, спосіб та мінімальний розмір збільшення або зменшення статутного фонду;
- б) проект змін до статуту акціонерного товариства, пов'язаних із збільшенням або зменшенням статутного фонду;
- в) дані про кількість акцій, що випускаються додатково або вилучаються, та їх загальну вартість;
- г) відомості про нову номінальну вартість акцій;
- д) права акціонерів при додатковому випуску акцій або їх вилученні;
- е) дата початку і закінчення підписки на акції, що додатково випускаються, або їх вилучення;
- є) порядок відшкодування власникам акцій збитків, пов'язаних із змінами статутного фонду.

Стаття 41. Вищий орган акціонерного товариства

Вищим органом акціонерного товариства є загальні збори товариства. У загальних зборах мають право брати участь усі акціонери, незалежно від кількості та класу акцій, власниками яких вони є. Брати участь у загальних зборах з правом дорадчого голосу можуть і члени виконавчих органів, які не є акціонерами. Акціонери (їх представники), які беруть участь у загальних зборах, реєструються із зазначенням кількості голосів, яку має кожний учасник. Реєстрація акціонерів (їх представників), які прибули для участі у загальних зборах, здійснюється згідно з реєстром акціонерів у день проведення загальних зборів виконавчим органом акціонерного това-

риства або реєстратором на підставі укладеного з ним договору. Цей реєстр підписується головою та секретарем зборів.

Реєстрація акціонерів - власників акцій на пред'явника здійснюється на підставі пред'явлення ними цих акцій (сертифікатів акцій) або виписок з рахунку у цінних паперах. Право участі у загальних зборах акціонерів мають особи, які є власниками акцій на день проведення загальних зборів (крім випадку проведення установчих зборів).

Передача акціонером своїх повноважень іншій особі здійснюється відповідно до законодавства. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах акціонерів може бути посвідчена реєстратором або правлінням акціонерного товариства.

Акціонери, які володіють у сукупності більш як 10 відсотками голосів, та/або Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку можуть призначати своїх представників для контролю за реєстрацією акціонерів для участі у загальних зборах, про що вони до початку реєстрації письмово повідомляють виконавчий орган акціонерного товариства.

До компетенції загальних зборів належить:

- а) визначення основних напрямів діяльності акціонерного товариства і затвердження його планів та звітів про їх виконання;
- б) внесення змін до статуту товариства;
- в) обрання та відкликання членів ради акціонерного товариства (спостережної ради);
- г) обрання та відкликання членів виконавчого органу та ревізійної комісії;
- д) затвердження річних результатів діяльності акціонерного товариства, включаючи його дочірні підприємства, затвердження звітів і висновків ревізійної комісії, порядку розподілу прибутку, строку та порядку виплати частки прибутку (дивідендів), визначення порядку покриття збитків;
- е) створення, реорганізація та ліквідація дочірніх підприємств, філій та представництв, затвердження їх статутів та положень;
- є) винесення рішень про притягнення до майнової відповідальності посадових осіб органів управління товариства;
- ж) затвердження правил процедури та інших внутрішніх документів товариства, визначення організаційної структури товариства;
- з) вирішення питання про придбання акціонерним товариством акцій, що випускаються ним;
- и) визначення умов оплати праці посадових осіб акціонерного товариства, його дочірніх підприємств, філій та представництв;
- і) затвердження договорів (угод), укладених на суму, що перевищує вказану в статуті товариства;
- ї) прийняття рішення про припинення діяльності товариства, призначення ліквідаційної комісії, затвердження ліквідаційного балансу.

Повноваження, передбачені пунктами "б", "д", "е", "і", належать до виключної компетенції загальних зборів акціонерів і не можуть бути передані іншим органам товариства.

Статутом товариства до компетенції загальних зборів можуть бути віднесені й інші питання.

Загальні збори визнаються правомочними, якщо в них беруть участь акціонери, що мають відповідно до статуту товариства більш як 60 відсотків голосів.

Протокол загальних зборів акціонерів підписується головою і секретарем зборів і не пізніш як через три робочих дні після закінчення зборів передається виконавчому органу акціонерного товариства.

Стаття 42. Правомочність рішень загальних зборів акціонерів

Рішення загальних зборів акціонерів приймаються більшістю у 3/4 голосів акціонерів, які беруть участь у зборах, з таких питань:

- а) зміна статуту товариства;
- б) прийняття рішення про припинення діяльності товариства;
- в) створення та припинення діяльності дочірніх підприємств, філій та представництв товариства.

З решти питань рішення приймаються простою більшістю голосів акціонерів, які беруть участь у зборах.

Стаття 43. Порядок скликання загальних зборів акціонерів

Про проведення загальних зборів акціонерів держателі іменних акцій повідомляються персонально передбаченим статутом способом. Крім того, загальне повідомлення друкується в місцевій пресі за місцезнаходженням акціонерного товариства і в одному із офіційних друкованих видань Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України чи Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку із зазначенням часу і місця проведення зборів та порядку денного. Якщо до порядку денного включено питання про зміну статутного фонду акціонерного товариства, то одночасно з порядком денним друкується інформація, передбачена статтею 40 цього Закону. Повідомлення повинно бути зроблено не менш як за 45 днів до скликання загальних зборів. У разі необхідності може бути зроблено повторне повідомлення в зазначених засобах масової інформації. Загальні збори акціонерів проводяться на території України, як правило, за місцезнаходженням акціонерного товариства, за винятком випадків, коли на день проведення загальних зборів 100 відсотками акцій товариства володіють іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, а також міжнародні організації.

Будь-який з акціонерів має право вносити свої пропозиції щодо порядку денного загальних зборів не пізніш як за 30 днів до їх скликання. Рішення про включення цих пропозицій до порядку денного приймається виконавчим органом товариства. Пропозиції акціонерів, які володіють більш як 10 відсотками голосів, вносяться до

порядку денного обов'язково. Рішення про зміни в порядку денному повинні бути доведені до відома всіх акціонерів не пізніше як за 10 днів до проведення зборів у порядку, передбаченому статутом.

До скликання загальних зборів акціонерам повинна бути надана можливість ознайомитись з документами, пов'язаними з порядком денним зборів.

Загальні збори не вправі приймати рішення з питань, не включених до порядку денного.

Стаття 44. Порядок голосування на загальних зборах акціонерів

Голосування на загальних зборах акціонерів проводиться за принципом: одна акція - один голос.

Представник може бути постійним або призначеним на певний строк. Акціонер вправі в будь-який час замінити свого представника у вищому органі, повідомивши про це виконавчий орган акціонерного товариства.

Стаття 45. Періодичність скликання загальних зборів акціонерів. Позачергові збори

Загальні збори акціонерів скликаються не рідше одного разу на рік, якщо інше не передбачено статутом товариства.

Позачергові збори акціонерів скликаються у разі неплатоспроможності товариства, а також при наявності обставин, вказаних у статуті товариства, і в будь-якому іншому випадку, якщо цього вимагають інтереси акціонерного товариства в цілому.

Позачергові збори повинні бути також скликані виконавчим органом на письмову вимогу ради акціонерного товариства (спостережної ради) або ревізійної комісії. Виконавчий орган акціонерного товариства зобов'язаний протягом 20 днів з моменту отримання письмової вимоги прийняти рішення про скликання позачергових зборів з порядком денним, запропонованим радою акціонерного товариства (спостережною радою) або ревізійною комісією.

Акціонери, які володіють у сукупності більш як 10 відсотками голосів, мають право вимагати скликання позачергових зборів у будь-який час і з будь-якого приводу. Якщо протягом 20 днів правління не виконало зазначеної вимоги, вони мають право самі скликати збори відповідно до вимог частини першої статті 43 цього Закону.

Стаття 46. Рада акціонерного товариства (спостережна рада)

В акціонерному товаристві з числа акціонерів може створюватися рада акціонерного товариства (спостережна рада), яка представляє інтереси акціонерів у період між проведенням загальних зборів і в межах компетенції, визначеної статутом, контролює і регулює діяльність правління.

У роботі ради акціонерного товариства (спостережній раді) з правом дорадчого голосу беруть участь представники профспілкового органу або іншого уповноваженого трудовим колективом органу, який підписав колективний договір від імені трудового колективу.

В акціонерному товаристві, яке налічує понад 50 акціонерів, створення ради акціонерного товариства (спостережної ради) обов'язкове.

Статутом акціонерного товариства або за рішенням загальних зборів акціонерів на раду акціонерного товариства (спостережну раду) може бути покладено виконання окремих функцій, що належать до компетенції загальних зборів.

Питання, віднесені статутом акціонерного товариства до виключної компетенції ради акціонерного товариства (спостережної ради), не можуть бути передані на вирішення виконавчих органів товариства.

Члени ради акціонерного товариства (спостережної ради) не можуть бути членами виконавчого органу та ревізійної комісії.

Стаття 47. Виконавчі органи акціонерного товариства

Виконавчим органом акціонерного товариства, який здійснює керівництво його поточною діяльністю, є правління або інший орган, передбачений статутом.

Роботою правління керує голова правління, який призначається або обирається відповідно до статуту акціонерного товариства.

Правління вирішує всі питання діяльності акціонерного товариства, крім тих, що належать до компетенції загальних зборів і ради акціонерного товариства (спостережної ради). Загальні збори можуть винести рішення про передачу частини належних їм прав до компетенції правління.

Правління підзвітне загальним зборам акціонерів і раді акціонерного товариства (спостережній раді) та організує виконання їх рішень.

Правління діє від імені акціонерного товариства в межах, передбачених цим Законом і статутом акціонерного товариства.

Роботою правління керує голова правління, який призначається або обирається згідно із статутом акціонерного товариства.

Стаття 48. Голова і члени правління акціонерного товариства

Голова правління акціонерного товариства вправі без довіреності здійснювати дії від імені товариства. Інші члени правління також можуть бути наділені цим правом згідно із статутом.

Голова правління товариства організує ведення протоколів засідань правління. Книга протоколів повинна бути в будь-який час надана акціонерам. На їх вимогу видаються засвідчені витяги з книги протоколів.

Головою та членами правління товариства можуть бути особи, які перебувають з товариством у трудових відносинах.

Стаття 49. Ревізійна комісія акціонерного товариства

Контроль за фінансово-господарською діяльністю правління акціонерного товариства здійснюється ревізійною комісією, яка обирається з числа акціонерів.

Членами ревізійної комісії не можуть бути члени правління, ради акціонерного товариства (спостережної ради) та інші посадові особи.

Порядок діяльності ревізійної комісії та її кількісний склад затверджуються загальними зборами акціонерів згідно із статутом товариства.

Перевірки фінансово-господарської діяльності правління проводяться ревізійною комісією за дорученням загальних зборів, ради акціонерного товариства (спостережної ради), з її власної ініціативи або на вимогу акціонерів, які володіють у сукупності більш як 10 відсотками голосів. Ревізійній комісії акціонерного товариства повинні бути подані всі матеріали, бухгалтерські або інші документи і особисті пояснення посадових осіб на її вимогу.

Ревізійна комісія доповідає про результати проведених нею перевірок загальним зборам акціонерного товариства або раді акціонерного товариства (спостережній раді).

Члени ревізійної комісії вправі брати участь з правом дорадчого голосу у засіданнях правління.

Ревізійна комісія складає висновок по річних звітах та балансах. Без висновку ревізійної комісії загальні збори акціонерів не вправі затверджувати баланс.

Ревізійна комісія зобов'язана вимагати позачергового скликання загальних зборів акціонерів у разі виникнення загрози суттєвим інтересам акціонерного товариства або виявлення зловживань, вчинених посадовими особами.

ДОДАТОК 2

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про акціонерні товариства

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера застосування Закону

1. Цей Закон визначає порядок створення, діяльності, припинення, виділу акціонерних товариств, їх правовий статус, права та обов'язки акціонерів.
2. Діяльність державних акціонерних товариств та державних холдингових компаній, єдиним засновником та акціонером яких є держава в особі уповноважених державних органів, регулюється цим Законом, з урахуванням особливостей, передбачених спеціальними законами.
- Особливості правового статусу, створення, діяльності, припинення, виділу акціонерних товариств, що провадять діяльність на ринках фінансових послуг, а також державних акціонерних товариств визначаються законами.
3. Особливості створення акціонерних товариств у процесі приватизації та корпоратизації, їх правового статусу та діяльності у період до виконання плану приватизації (розміщення акцій) визначаються законодавством про приватизацію та корпоратизацію.
- Управління акціонерними товариствами, у статутних капіталах яких є корпоративні права держави або територіальної громади, здійснюється з урахуванням особливостей, визначених законом.
4. Створення, припинення акціонерного товариства, одержання у власність або в управління акцій та набуття іншим чином права контролю над товариством здійснюється з дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції.

Стаття 2. Визначення термінів

1. У цьому Законі нижченаведені терміни вживаються в такому значенні:

1) афілійовані одна щодо іншої особи (далі - афілійовані особи):

юридичні особи, за умови, що одна з них здійснює контроль над іншою чи обидві перебувають під контролем третьої особи;

члени сім'ї фізичної особи - чоловік (дружина), а також батьки (усиновителі), опікуни (піклувальники), брати, сестри, діти та їхні чоловіки (дружини), які спільно провадять господарську діяльність;

фізична особа та члени її сім'ї, які спільно провадять господарську діяльність, і юридична особа, якщо ця фізична особа та/або члени її сім'ї здійснюють контроль над юридичною особою;

2) викуп акцій - придбання акціонерним товариством за плату розміщених ним акцій;

3) голосуюча акція - акція, власнику якої надається право голосу на загальних зборах акціонерів (далі - загальні збори) для вирішення питань, передбачених законом та статутом акціонерного товариства;

4) значний правочин - правочин (крім правочину з розміщення товариством власних акцій), учинений акціонерним товариством, якщо ринкова вартість майна (робіт, послуг), що є його предметом, становить 10 і більше відсотків вартості активів товариства, за даними останньої річної фінансової звітності;

5) значний пакет акцій - пакет із 10 і більше відсотків простих акцій акціонерного товариства;

6) контрольний пакет акцій - пакет із 50 і більше відсотків простих акцій акціонерного товариства;

7) контроль - вирішальний вплив або можливість здійснення вирішального впливу на господарську діяльність суб'єкта господарювання, що здійснюється, зокрема, шляхом реалізації права володіння або користування всіма активами чи їх значною частиною, права вирішального впливу на формування складу, результати голосування та прийняття рішень органами управління суб'єкта господарювання, а також вчинення правочинів, які надають можливість визначати умови господарської діяльності, давати обов'язкові до виконання вказівки або виконувати функції органу управління суб'єкта господарювання;

8) корпоративні права - сукупність майнових і немайнових прав акціонера - власника акцій товариства, які випливають з права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, от-

римання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами;

9) кумулятивне голосування - голосування під час обрання органів товариства, коли загальна кількість голосів акціонера помножується на кількість членів органу акціонерного товариства, що обираються, а акціонер має право віддати всі підраховані таким чином голоси за одного кандидата або розподілити їх між кількома кандидатами;

10) ліквідаційна вартість привілейованої акції певного класу - сума коштів, яка належатиме власнику такої акції під час ліквідації акціонерного товариства;

11) обов'язковий викуп акцій - обов'язкове придбання за плату та на вимогу акціонера розміщених товариством акцій;

12) особи, що діють спільно, - фізичні та/або юридичні особи, які діють на підставі правочину між ними і узгоджують свої дії для досягнення спільної мети;

13) офіційний друкований орган - одне з офіційних друкованих видань Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України або Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

14) повідомлення акціонерам - повідомлення, що містить передбачену законом та статутом акціонерного товариства інформацію і направляється адресату листом з описом вкладення та повідомленням про вручення;

15) посадові особи органів акціонерного товариства - фізичні особи - голова та члени наглядової ради, виконавчого органу, ревізійної комісії, ревізора акціонерного товариства, а також голова та члени іншого органу товариства, якщо утворення такого органу передбачено статутом товариства;

16) пропорційний викуп акцій - придбання акціонерним товариством розміщених ним акцій пропорційно кількості акцій певного типу та/або класу, запропонованих кожним акціонером до продажу;

17) проста більшість голосів - більш як 50 відсотків голосів акціонерів, які брали участь у загальних зборах;

18) розміщені цінні папери - цінні папери акціонерного товариства, відчужені ним на користь інших осіб у порядку, встановленому законодавством;

19) статутний капітал - капітал товариства, що утворюється з суми номінальної вартості всіх розміщених акцій товариства;

20) члени виконавчого органу - посадові особи - члени колегіального виконавчого органу. Статус члена виконавчого органу має також особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу товариства.

Стаття 3. Правовий статус акціонерного товариства

1. Акціонерне товариство - господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями.

2. Акціонерне товариство не відповідає за зобов'язаннями акціонерів. До товариства та його органів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення акціонерами протиправних дій.

Акціонери не відповідають за зобов'язаннями товариства і несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства, тільки в межах належних їм акцій. До акціонерів не можуть застосовуватися будь-які санкції, що обмежують їх права, у разі вчинення протиправних дій товариством або іншими акціонерами.

Акціонери, які не повністю оплатили акції, у випадках, визначених статутом товариства, відповідають за зобов'язаннями товариства у межах неоплаченої частини вартості належних їм акцій.

3. Акціонерне товариство може бути створене шляхом заснування або злиття, поділу, виділу чи перетворення підприємницького (підприємницьких) товариства, державного (державних), комунального (комунальних) та інших підприємств у акціонерне товариство.

Товариство створюється без обмеження строку діяльності, якщо інше не встановлено його статутом.

Товариство вважається створеним і набуває прав юридичної особи з дати його державної реєстрації в установленому законодавством порядку.

4. Повне найменування акціонерного товариства українською мовою повинне містити назву його типу (публічне чи приватне) і організаційно-правової форми (акціонерне товариство).

Товариство може мати скорочене найменування українською мовою, повне та скорочене найменування іноземною мовою (мовами).

Стаття 4. Акціонери товариства

1. Акціонерами товариства визнаються фізичні і юридичні особи, а також держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, або територіальна громада в особі органу, уповноваженого управляти комунальним майном, які є власниками акцій товариства.

Акціонерне товариство не може мати єдиним учасником інше підприємницьке товариство, учасником якого є одна особа. Акціонерне товариство не може мати у своєму складі лише акціонерів - юридичних осіб, єдиним учасником яких є одна й та ж особа.

2. Будь-які обов'язки акціонерів, що суперечать закону, не можуть визначатися статутом або іншими документами товариства.

Стаття 5. Типи акціонерних товариств

1. Акціонерні товариства за типом поділяються на публічні акціонерні товариства та приватні акціонерні товариства.

Кількісний склад акціонерів приватного акціонерного товариства не може перевищувати 100 акціонерів.

2. Публічне акціонерне товариство може здійснювати публічне та приватне розміщення акцій.

Приватне акціонерне товариство може здійснювати тільки приватне розміщення акцій. У разі прийняття загальними зборами приватного акціонерного товариства рішення про здійснення публічного розміщення акцій до статуту товариства вносяться відповідні зміни, у тому числі про зміну типу товариства - з приватного на публічне.

Зміна типу товариства з приватного на публічне або з публічного на приватне не є його перетворенням.

Стаття 6. Акціонерне товариство з одним акціонером

1. Акціонерне товариство може бути створене однією особою чи може складатися з однієї особи у разі придбання одним акціонером усіх акцій товариства. Відомості про це підлягають реєстрації і опублікуванню для загального відома в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 7. Порядок відчуження акцій акціонерного товариства

1. Акціонери публічного акціонерного товариства можуть відчужувати належні їм акції без згоди інших акціонерів та товариства.

2. Статутом приватного акціонерного товариства може бути передбачено переважне право його акціонерів та самого товариства на придбання акцій цього товариства, що пропонуються їх власником до продажу третій особі. У разі, якщо статутом приватного акціонерного товариства передбачено таке переважне право, воно реалізовується відповідно до частин третьої - шостої цієї статті.

3. Акціонери приватного акціонерного товариства мають переважне право на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами цього товариства, за ціною та на умовах, запропонованих акціонером третій особі, пропорційно кількості акцій, що належать кожному з них. Переважне право акціонерів на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами цього товариства, діє протягом двох місяців з дня отримання товариством повідомлення акціонера про намір продати акції, якщо коротший строк не передбачено статутом товариства.

Статутом приватного акціонерного товариства може бути передбачено переважне право придбання товариством акцій, що продаються його акціонерами, якщо акціонери не використали своє переважне право на придбання акцій.

Переважне право товариства на придбання акцій, що продаються акціонерами цього товариства, може бути реалізовано протягом 10 днів після закінчення строку дії переважного права на придбання цих акцій акціонерами товариства, якщо коротший строк не передбачено статутом товариства.

Строк переважного права, передбачений статутом товариства, не може бути меншим ніж 20 днів з дня отримання товариством відповідного повідомлення. Строк переважного права припиняється у разі, якщо до його спливу від усіх акціонерів товариства та самого товариства отримані письмові заяви про використання або про відмову від використання переважного права на купівлю акцій.

4. Акціонер приватного акціонерного товариства, який має намір продати свої акції третій особі, зобов'язаний письмово повідомити про це решту акціонерів товариства та саме товариство із зазначенням ціни та інших умов продажу акцій. Повідомлення акціонерів товариства здійснюється через товариство. Після отримання письмового повідомлення від акціонера, який має намір продати свої акції третій особі, товариство зобов'язане протягом двох робочих днів направити копії повідомлення всім іншим акціонерам товариства. Якщо інше не передбачено статутом товариства, повідомлення акціонерів товариства здійснюється за рахунок акціонера, який має намір продати свої акції.

Якщо акціонери приватного акціонерного товариства та/або товариство не скористаються переважним правом на придбання всіх акцій, що пропонуються для продажу, протягом встановленого цим законом або статутом строку, акції можуть бути продані третій особі за ціною та на умовах, що повідомлені товариству та його акціонерам.

5. У разі порушення зазначеного у цій статті переважного права на придбання акцій будь-який акціонер товариства та/або саме товариство, якщо статутом товариства передбачено переважне право на придбання акцій товариством, має право протягом трьох місяців з моменту, коли акціонер чи товариство дізналися або повинні були дізнатися про таке порушення, вимагати у судовому порядку переведення на них прав та обов'язків покупця акцій.

6. Уступка зазначеного переважного права іншим особам не допускається.

7. Зазначене переважне право акціонерів приватного товариства не поширюється на випадки переходу права власності на цінні папери цього товариства в результаті їх спадкування чи правонаступництва.

8. У разі виникнення права звернення стягнення на акції у зв'язку з їх заставою відчуження таких акцій здійснюється з дотриманням переважного права акціонерів на такі акції.

Стаття 8. Визначення ринкової вартості майна

1. Ринкова вартість майна у разі його оцінки відповідно до цього Закону, інших актів законодавства або статуту акціонерного товариства визначається на засадах незалежної оцінки, проведеної відповідно до законодавства про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність.

Рішення про залучення суб'єкта оціночної діяльності - суб'єкта господарювання приймається наглядовою радою товариства (у процесі створення товариства - установчими зборами).

2. Ринкова вартість емісійних цінних паперів акціонерного товариства визначається:

- 1) для емісійних цінних паперів, які не перебувають в обігу на фондових біржах, - як вартість цінних паперів, визначена відповідно до законодавства про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність;
- 2) для емісійних цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах, - як вартість цінних паперів, визначена відповідно до законодавства про цінні папери та фондовий ринок.

3. Наглядова рада акціонерного товариства (у процесі створення товариства - установчі збори) затверджує ринкову вартість майна (цінних паперів).

Розділ II. ЗАСНУВАННЯ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 9. Створення акціонерного товариства

1. Засновниками акціонерного товариства визнаються держава в особі органу, уповноваженого управляти державним майном, територіальна громада в особі органу, уповноваженого управляти комунальним майном, а також фізичні та/або юридичні особи, що прийняли рішення про його заснування.

2. Засновниками акціонерного товариства можуть бути одна, дві чи більше осіб.

3. Засновниками може укладатися засновницький договір, у якому визначаються порядок провадження спільної діяльності щодо створення акціонерного товариства, кількість, тип і клас акцій, що підлягають придбанню кожним засновником, номінальна вартість і вартість придбання цих акцій, строк і форма оплати вартості акцій, строк дії договору.

Для створення акціонерного товариства засновники повинні провести закрите (приватне) розміщення його акцій, установчі збори та здійснити державну реєстрацію акціонерного товариства.

Засновницький договір не є установчим документом товариства і діє до дати реєстрації Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій.

Засновницький договір укладається в письмовій формі. Якщо товариство створюється за участю фізичних осіб, їх підписи на засновницькому договорі підлягають нотаріальному засвідченню.

У разі заснування товариства однією особою засновницький договір не укладається.

4. У разі заснування акціонерного товариства його акції підлягають розміщенню виключно серед його засновників шляхом приватного розміщення. Публічне розміщення акцій товариства може здійснюватися після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій.

Особливості створення акціонерного товариства шляхом злиття, поділу, виділу чи перетворення підприємницького (підприємницьких) товариств, державного (державних) та комунального (комунальних) підприємств у акціонерне товариство визначаються Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, а за участю державних та (чи) комунальних підприємств - Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку за погодженням з Фондом державного майна України.

5. Створення акціонерного товариства здійснюється за такими етапами:

1) прийняття зборами засновників рішення про створення акціонерного товариства та про закрите (приватне) розміщення акцій;

2) подання заяви та всіх необхідних документів на реєстрацію випуску акцій до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

3) реєстрація Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку випуску акцій та видача тимчасового свідоцтва про реєстрацію випуску акцій;

4) присвоєння акціям міжнародного ідентифікаційного номера цінних паперів;

5) укладення з депозитарієм цінних паперів договору про обслуговування емісії акцій або з реєстратором іменних цінних паперів договору про ведення реєстру власників іменних цінних паперів;

6) закрите (приватне) розміщення акцій серед засновників товариства;

7) оплата засновниками повної номінальної вартості акцій;

8) затвердження установчими зборами товариства результатів закритого (приватного) розміщення акцій серед засновників товариства, затвердження статуту товариства, а також прийняття інших рішень, передбачених законом;

9) реєстрація товариства та його статуту в органах державної реєстрації;

10) подання Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій;

11) реєстрація Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій;

12) отримання свідоцтва про державну реєстрацію випуску акцій;

13) видача засновникам товариства документів, що підтверджують право власності на акції.

Дії, що порушують процедуру створення акціонерного товариства, встановлену цим Законом, є підставою для прийняття Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку рішення про відмову в реєстрації звіту про результати закритого (приватного) розміщення акцій. У разі прийняття такого рішення Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку звертається до суду з позовом про ліквідацію акціонерного товариства.

Стаття 10. Установчі збори акціонерного товариства

1. Установчі збори акціонерного товариства мають бути проведені протягом трьох місяців з дати повної оплати акцій засновниками.

Кількість голосів засновника на установчих зборах акціонерного товариства визначається кількістю акцій товариства, які підлягають придбанню цим засновником.

2. На установчих зборах акціонерного товариства вирішуються питання про:

1) заснування товариства;

2) затвердження оцінки майна, що вноситься засновниками в рахунок оплати акцій товариства;

3) затвердження статуту товариства;

4) утворення органів товариства;

- 5) уповноваження представника (представників) на здійснення подальшої діяльності щодо утворення товариства;
  - 6) обрання членів наглядової ради, голови колегіального виконавчого органу товариства (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу товариства), членів ревізійної комісії (ревізора);
  - 7) затвердження результатів розміщення акцій;
  - 8) вчинення інших дій, необхідних для створення товариства.
3. Рішення з питань, зазначених у пунктах 1 - 3 частини другої цієї статті, вважаються прийнятими, якщо за них проголосували всі засновники акціонерного товариства. Рішення з інших питань приймаються простою більшістю голосів засновників, якщо інше не передбачено засновницьким договором.
4. У разі заснування акціонерного товариства однією особою рішення, зазначені в частині другій цієї статті, приймаються цією особою одноосібно і оформляються рішенням про заснування товариства. Якщо єдиним засновником товариства є фізична особа, її підпис на рішеннях про заснування підлягає нотаріальному засвідченню.

Незатвердження установчими зборами статуту акціонерного товариства вважається відмовою засновників від створення цього товариства та є підставою для повернення засновникам внесків, зроблених ними в рахунок оплати акцій. Повернення внесків здійснюється протягом 20 робочих днів з дати проведення установчих зборів, на яких не було прийнято рішення про затвердження статуту акціонерного товариства.

Стаття 11. Оплата вартості акцій засновниками акціонерного товариства

1. Оплата вартості акцій, що розміщуються під час заснування акціонерного товариства, може здійснюватися грошовими коштами або майном, майновими і немайновими правами, що мають оцінку, цінними паперами (крім боргових емісійних цінних паперів, емітентом яких є засновник, та векселів).
  2. Ціна майна, що вноситься засновниками акціонерного товариства в рахунок оплати акцій товариства, повинна відповідати ринковій вартості цього майна, визначеній відповідно до статті 8 цього Закону.
  3. Кожний засновник акціонерного товариства повинен оплатити повну вартість придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій. У разі несплати (неповної оплати) вартості придбаних акцій до дати затвердження результатів розміщення першого випуску акцій акціонерне товариство вважається не заснованим. До оплати 50 відсотків статутного капіталу товариство не має права здійснювати операції, не пов'язані з його заснуванням.
- До реєстрації звіту про результати розміщення акцій засновник має всі права, що засвідчуються акціями, крім права їх відчужувати та обтяжувати зобов'язаннями.
4. Документ, що засвідчує право власності засновника акціонерного товариства на акції, видається йому після повної оплати вартості таких акцій протягом 10 робочих днів з дати отримання товариством свідоцтва про державну реєстрацію випуску акцій.

Стаття 12. Відповідальність засновників акціонерного товариства

1. Засновники акціонерного товариства несуть солідарну відповідальність за пов'язаними з його заснуванням зобов'язаннями, що виникли до його державної реєстрації.
2. Акціонерне товариство відповідає за пов'язаними з його заснуванням зобов'язаннями засновників тільки у разі схвалення їх дій загальними зборами акціонерів. Загальні збори акціонерів, що схвалюють такі зобов'язання засновників товариства, мають бути проведені протягом шести місяців після державної реєстрації товариства.

Інформація про такі зобов'язання товариства має бути відображена у статуті товариства.

Стаття 13. Статут акціонерного товариства

1. Установчим документом акціонерного товариства є його статут.
2. Статут акціонерного товариства повинен містити відомості про:
  - 1) повне та скорочене найменування товариства українською мовою;
  - 2) тип товариства;
  - 3) розмір статутного капіталу;
  - 4) розмір резервного капіталу;
  - 5) номінальну вартість і загальну кількість акцій, кількість кожного типу розміщених товариством акцій, у тому числі кількість кожного класу привілейованих акцій, а також наслідки невиконання зобов'язань з викупу акцій;
  - 6) умови та порядок конвертації привілейованих акцій певного класу у прості акції товариства чи у привілейовані акції іншого класу у випадках, якщо товариством передбачений випуск привілейованих акцій;
  - 7) права акціонерів - власників привілейованих акцій кожного класу;
  - 8) наявність переважного права акціонерів приватного товариства на придбання акцій цього товариства, які пропонуються їх власником до продажу третій особі, та порядок його реалізації;
  - 9) порядок повідомлення акціонерів про виплату дивідендів;
  - 10) порядок скликання та проведення загальних зборів;
  - 11) компетенцію загальних зборів;
  - 12) спосіб повідомлення акціонерів про зміни у порядку денному загальних зборів;
  - 13) склад органів товариства та їх компетенцію, порядок утворення, обрання і відкликання їх членів та прийняття ними рішень, а також порядок зміни складу органів товариства та їх компетенції;
  - 14) порядок внесення змін до статуту;
  - 15) порядок припинення товариства.

3. Статутом акціонерного товариства не може бути передбачено надання засновникам товариства до додаткових прав чи повноважень.
4. Статут акціонерного товариства може містити й інші положення, що не суперечать законодавству.

Розділ III. КАПІТАЛ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 14. Статутний і власний капітал акціонерного товариства

1. Мінімальний розмір статутного капіталу акціонерного товариства становить 1250 мінімальних заробітних плат виходячи із ставки мінімальної заробітної плати, що діє на момент створення (реєстрації) акціонерного товариства. Статутний капітал товариства визначає мінімальний розмір майна товариства, який гарантує інтереси його кредиторів.
2. Власний капітал (вартість чистих активів) товариства - різниця між сукупною вартістю активів товариства та вартістю його зобов'язань перед іншими особами.
3. Якщо після закінчення другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів акціонерного товариства виявиться меншою, ніж розмір статутного капіталу, товариство зобов'язане оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту в установленому законом порядку. Якщо вартість чистих активів стає меншою, ніж мінімальний розмір статутного капіталу, встановлений цим Законом, товариство зобов'язане протягом 10 місяців з дати настання такої невідповідності усунути її або прийняти рішення про ліквідацію.
4. Порядок збільшення (зменшення) статутного капіталу акціонерного товариства встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.
5. Статутом акціонерного товариства може бути передбачено створення спеціального фонду для виплати дивідендів за привілейованими акціями. Порядок формування та використання такого фонду встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 15. Збільшення статутного капіталу

1. Статутний капітал товариства збільшується шляхом підвищення номінальної вартості акцій або розміщення додаткових акцій існуючої номінальної вартості у порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.
2. Акціонерне товариство має право збільшувати статутний капітал після реєстрації звітів про результати розміщення всіх попередніх випусків акцій.
3. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства із залученням додаткових внесків здійснюється шляхом розміщення додаткових акцій.
Переважне право акціонерів на придбання акцій, що додатково розміщуються товариством, діє лише в процесі приватного розміщення акцій та встановлюється законодавством.
4. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства без залучення додаткових внесків здійснюється шляхом підвищення номінальної вартості акцій.
Акціонерне товариство не має права приймати рішення про збільшення статутного капіталу шляхом публічного розміщення акцій, якщо розмір власного капіталу є меншим, ніж розмір його статутного капіталу.
Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства у разі наявності викуплених товариством акцій не допускається.
5. Збільшення статутного капіталу акціонерного товариства для покриття збитків не допускається.
Обов'язковою умовою збільшення статутного капіталу акціонерним товариством є відповідність розміру статутного капіталу після його збільшення вимогам, передбаченим частиною першою статті 14 цього Закону, на дату реєстрації змін до статуту товариства.

Стаття 16. Зменшення статутного капіталу

1. Статутний капітал акціонерного товариства зменшується в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, шляхом зменшення номінальної вартості акцій або шляхом анулювання раніше викуплених товариством акцій та зменшення їх загальної кількості, якщо це передбачено статутом товариства.
2. Після прийняття рішення про зменшення статутного капіталу акціонерного товариства виконавчий орган протягом 30 днів має письмово повідомити кожного кредитора, вимоги якого до акціонерного товариства не забезпечені заставою, гарантією чи порукою, про таке рішення.
3. Кредитор, вимоги якого до акціонерного товариства не забезпечені договорами застави чи поруки, протягом 30 днів після надходження йому зазначеного в частині другій цієї статті повідомлення може звернутися до товариства з письмовою вимогою про здійснення протягом 45 днів одного з таких заходів на вибір товариства: забезпечення виконання зобов'язань шляхом укладення договору застави чи поруки, дострокового припинення або виконання зобов'язань перед кредитором, якщо інше не передбачено договором між товариством та кредитором.
У разі, якщо кредитор не звернувся у строк, передбачений цією частиною, до товариства з письмовою вимогою, вважається, що він не вимагає від товариства вчинення додаткових дій щодо зобов'язань перед ним.
4. Зменшення акціонерним товариством статутного капіталу нижче встановленого законом розміру має наслідком ліквідацію товариства.

Стаття 17. Анулювання акцій

1. Акціонерне товариство в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку, має право анулювати викуплені ним акції та зменшити статутний капітал або підвищити номінальну вартість решти акцій, залишивши без зміни статутний капітал.

Стаття 18. Консолідація та дроблення акцій

1. Акціонерне товариство має право здійснити консолідацію всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого дві або більше акцій конвертуються в одну нову акцію того самого типу і класу.

Обов'язковою умовою консолідації є обмін акцій старої номінальної вартості на цілу кількість акцій нової номінальної вартості для кожного з акціонерів.

2. Акціонерне товариство має право здійснити дроблення всіх розміщених ним акцій, внаслідок чого одна акція конвертується у дві або більше акцій того самого типу і класу.

3. Консолідація та дроблення акцій не повинні призводити до зміни розміру статутного капіталу акціонерного товариства.

4. У разі консолідації або дроблення акцій до статуту акціонерного товариства вносяться відповідні зміни в частині номінальної вартості та кількості розміщених акцій.

5. Порядок здійснення консолідації та дроблення акцій товариства встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 19. Резервний капітал

1. Акціонерне товариство має право формувати резервний капітал у розмірі не менше ніж 15 відсотків статутного капіталу, якщо інше не визначено статутом товариства. Резервний капітал формується шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку товариства або за рахунок нерозподіленого прибутку. До досягнення встановленого статутом розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань не може бути меншим ніж 5 відсотків суми чистого прибутку товариства за рік.

2. Резервний капітал створюється для покриття збитків товариства, а також для збільшення статутного капіталу, виплати дивідендів за привілейованими акціями, погашення заборгованості у разі ліквідації товариства тощо.

Розділ IV. ЦІННІ ПАПЕРИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 20. Акції товариства

1. Акція товариства посвідчує корпоративні права акціонера щодо цього акціонерного товариства.

2. Усі акції товариства є іменними. Акції товариств існують виключно в бездокументарній формі.

3. Акціонерне товариство може здійснювати розміщення акцій двох типів - простих та привілейованих. Статутом товариства може передбачатися розміщення одного чи кількох класів привілейованих акцій, що надають їх власникам різні права.

Товариство не може встановлювати обмеження щодо кількості акцій або кількості голосів за акціями, що належать одному акціонеру.

4. Прості акції товариства не підлягають конвертації у привілейовані акції або інші цінні папери акціонерного товариства.

5. Частина привілейованих акцій у розмірі статутного капіталу акціонерного товариства не може перевищувати 25 відсотків.

Стаття 21. Емісія цінних паперів

1. Акціонерне товариство може здійснювати емісію акцій тільки за рішенням загальних зборів.

Товариство може здійснювати розміщення інших цінних паперів, крім акцій, за рішенням наглядової ради, якщо інше не передбачено його статутом. Рішення про розміщення цінних паперів на суму, що перевищує 25 відсотків вартості активів товариства, приймається загальними зборами акціонерів.

2. Акціонерним товариствам дозволяється емісія акцій та облігацій для переведення зобов'язань товариства у цінні папери в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 22. Ціна акцій

1. Акціонерне товариство здійснює розміщення або продаж кожної акції, яку воно викупило, за ціною не нижчою за її ринкову вартість, що затверджується наглядовою радою, крім випадків:

розміщення акцій під час заснування товариства за ціною, встановленою засновницьким договором;

розміщення акцій під час злиття, приєднання, поділу, виділу товариства;

розміщення акцій за участю торговця цінними паперами, з яким укладено договір про андеррайтинг. У такому разі ціна розміщення акцій може бути нижчою за їх ринкову вартість на розмір винагороди цього торговця, що не може перевищувати 10 відсотків ринкової вартості таких акцій.

2. Акціонерне товариство не має права розміщувати жодну акцію за ціною нижчою за її номінальну вартість.

Стаття 23. Оплата цінних паперів

1. У разі розміщення акціонерним товариством цінних паперів їх оплата здійснюється грошовими коштами або за згодою між товариством та інвестором - майновими правами, немайновими правами, що мають грошову вартість, цінними паперами (крім боргових емісійних цінних паперів, емітентом яких є набувач, та векселів), іншим майном.

Інвестор не може здійснювати оплату цінних паперів шляхом взяття на себе зобов'язань щодо виконання для товариства робіт або надання послуг.

Статутом акціонерного товариства можуть встановлюватися й інші обмеження щодо форм оплати цінних паперів. Товариство не може встановлювати обмеження або заборону на оплату цінних паперів грошовими коштами.

2. До моменту затвердження результатів розміщення акцій органом емітента, уповноваженим приймати таке рішення, розміщені акції мають бути повністю оплачені.

3. У разі розміщення цінних паперів публічного акціонерного товариства чи у разі, якщо майно, що вноситься як плата за цінні папери, перебуває в державній або комунальній власності, грошова оцінка такого майна повинна дорівнювати його ринковій вартості. Ринкова вартість зазначеного майна визначається суб'єктом оціночної діяльності і підлягає затвердженню наглядовою радою. Затверджена вартість майна не може відрізнятися більше ніж на 10 відсотків від вартості, визначеної оцінювачем. Якщо затверджена ринкова вартість майна відрізняється від визначеної оцінювачем, рішення наглядової ради обов'язково відповідним чином мотивується.

Грошова оцінка вимог до товариства, які виникли до розміщення цінних паперів і якими оплачуються цінні папери товариства, проводиться у порядку, встановленому абзацом першим цієї частини для оцінки майна.

4. Під час розміщення цінних паперів право власності на них виникає у набувача в порядку та строки, що встановлені законодавством про депозитарну систему України.

5. Акціонерне товариство не може надавати позику для придбання його цінних паперів або поруку за позиками, наданими третьою особою для придбання його акцій.

Стаття 24. Особливості обігу цінних паперів акціонерних товариств

1. Публічне акціонерне товариство зобов'язане пройти процедуру лістингу та залишатися у біржовому реєстрі принаймні на одній фондовій біржі.

Укладання договорів купівлі-продажу акцій публічного акціонерного товариства, яке пройшло процедуру лістингу на фондовій біржі, здійснюється лише на цій фондовій біржі з урахуванням положень частини першої цієї статті.

2. Акції приватного акціонерного товариства не можуть купуватися та/або продаватися на фондовій біржі, за винятком продажу шляхом проведення на біржі аукціону.

3. Акціонерне товариство не має права приймати в заставу власні цінні папери.

4. Правочини щодо акцій вчиняються в письмовій формі.

Розділ V. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АКЦІОНЕРІВ

Стаття 25. Права акціонерів - власників простих акцій

1. Кожною простою акцією акціонерного товариства її власнику - акціонеру надається однакова сукупність прав, включаючи права на:

- 1) участь в управлінні акціонерним товариством;
- 2) отримання дивідендів;
- 3) отримання у разі ліквідації товариства частини його майна або вартості;
- 4) отримання інформації про господарську діяльність акціонерного товариства.

Одна проста акція товариства надає акціонеру один голос для вирішення кожного питання на загальних зборах, крім випадків проведення кумулятивного голосування.

Акціонери-власники простих акцій товариства можуть мати й інші права, передбачені актами законодавства та статутом акціонерного товариства.

Стаття 26. Права акціонерів - власників привілейованих акцій

1. Кожною привілейованою акцією одного класу її власнику - акціонеру надається однакова сукупність прав.

2. У статуті акціонерного товариства визначається обсяг прав, які надаються акціонеру - власнику кожного класу привілейованих акцій, у тому числі визначаються:

- 1) розмір і черговість виплати дивідендів;
- 2) ліквідаційна вартість і черговість виплат у разі ліквідації товариства;
- 3) випадки та умови конвертації привілейованих акцій цього класу у привілейовані акції іншого класу, прості акції або інші цінні папери;
- 4) порядок отримання інформації.

3. Акціонерне товариство виплачує дивіденди за привілейованими акціями, крім випадків, передбачених частиною другою статті 31 цього Закону, в установленому статутом розмірі.

4. Акціонери - власники привілейованих акцій товариства мають право голосу тільки у випадках, передбачених частиною п'ятою цієї статті та статутом акціонерного товариства.

Одна привілейована акція товариства надає акціонеру один голос для вирішення кожного питання. Статутом акціонерного товариства може передбачатися спеціальний порядок підрахунку голосів - разом чи окремо від голосів за простими та/або іншими класами привілейованих акцій.

5. Акціонери-власники привілейованих акцій певного класу мають право голосу під час вирішення загальними зборами акціонерного товариства таких питань:

- 1) припинення товариства, що передбачає конвертацію привілейованих акцій цього класу у привілейовані акції іншого класу, прості акції або інші цінні папери;
- 2) внесення змін до статуту товариства, що передбачають обмеження прав акціонерів - власників цього класу привілейованих акцій;

3) внесення змін до статуту товариства, що передбачають розміщення нового класу привілейованих акцій, власники яких матимуть перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства, або збільшення обсягу прав акціонерів - власників розміщених класів привілейованих акцій, які мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства.

Статутом приватного товариства акціонеру - власнику привілейованих акцій може бути надано право голосу також з інших питань.

6. Рішення загальних зборів акціонерного товариства, що приймається за участю акціонерів - власників привілейованих акцій, які відповідно до частини п'ятої цієї статті мають право голосу, вважається прийнятим у разі, якщо за нього віддано три чверті голосів акціонерів - власників привілейованих акцій, які брали участь у голосуванні з цього питання, якщо статутом товариства з кількістю акціонерів 25 осіб і менше не встановлюється вимога стосовно більшої: кількості голосів власників привілейованих акцій, необхідної для прийняття рішення.

Під час голосування акціонерів - власників кількох класів привілейованих акцій відповідно до частини п'ятої цієї статті голоси за такими акціями підраховуються разом, якщо інше не передбачено статутом товариства.

7. У разі зміни типу акціонерного товариства з приватного на публічне надання прав, не передбачених цим Законом для акціонерів - власників привілейованих акцій публічного товариства, припиняється.

Стаття 27. Переважне право акціонерів при додатковій емісії акцій

1. Переважним правом акціонерів визнається:

право акціонера - власника простих акцій придбавати розміщувані товариством прості акції пропорційно частці належних йому простих акцій у загальній кількості простих акцій;

право акціонера - власника привілейованих акцій придбавати розміщувані товариством привілейовані акції цього або іншого класу, якщо акції такого класу надають їх власникам перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства, пропорційно частці належних акціонеру привілейованих акцій певного класу у загальній кількості привілейованих акцій цього класу.

2. Переважне право надається акціонеру - власнику простих акцій у процесі приватного розміщення обов'язково, в порядку, встановленому законодавством.

Переважне право надається акціонеру - власнику привілейованих акцій, якщо це передбачено статутом акціонерного товариства.

Не пізніше ніж за 30 днів до початку розміщення акцій з наданням акціонерам переважного права товариство письмово повідомляє кожного акціонера, який має таке право, про можливість його реалізації та публікує повідомлення про це в офіційному друкованому органі.

Повідомлення має містити дані про загальну кількість розміщуваних товариством акцій, ціну розміщення, правила визначення кількості цінних паперів, на придбання яких акціонер має переважне право, строк і порядок реалізації зазначеного права. У разі розміщення привілейованих акцій повідомлення має містити інформацію про права, які надаються власникам зазначених цінних паперів.

3. Акціонер, який має намір реалізувати своє переважне право, подає акціонерному товариству в установленний строк письмову заяву про придбання акцій та перераховує на відповідний рахунок кошти в сумі, яка дорівнює вартості цінних паперів, що ним придбаваються. У заяві акціонера повинно бути зазначено його ім'я (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість цінних паперів, що ним придбаваються. Заява та перераховані кошти приймаються товариством не пізніше дня, що передує дню початку розміщення цінних паперів. Товариство видає акціонеру письмове зобов'язання про продаж відповідної кількості цінних паперів.

4. У разі порушення акціонерним товариством порядку реалізації акціонерами переважного права Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку може прийняти рішення про визнання емісії недобросовісною та зупинення розміщення акцій цього випуску.

Стаття 28. Захист прав акціонерів - працівників товариства

1. Посадові особи органів акціонерного товариства та інші особи, які перебувають з товариством у трудових відносинах, не мають права вимагати від акціонера - працівника товариства надання відомостей про те, як він голосував чи як має намір голосувати на загальних зборах, або про відчуження акціонером - працівником товариства своїх акцій чи намір їх відчуження, або вимагати передачі довіреності на участь у загальних зборах.

У разі порушення вимог цієї статті посадова особа товариства притягається до адміністративної і майнової відповідальності, звільняється із займаної посади, трудовий (цивільно-правовий) договір з нею розривається відповідно до закону.

Стаття 29. Обов'язки акціонерів

1. Акціонери зобов'язані:

дотримуватися статуту, інших внутрішніх документів акціонерного товариства;

виконувати рішення загальних зборів, інших органів товариства;

виконувати свої зобов'язання перед товариством, у тому числі пов'язані з майновою участю;

оплачувати акції у розмірі, в порядку та засобами, що передбачені статутом акціонерного товариства;

не розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства.

Статутом товариства може бути передбачена можливість укладення договору між акціонерами, за яким на акціонерів покладаються додаткові обов'язки, у тому числі обов'язок участі у загальних зборах, і передбачається відповідальність за його недотримання.

2. Акціонери можуть також мати інші обов'язки, встановлені цим та іншими законами.

Розділ VI. ДИВІДЕНДИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 30. Порядок виплати дивідендів

1. Дивіденд - частина чистого прибутку акціонерного товариства, що виплачується акціонеру з розрахунку на одну належну йому акцію певного типу та/або класу. За акціями одного типу та класу нараховується однаковий розмір дивідендів.

Товариство виплачує дивіденди виключно грошовими коштами.

Дивіденди виплачуються на акції, звіт про результати розміщення яких зареєстровано у встановленому законодавством порядку.

2. Виплата дивідендів здійснюється з чистого прибутку звітного року та/або нерозподіленого прибутку в обсязі, встановленому рішенням загальних зборів акціонерного товариства, у строк не пізніше шести місяців після закінчення звітного року.

У разі відсутності або недостатності чистого прибутку звітного року та нерозподіленого прибутку минулих років виплата дивідендів за привілейованими акціями здійснюється за рахунок резервного капіталу товариства.

3. Рішення про виплату дивідендів та їх розмір за простими акціями приймається загальними зборами акціонерного товариства.

Розмір дивідендів за привілейованими акціями всіх класів визначається у статуті акціонерного товариства.

4. Для кожної виплати дивідендів наглядова рада акціонерного товариства встановлює дату складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, порядок та строк їх виплати. Дата складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, не може передувати даті прийняття рішення про виплату дивідендів.

Товариство повідомляє осіб, які мають право на отримання дивідендів, про дату, розмір, порядок та строк їх виплати. Протягом 10 днів після прийняття рішення про виплату дивідендів публічне товариство повідомляє про дату, розмір, порядок та строк виплати дивідендів фондову біржу (біржі), у біржовому реєстрі якої (яких) перебуває таке товариство.

У разі відчуження акціонером належних йому акцій після дати складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, але раніше дати виплати дивідендів право на отримання дивідендів залишається в особи, зазначеної у такому переліку.

5. У разі реєстрації акцій на ім'я номінального утримувача товариство в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України, самостійно виплачує дивіденди власникам акцій або перераховує їх номінальному утримувачу, який забезпечує їх виплату власникам акцій, на підставі договору з відповідним номінальним утримувачем.

Стаття 31. Обмеження на виплату дивідендів

1. Акціонерне товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та здійснювати виплату дивідендів за простими акціями у разі, якщо:

1) звіт про результати розміщення акцій не зареєстровано у встановленому законодавством порядку;

2) власний капітал товариства менший, ніж сума його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю.

2. Акціонерне товариство не має права здійснювати виплату дивідендів за простими акціями у разі, якщо:

1) товариство має зобов'язання про викуп акцій відповідно до статті 68 цього Закону;

2) поточні дивіденди за привілейованими акціями не виплачено повністю.

3. Акціонерне товариство не має права приймати рішення про виплату дивідендів та здійснювати виплату дивідендів за привілейованими акціями у разі, якщо:

1) звіт про результати розміщення акцій не зареєстровано у встановленому законодавством порядку;

2) власний капітал товариства менший, ніж сума його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю, власники яких мають переваги щодо черговості отримання виплат у разі ліквідації.

Товариство не має права здійснювати виплату дивідендів за привілейованими акціями певного класу до виплати поточних дивідендів за привілейованими акціями, власники яких мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів.

Розділ VII. ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 32. Загальні збори акціонерного товариства

1. Загальні збори є вищим органом акціонерного товариства.

2. Акціонерне товариство зобов'язане щороку скликати загальні збори (річні загальні збори).

Річні загальні збори товариства проводяться не пізніше 30 квітня наступного за звітним року.

До порядку денного річних загальних зборів обов'язково вносяться питання, передбачені пунктами 11, 12 і 22 частини другої статті 33 цього Закону.

Не рідше ніж раз на три роки до порядку денного загальних зборів обов'язково вносяться питання, передбачені пунктами 17 та 18 частини другої статті 33 цього Закону.

Усі інші загальні збори, крім річних, вважаються позачерговими.

3. Загальні збори проводяться за рахунок коштів акціонерного товариства. У разі якщо загальні збори проводяться з ініціативи акціонерів або наглядової ради, документально підтверджені витрати на їх організацію, підготовку та проведення можуть бути відшкодовані за рахунок коштів товариства, якщо загальними зборами, що проводяться у зазначеному випадку, буде прийнято рішення про відшкодування витрат на організацію, підготовку та проведення загальних зборів.

Стаття 33. Компетенція загальних зборів

1. Загальні збори можуть вирішувати будь-які питання діяльності акціонерного товариства.

2. До виключної компетенції загальних зборів належить:

- 1) визначення основних напрямів діяльності акціонерного товариства;
  - 2) внесення змін до статуту товариства;
  - 3) прийняття рішення про анулювання викуплених акцій;
  - 4) прийняття рішення про зміну типу товариства;
  - 5) прийняття рішення про розміщення акцій;
  - 6) прийняття рішення про збільшення статутного капіталу товариства;
  - 7) прийняття рішення про зменшення статутного капіталу товариства;
  - 8) прийняття рішення про дроблення або консолідацію акцій;
  - 9) затвердження положень про загальні збори, наглядову раду, виконавчий орган та ревізійну комісію (ревізора) товариства, а також внесення змін до них;
  - 10) затвердження інших внутрішніх документів товариства, якщо інше не передбачено статутом товариства;
  - 11) затвердження річного звіту товариства;
  - 12) розподіл прибутку і збитків товариства;
  - 13) прийняття рішення про викуп товариством розміщених ним акцій;
  - 14) прийняття рішення про форму існування акцій;
  - 15) затвердження розміру річних дивідендів;
  - 16) прийняття рішень з питань порядку проведення загальних зборів;
  - 17) обрання членів наглядової ради, затвердження умов цивільно-правових або трудових договорів, що укладаються з ними, встановлення розміру їх винагороди, обрання особи, яка уповноважується на підписання цивільно-правових договорів з членами наглядової ради;
  - 18) прийняття рішення про припинення повноважень членів наглядової ради;
  - 19) обрання голови та членів ревізійної комісії (ревізора), прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;
  - 20) затвердження висновків ревізійної комісії (ревізора), прийняття рішення про дострокове припинення їх повноважень;
  - 21) прийняття рішення про виділ та припинення товариства, крім випадку, передбаченого частиною четвертою статті 84 цього Закону, про ліквідацію товариства, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку та строків ліквідації, порядку розподілу між акціонерами майна, що залишається після задоволення вимог кредиторів, і затвердження ліквідаційного балансу;
  - 22) прийняття рішення за наслідками розгляду звіту наглядової ради, звіту виконавчого органу, звіту ревізійної комісії (ревізора);
  - 23) затвердження принципів (кодексу) корпоративного управління товариства;
  - 24) обрання комісії з припинення акціонерного товариства;
  - 25) вирішення інших питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів згідно із статутом або положенням про загальні збори товариства.
3. Повноваження з вирішення питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів, не можуть бути передані іншим органам товариства.
4. До виключної компетенції загальних зборів статутом товариства і законом може бути віднесено вирішення й інших питань.

Стаття 34. Право на участь у загальних зборах

1. У загальних зборах акціонерного товариства можуть брати участь особи, включені до переліку акціонерів, які мають право на таку участь, або їх представники. На загальних зборах за запрошенням особи, яка скликає загальні збори, також можуть бути присутні представник аудитора товариства та посадові особи товариства незалежно від володіння ними акціями цього товариства, представник органу, який відповідно до статуту представляє права та інтереси трудового колективу.

Перелік акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах, складається в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України.

На вимогу акціонера товариство або особа, яка веде облік, права власності на акції товариства, зобов'язані надати інформацію про включення його до переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах.

2. Зміни до переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах акціонерного товариства, після його складення можуть вноситися особою або органом товариства, передбаченими статутом чи положенням про загальні збори акціонерного товариства.

Обмеження права акціонера на участь у загальних зборах встановлюється законом.

Стаття 35. Повідомлення про проведення загальних зборів

1. Письмове повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства та їх порядок денний надсилається кожному акціонеру, зазначеному в переліку акціонерів, складеному в порядку, встановленому законодавством про депозитарну систему України, на дату, визначену наглядовою радою, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, - акціонерами, які цього вимагають. Встановлена дата не може передувати дню прийняття рішення

про проведення загальних зборів і не може бути встановленою раніше, ніж за 60 днів до дати проведення загальних зборів.

Письмове повідомлення про проведення загальних зборів та їх порядок денний надсилається акціонерам персонально (з урахуванням частини другої цієї статті) особою, яка скликає загальні збори, у спосіб, передбачений статутом акціонерного товариства, у строк не пізніше ніж за 30 днів до дати їх проведення. Повідомлення розсилає особа, яка скликає загальні збори, або особа, яка веде облік прав власності на акції товариства у разі скликання загальних зборів акціонерами.

Товариство з кількістю акціонерів - власників простих акцій понад 1000 осіб не пізніше ніж за 30 днів до дати проведення загальних зборів також публікує в офіційному друкованому органі повідомлення про проведення загальних зборів. Публічне акціонерне товариство додатково надсилає повідомлення про проведення загальних зборів та їх порядок денний фондовій біржі, на якій це товариство пройшло процедуру лістингу.

2. У разі реєстрації акцій па ім'я номінального утримувача повідомлення про проведення загальних зборів та порядок денний надсилається номінальному утримувачу, який забезпечує персональне повідомлення акціонерів, яких він обслуговує.

3. Повідомлення про проведення загальних зборів акціонерного товариства має містити такі дані:

- 1) повне найменування та місцезнаходження товариства;
- 2) дата, час та місце (із зазначенням номера кімнати, офісу або залу, куди мають прибути акціонери) проведення загальних зборів;
- 3) час початку і закінчення реєстрації акціонерів для участі у загальних зборах;
- 4) дата складення переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах;
- 5) перелік питань, що виносяться на голосування;
- 6) порядок ознайомлення акціонерів з матеріалами, з якими вони можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів.

Загальні збори акціонерів проводяться на території України, в межах населеного пункту за місцезнаходженням товариства, крім випадків, коли на день скликання загальних зборів 100 відсотками акцій товариства володіють іноземці, особи без громадянства, іноземні юридичні особи, а також міжнародні організації.

Стаття 36. Документи, які надаються акціонерам, та документи, з якими акціонери можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів

1. Від дати надіслання повідомлення про проведення загальних зборів до дати проведення загальних зборів акціонерне товариство повинно надати акціонерам можливість ознайомитися з документами, необхідними для прийняття рішень з питань порядку денного, за місцезнаходженням товариства у робочі дні, робочий час та в доступному місці, а в день проведення загальних зборів - також у місці їх проведення. У повідомленні про проведення загальних зборів вказуються конкретно визначене місце для ознайомлення (номер кімнати, офісу тощо) та посадова особа товариства, відповідальна за порядок ознайомлення акціонерів з документами.

2. Статутом акціонерного товариства з кількістю акціонерів - власників простих акцій понад 100 осіб може бути передбачений інший порядок надання акціонерам документів, з якими вони можуть ознайомитися під час підготовки до загальних зборів. Такі документи можуть надаватися в електронній формі або в інший спосіб, передбачений статутом.

3. Після надіслання акціонерам повідомлення про проведення загальних зборів акціонерне товариство не має права вносити зміни до документів, наданих акціонерам або з якими вони мали можливість ознайомитися, крім змін до зазначених документів у зв'язку із змінами в порядку денному чи у зв'язку з виправленням помилок. У такому разі зміни вносяться не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення загальних зборів.

Стаття 37. Порядок денний загальних зборів

1. Порядок денний загальних зборів акціонерного товариства попередньо затверджується наглядовою радою товариства, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, - акціонерами, які цього вимагають.

2. Акціонер до проведення зборів за запитом має можливість в порядку, визначеному статтею 36 цього Закону, ознайомитися з проектом (проектами) рішення з питань порядку денного.

Стаття 38. Пропозиції до порядку денного загальних зборів

1. Кожний акціонер має право внести пропозиції щодо питань, включених до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства, а також щодо нових кандидатів до складу органів товариства, кількість яких не може перевищувати кількісного складу кожного з органів. Пропозиції вносяться не пізніше ніж за 20 днів до проведення загальних зборів.

2. Пропозиція до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства подається в письмовій формі із зазначенням прізвища (найменування) акціонера, який її вносить, кількості, типу та/або класу належних йому акцій, змісту пропозиції до питання та/або проекту рішення, а також кількості, типу та/або класу акцій, що належать кандидату, який пропонується цим акціонером до складу органів товариства.

3. Наглядова рада акціонерного товариства, а в разі скликання позачергових загальних зборів такого товариства на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, - акціонери, які цього вимагають, приймають рішення про включення пропозицій до порядку денного не пізніше ніж за 15 днів до дати проведення загальних зборів.

4. Пропозиції акціонерів (акціонера), які сукупно є власниками 5 або більше відсотків простих акцій, підлягають обов'язковому включенню до порядку денного загальних зборів. У такому разі рішення наглядової

ради про включення питання до порядку денного не вимагається, а пропозиція вважається включеною до порядку денного, якщо вона подана з дотриманням вимог цієї статті.

Зміни до порядку денного загальних зборів вносяться лише шляхом включення нових питань та проектів рішень із запропонованих питань. Товариство не має права вносити зміни до запропонованих акціонерами питань або проектів рішень. У разі, якщо акціонери вносять проект рішення, що відрізняється від зазначеного в порядку денному, цей проект також підлягає включенню до порядку денного.

5. Рішення про відмову у включенні пропозиції до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства може бути прийнято тільки у разі:

недотримання акціонерами строку, встановленого частиною першою цієї статті;

неповноти даних, передбачених частиною другою цієї статті.

6. Мотивоване рішення про відмову у включенні пропозиції до порядку денного загальних зборів акціонерного товариства надсилається наглядовою радою акціонеру протягом трьох днів з моменту його прийняття.

7. Акціонерне товариство не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення загальних зборів повинно повідомити акціонерів, згідно із статутом, про зміни у порядку денному.

Публічне товариство також надсилає повідомлення про зміни у порядку денному загальних зборів фондовій біржі (біржам), на якій це товариство пройшло процедуру лістингу.

Оскарження акціонером рішення товариства про відмову у включенні його пропозицій до порядку денного до суду не зупиняє проведення загальних зборів. Суд за результатами розгляду справи може постановити рішення про зобов'язання товариства провести загальні збори з питання, у включенні якого до порядку денного було безпідставно відмовлено акціонеру.

Стаття 39. Представництво акціонерів

1. Представником акціонера на загальних зборах акціонерного товариства може бути фізична особа або уповноважена особа юридичної особи, а також уповноважена особа держави чи територіальної громади.

Посадові особи органів товариства та їх афілійовані особи не можуть бути представниками інших акціонерів товариства на загальних зборах.

Представником акціонера - фізичної чи юридичної особи на загальних зборах акціонерного товариства може бути інша фізична особа або уповноважена особа юридичної особи, а представником акціонера - держави чи територіальної громади - уповноважена особа органу, що здійснює управління державним чи комунальним майном.

2. Акціонер має право призначити свого представника постійно або на певний строк. Акціонер має право у будь-який момент замінити свого представника, повідомивши про це виконавчий орган акціонерного товариства.

3. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах може посвідчуватися реєстратором, депозитарієм, зберігачем, нотаріусом та іншими посадовими особами, які вчиняють нотаріальні дії, чи в іншому передбаченому законодавством порядку.

Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах акціонерного товариства може містити завдання щодо голосування, тобто перелік питань, порядку денного загальних зборів із зазначенням того, як і за яке (проти якого) рішення потрібно проголосувати. Під час голосування на загальних зборах представник повинен голосувати саме так, як передбачено завданням щодо голосування. Якщо довіреність не містить завдання щодо голосування, представник вирішує всі питання щодо голосування на загальних зборах акціонерів на свій розсуд.

Акціонер має право надати довіреність на право участі та голосування на загальних зборах декільком своїм представникам.

Акціонер має право у будь-який час відкликати чи замінити свого представника на загальних зборах акціонерного товариства.

Надання довіреності на право участі та голосування на загальних зборах не виключає право участі на цих загальних зборах акціонера, який видав довіреність, замість свого представника.

Стаття 40. Порядок проведення загальних зборів

1. Порядок проведення загальних зборів акціонерного товариства встановлюється його статутом, а в разі, якщо він не встановлений статутом, - рішенням загальних зборів.

Головує на загальних зборах голова наглядової ради, член наглядової ради чи інша особа, уповноважена наглядовою радою, якщо інше не передбачено статутом.

2. Загальні збори акціонерного товариства не можуть розпочатися раніше, ніж зазначено у повідомленні про проведення загальних зборів.

3. Реєстрація акціонерів (їх представників) проводиться на підставі переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах, складеного в порядку, передбаченому законодавством про депозитарну систему України, із зазначенням кількості голосів кожного акціонера. Реєстрацію акціонерів (їх представників) проводить реєстраційна комісія, яка призначається наглядовою радою, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, - акціонерами, які цього вимагають.

Реєстраційна комісія має право відмовити в реєстрації акціонеру (його представнику) лише у разі відсутності в акціонера (його представника) необхідних документів, які надають йому право участі у загальних зборах акціонерів, відповідно до законодавства.

Перелік акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах, підписує голова реєстраційної комісії, який обирається простою більшістю голосів її членів до початку проведення реєстрації. Акціонер, який не зареєструвався, не має права брати участь у загальних зборах.

Повноваження реєстраційної комісії за договором можуть передаватися реєстратору або депозитарію товариства. У такому разі головою реєстраційної комісії є представник реєстратора або депозитарія.

Перелік акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах, додається до протоколу загальних зборів. Мотивоване рішення реєстраційної комісії про відмову в реєстрації акціонера чи його представника для участі у загальних зборах, підписане головою реєстраційної комісії, додається до протоколу загальних зборів та видається особі, якій відмовлено в реєстрації.

До закінчення строку, відведеного на реєстрацію учасників зборів, акціонер має право замінити свого представника, повідомивши про це органи акціонерного товариства, або взяти участь у загальних зборах особисто.

У разі, якщо для участі в загальних зборах з'явилося декілька представників акціонера, реєструється той представник, довіреність якому видана пізніше.

У разі, якщо акція перебуває у спільній власності декількох осіб, повноваження щодо голосування на загальних зборах здійснюється за їх згодою одним із співвласників або їх загальним представником.

4. Акціонери (акціонер), які на дату складення переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах акціонерного товариства, сукупно є власниками 10 і більше відсотків простих акцій, а також Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку можуть призначити своїх представників для нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків. Про призначення таких представників товариство повідомляється письмово до початку реєстрації акціонерів.

Посадові особи акціонерного товариства зобов'язані забезпечити вільний доступ представників акціонерів (акціонера) та/або Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку до нагляду за реєстрацією акціонерів, проведенням загальних зборів, голосуванням та підбиттям його підсумків.

5. Хід загальних зборів або розгляд окремого питання за рішенням ініціаторів загальних зборів чи самих зборів може фіксуватися технічними засобами, відповідні записи яких додаються до протоколу загальних зборів.

Стаття 41. Кворум загальних зборів

1. Наявність кворуму загальних зборів визначається реєстраційною комісією на момент закінчення реєстрації акціонерів для участі у загальних зборах акціонерного товариства.

2. Загальні збори акціонерного товариства мають кворум за умови реєстрації для участі у них акціонерів, які сукупно є власниками не менш як 60 відсотків голосуючих акцій.

Для вирішення питання, право голосу з якого надається відповідно до частини п'ятої статті 26 цього Закону власникам привілейованих акцій, або питання, при розгляді якого голоси власників привілейованих акцій товариства підраховуються окремо відповідно до абзацу другого частини четвертої статті 26 цього Закону, загальні збори вважаються такими, що мають кворум з таких питань, за умови реєстрації для участі у загальних зборах також акціонерів, які сукупно є власниками не менш ніж 60 відсотків привілейованих акцій (кожного класу привілейованих акцій), що є голосуючими з цього питання.

Стаття 42. Порядок прийняття рішень загальними зборами

1. Одна голосуюча акція надає акціонеру один голос для вирішення кожного з питань, винесених на голосування на загальних зборах акціонерного товариства, крім проведення кумулятивного голосування.

2. Право голосу на загальних зборах акціонерного товариства мають акціонери - власники простих акцій товариства, а у випадках, передбачених статтею 26 цього Закону, - також акціонери - власники привілейованих акцій товариства, які володіють акціями на дату складення переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах.

Акціонер не може бути позбавлений права голосу.

3. Рішення загальних зборів акціонерного товариства з питання, винесеного на голосування, приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих з цього питання акцій, крім випадків, коли цим Законом не встановлено інше. Статутом приватного товариства може встановлюватися більша кількість голосів акціонерів, необхідних для прийняття рішень з питань порядку денного, крім питань:

про дострокове припинення повноважень посадових осіб органів товариства;

про звернення з позовом до посадових осіб органів товариства стосовно відшкодування збитків, завданих товариству;

про звернення з позовом у разі недотримання вимог цього Закону при вчиненні значного правочину.

4. Обраними до складу органу акціонерного товариства вважаються кандидати, які набрали найбільшу кількість голосів серед тих, хто набрав більш як 50 відсотків голосів.

5. Рішення загальних зборів з питань, передбачених пунктами 2 - 7 та 21 частини другої статті 33 цього Закону, приймається більш як трьома чвертями голосів акціонерів від загальної їх кількості. Статутом приватного товариства можуть бути передбачені інші питання, рішення щодо яких приймаються трьома чвертями голосів акціонерів від загальної їх кількості, крім питань, визначених в абзаці другому частини третьої цієї статті.

6. Загальні збори не можуть приймати рішення з питань, не включених до порядку денного.

7. З питання, винесеного на голосування, право голосу для вирішення якого мають акціонери - власники простих та привілейованих акцій, голоси підраховуються разом за всіма голосуючими з цього питання акціями, крім випадків, передбачених статутом товариства та частиною четвертою статті 26 цього Закону.

8. У ході загальних зборів може бути оголошено перерву до наступного дня. Рішення про оголошення перерви до наступного дня приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі в загальних зборах та є власниками акцій, голосуючих принаймні з одного питання, що розглядатиметься наступного дня. Повторна реєстрація акціонерів (їх представників) наступного дня не проводиться.

Кількість голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі в загальних зборах, визначається на підставі даних реєстрації першого дня.

Після перерви загальні збори проводяться в тому самому місці, що зазначене в повідомленні про проведення загальних зборів.

Кількість перерв у ході проведення загальних зборів не може перевищувати трьох.

9. На загальних зборах голосування проводиться з усіх питань порядку денного, винесених на голосування.

Стаття 43. Спосіб голосування

1. Голосування на загальних зборах акціонерного товариства з питань порядку денного може проводитися з використанням бюлетенів для голосування.

У товаристві, що здійснило публічне розміщення акцій, голосування з питань порядку денного загальних зборів проводиться тільки з використанням бюлетенів для голосування.

У товаристві з кількістю акціонерів - власників простих акцій товариства понад 100 осіб голосування з питань порядку денного загальних зборів проводиться тільки з використанням бюлетенів для голосування.

При голосуванні з питань, зазначених у статті 68 цього Закону, використання бюлетенів є обов'язковим.

2. Бюлетень для голосування повинен містити:

1) повне найменування акціонерного товариства;

2) дату і час проведення загальних зборів;

3) перелік питань, винесених на голосування, та проекти рішень з цих питань;

4) варіанти голосування за кожний проект рішення (написи "за", "проти", "утримався");

5) застереження про те, що бюлетень має бути підписаний акціонером (представником акціонера) і в разі відсутності такого підпису вважається недійсним;

6) зазначення кількості голосів, що належать кожному акціонеру.

У разі проведення голосування з питань обрання членів виконавчого органу, наглядової ради або ревізійної комісії (ревізора) товариства бюлетень для голосування повинен містити прізвище, ім'я та по батькові кандидата (кандидатів).

3. Форма і текст бюлетеня для голосування затверджуються наглядовою радою не пізніше ніж за 10 днів до дати проведення загальних зборів, а в разі скликання позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів у випадках, передбачених частиною шостою статті 47 цього Закону, - акціонерами, які цього вимагають. Акціонери мають право до проведення загальних зборів ознайомитися з формою бюлетеня для голосування в порядку, визначеному статтею 35 цього Закону.

4. Бюлетень для голосування визнається недійсним у разі, якщо він відрізняється від офіційно виготовленого акціонерним товариством зразка або на ньому відсутній підпис акціонера (представника).

У разі якщо бюлетень для голосування містить кілька питань, винесених на голосування, визнання його недійсним щодо одного питання є підставою для визнання недійсним щодо інших питань.

Бюлетені для голосування, визнані недійсними з підстав, передбачених цією статтею, не враховуються під час підрахунку голосів.

Стаття 44. Лічильна комісія

1. Роз'яснення щодо порядку голосування, підрахунку голосів та інших питань, пов'язаних із забезпеченням проведення голосування на загальних зборах, надає лічильна комісія, яка обирається загальними зборами акціонерів. Повноваження лічильної комісії за договором можуть передаватися реєстратору або депозитарію товариства. Умови договору затверджуються загальними зборами.

2. В акціонерному товаристві з кількістю акціонерів - власників простих акцій понад 100 осіб кількісний склад лічильної комісії не може бути меншим ніж три особи. До складу лічильної комісії не можуть включатися особи, які входять або є кандидатами до складу органів товариства.

Стаття 45. Протокол про підсумки голосування

1. За підсумками голосування складається протокол, що підписується всіма членами лічильної комісії акціонерного товариства, які брали участь у підрахунку голосів.

У разі передачі повноважень лічильної комісії реєстратору або депозитарію протокол про підсумки голосування підписує представник реєстратора або депозитарію.

2. У протоколі про підсумки голосування зазначаються:

1) дата проведення загальних зборів;

2) перелік питань, рішення з яких прийняті загальними зборами;

3) рішення і кількість голосів "за", "проти" і "утримався" щодо кожного проекту рішення з кожного питання порядку денного, винесеного на голосування.

3. Рішення загальних зборів акціонерного товариства вважається прийнятим з моменту складення протоколу про підсумки голосування.

Підсумки голосування оголошуються на загальних зборах, під час яких проводилося голосування. Після закриття загальних зборів підсумки голосування доводяться до відома акціонерів протягом 10 робочих днів у спосіб, визначений статутом акціонерного товариства.

4. Протокол про підсумки голосування додається до протоколу загальних зборів акціонерного товариства. Після складення протоколу про підсумки голосування бюлетені для голосування опечатуються лічильною комісією (або особою, якій передано повноваження лічильної комісії) та зберігаються у товаристві протягом строку його діяльності, але не більше чотирьох років.

Стаття 46. Протокол загальних зборів

1. Протокол загальних зборів акціонерного товариства складається протягом 10 днів з моменту закриття загальних зборів та підписується головою і секретарем загальних зборів.

2. До протоколу загальних зборів акціонерного товариства заносяться відомості про:

- 1) дату, час і місце проведення загальних зборів;
- 2) дату складення переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах;
- 3) загальну кількість осіб, включених до переліку акціонерів, які мають право на участь у загальних зборах;
- 4) загальну кількість голосів акціонерів - власників голосуючих акцій товариства, які зареєструвалися для участі у загальних зборах (якщо певні акції є голосуючими не з усіх питань порядку денного - зазначається кількість голосуючих акцій з кожного питання);
- 5) кворум загальних зборів (якщо певні акції є голосуючими не з усіх питань порядку денного - зазначається кворум загальних зборів з кожного питання);
- 6) головуючого та секретаря загальних зборів;
- 7) склад лічильної комісії;
- 8) порядок денний загальних зборів;
- 9) основні тези виступів;
- 10) порядок голосування на загальних зборах (відкрите, бюлетенями тощо);
- 11) підсумки голосування із зазначенням результатів голосування з кожного питання порядку денного загальних зборів та рішення, прийняті загальними зборами.

Протокол загальних зборів, підписаний головою та секретарем загальних зборів, підшивається, скріплюється печаткою товариства та підписом голови виконавчого органу товариства (у разі колегіального виконавчого органу) або одноособового виконавчого органу.

Стаття 47. Позачергові загальні збори

1. Позачергові загальні збори акціонерного товариства скликаються наглядовою радою:

- 1) з власної ініціативи;
- 2) на вимогу виконавчого органу - в разі порушення провадження про визнання товариства банкрутом або необхідності вчинення значного правочину;
- 3) на вимогу ревізійної комісії (ревізора);
- 4) на вимогу акціонерів (акціонера), які на день подання вимоги сукупно є власниками 10 і більше відсотків простих акцій товариства;
- 5) в інших випадках, встановлених законом або статутом товариства.

Вимога про скликання позачергових загальних зборів подається в письмовій формі виконавчому органу на адресу за місцезнаходженням акціонерного товариства із зазначенням органу або прізвищ (найменувань) акціонерів, які вимагають скликання позачергових загальних зборів, підстав для скликання та порядку денного. У разі скликання позачергових загальних зборів з ініціативи акціонерів вимога повинна також містити інформацію про кількість, тип і клас належних акціонерам акцій та бути підписаною всіма акціонерами, які її подають.

2. Наглядова рада приймає рішення про скликання позачергових загальних зборів акціонерного товариства або про відмову в такому скликанні протягом 10 днів з моменту отримання вимоги про їх скликання.

3. Рішення про відмову у скликанні позачергових загальних зборів акціонерного товариства може бути прийнято тільки у разі:

якщо акціонери на дату подання вимоги не є власниками передбаченої абзацом першим частини першої цієї статті кількості простих акцій товариства;

неповноти даних, передбачених абзацом другим частини першої цієї статті.

Рішення наглядової ради про скликання позачергових загальних зборів або мотивоване рішення про відмову у скликанні надається відповідному органу управління товариства або акціонерам, які вимагають їх скликання, не пізніше ніж за три дні з моменту його прийняття.

Наглядова рада не має права вносити зміни до порядку денного загальних зборів, що міститься у вимозі про скликання позачергових загальних зборів, крім включення до порядку денного нових питань або проектів рішень.

4. Позачергові загальні збори акціонерного товариства мають бути проведені протягом 30 днів з дати подання вимоги про їх скликання.

5. Якщо цього вимагають інтереси акціонерного товариства, наглядова рада має право прийняти рішення про скликання позачергових загальних зборів з письмовим повідомленням акціонерів про проведення позачергових загальних зборів та порядок денний відповідно до цього Закону не пізніше ніж за 15 днів до дати їх проведення з позбавленням акціонерів права вносити пропозиції до порядку денного.

У такому разі за відсутності кворуму позачергових загальних зборів повторні загальні збори не проводяться.

Наглядова рада не може прийняти рішення, зазначене в абзаці першому цієї частини, якщо порядок денний позачергових загальних зборів включає питання про обрання членів наглядової ради.

6. У разі якщо протягом строку, встановленого частиною другою цієї статті, наглядова рада не прийняла рішення про скликання позачергових загальних зборів акціонерного товариства, такі збори можуть бути скликані акціонерами, які цього вимагають. Рішення наглядової ради про відмову у скликанні позачергових загальних зборів акціонерів може бути оскаржено акціонерами до суду.

7. Товариство або особа, які ведуть облік прав власності на акції товариства, зобов'язані протягом п'яти робочих днів надати інформацію про перелік власників акцій товариства, а також іншу інформацію, необхідну для організації проведення позачергових загальних зборів акціонерного товариства, за запитом наглядової ради товариства.

У разі скликання загальних зборів акціонерами повідомлення про це та інші матеріали розсилаються всім акціонерам товариства особою, яка веде облік прав власності на акції товариства.

Стаття 48. Загальні збори акціонерів у формі заочного голосування

1. У випадках, передбачених статутом акціонерного товариства з кількістю акціонерів не більше 25 осіб, допускається прийняття рішення методом опитування. У такому разі проект рішення або питання для голосування надсилається акціонерам - власникам голосуючих акцій, які повинні в письмовій формі сповістити щодо нього свою думку. Протягом 10 днів з дати одержання повідомлення від останнього акціонера - власника голосуючих акцій всі акціонери - власники голосуючих акцій повинні бути в письмовій формі проінформовані головою зборів про прийняте рішення. Рішення вважається прийнятим у разі, якщо за нього проголосували всі акціонери - власники голосуючих акцій.

Стаття 49. Особливості проведення загальних зборів товариством, що складається з однієї особи

1. У разі якщо акціонерне товариство складається з однієї особи, до такого товариства не застосовуються положення статей 33 - 48 цього Закону щодо порядку скликання та проведення загальних зборів акціонерного товариства.

2. Повноваження загальних зборів товариства, передбачені статтею 33 цього Закону, а також внутрішніми документами товариства, здійснюються акціонером одноосібно.

Рішення акціонера з питань, що належать до компетенції загальних зборів, оформляється ним письмово (у формі наказу) та засвідчується печаткою товариства або нотаріально.

3. Обрання персонального складу наглядової ради, ревізійної комісії (в разі їх створення) здійснюється без застосування кумулятивного голосування.

Стаття 50. Оскарження рішення загальних зборів

1. У разі, якщо рішення загальних зборів або порядок прийняття такого рішення порушують вимоги цього Закону, інших актів законодавства, статуту чи положення про загальні збори акціонерного товариства, акціонер, права та охоронювані законом інтереси якого порушені таким рішенням, може оскаржити це рішення до суду протягом трьох місяців з дати його прийняття.

Суд має право з урахуванням усіх обставин справи залишити в силі оскаржуване рішення, якщо допущені порушення не порушують законні права акціонера, який оскаржує рішення.

2. Акціонер може оскаржити рішення загальних зборів з передбачених частиною першою статті 68 цього Закону питань виключно після отримання письмової відмови в реалізації права вимагати здійснення обов'язкового викупу товариством належних йому голосуючих акцій або в разі неотримання відповіді на свою вимогу протягом 30 днів від дати її направлення на адресу товариства в порядку, передбаченому цим Законом.

Розділ VIII. НАГЛЯДОВА РАДА АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 51. Створення наглядової ради акціонерного товариства

1. Наглядова рада акціонерного товариства є органом, що здійснює захист прав акціонерів товариства, і в межах компетенції, визначеної статутом та цим Законом, контролює та регулює діяльність виконавчого органу.

2. В акціонерних товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій 10 осіб і більше створення наглядової ради є обов'язковим. У товаристві з кількістю акціонерів - власників простих акцій 9 осіб і менше у разі відсутності наглядової ради її повноваження здійснюються загальними зборами.

У такому разі передбачені цим Законом повноваження наглядової ради з підготовки та проведення загальних зборів здійснюються виконавчим органом, якщо інше не встановлено статутом акціонерного товариства.

3. Порядок роботи, виплати винагороди та відповідальність членів наглядової ради визначається цим Законом, статутом товариства, положенням, про наглядову раду акціонерного товариства, а також договором, що укладається з членом наглядової ради. Такий договір від імені товариства підписується головою виконавчого органу чи іншою уповноваженою загальними зборами особою на умовах, затверджених рішенням загальних зборів. Такий цивільно-правовий договір може бути або оплатним, або безоплатним.

4. Член наглядової ради, який є представником акціонера - юридичної особи або держави, не може передавати свої повноваження іншій особі.

Члени наглядової ради мають право на оплату своєї діяльності за рахунок товариства. Визначення умов оплати покладається на загальні збори за затвердженим зборами кошторисом.

Стаття 52. Компетенція наглядової ради

1. До компетенції наглядової ради належить вирішення питань, передбачених цим Законом, статутом, а також переданих на вирішення наглядової ради загальними зборами.

2. До виключної компетенції наглядової ради належить:

1) затвердження в межах своєї компетенції положень, якими регулюються питання, пов'язані з діяльністю товариства;

- 2) підготовка порядку денного загальних зборів, прийняття рішення про дату їх проведення та про включення пропозицій до порядку денного, крім скликання акціонерами позачергових загальних зборів;
  - 3) прийняття рішення про проведення чергових та позачергових загальних зборів на вимогу акціонерів або за пропозицією виконавчого органу;
  - 4) прийняття рішення про анулювання акцій чи про продаж раніше викуплених товариством акцій;
  - 5) прийняття рішення про розміщення товариством інших цінних паперів, крім акцій;
  - 6) прийняття рішення про викуп розміщених товариством інших, крім акцій, цінних паперів;
  - 7) затвердження ринкової вартості майна у випадках, передбачених цим Законом;
  - 8) обрання та відкликання повноважень голови і членів виконавчого органу;
  - 9) затвердження умов цивільно-правових, трудових договорів, які укладатимуться з членами виконавчого органу, встановлення розміру їх винагороди;
  - 10) прийняття рішення про відсторонення голови виконавчого органу від виконання його повноважень та обрання особи, яка тимчасово здійснюватиме повноваження голови виконавчого органу;
  - 11) обрання та припинення повноважень голови і членів інших органів товариства;
  - 12) обрання реєстраційної комісії, за винятком випадків, встановлених цим Законом;
  - 13) обрання аудитора товариства та визначення умов договору, що укладатиметься з ним, встановлення розміру оплати його послуг. У разі, якщо наглядова рада відсутня, це питання належить до компетенції виконавчого органу, якщо інше не встановлено статутом;
  - 14) визначення дати складення переліку осіб, які мають право на отримання дивідендів, порядку та строків виплати дивідендів у межах граничного строку, визначеного частиною другою статті 30 цього Закону;
  - 15) визначення дати складення переліку акціонерів, які мають бути повідомлені про проведення загальних зборів відповідно до частини першої статті 35 цього Закону та мають право на участь у загальних зборах відповідно до статті 34 цього Закону;
  - 16) вирішення питань про участь товариства у промислово-фінансових групах та інших об'єднаннях, про заснування інших юридичних осіб;
  - 17) вирішення питань, передбачених частиною четвертою статті 84 цього Закону, в разі злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення товариства;
  - 18) прийняття рішення про вчинення значних правочинів у випадках, передбачених частиною першою статті 70 цього Закону;
  - 19) визначення ймовірності визнання товариства неплатоспроможним внаслідок прийняття ним на себе зобов'язань або їх виконання, у тому числі внаслідок виплати дивідендів або викупу акцій;
  - 20) прийняття рішення про обрання оцінювача майна товариства та затвердження умов договору, що укладатиметься з ним, встановлення розміру оплати його послуг;
  - 21) прийняття рішення про обрання (заміну) реєстратора власників іменних цінних паперів товариства або депозитарія цінних паперів та затвердження умов договору, що укладатиметься з ним, встановлення розміру оплати його послуг;
  - 22) надсилання в порядку, передбаченому статтею 65 цього Закону, пропозицій акціонерам про придбання особою (особами, що діють спільно) значного пакета акцій відповідно до статей 64 і 65 цього Закону;
  - 23) вирішення інших питань, що належать до виключної компетенції наглядової ради згідно із законом або статутом акціонерного товариства.
3. Питання, що належать до виключної компетенції наглядової ради акціонерного товариства, не можуть вирішуватися іншими органами товариства, крім загальних зборів, за винятком випадків, встановлених цим Законом.
4. Посадові особи органів акціонерного товариства забезпечують членам наглядової ради доступ до інформації в межах, передбачених цим Законом та статутом товариства.

Стаття 53. Обрання членів наглядової ради

1. Члени наглядової ради акціонерного товариства обираються з числа фізичних осіб, які мають повну дієздатність.
- Акціонер може мати необмежену кількість представників у наглядовій раді. Порядок діяльності представника акціонера у наглядовій раді визначається самим акціонером. Загальні збори товариства можуть встановити залежність членства у наглядовій раді від кількості акцій, якими володіє акціонер.
2. Повноваження члена наглядової ради дійсні з моменту його затвердження рішенням загальних зборів товариства.
3. Обрання членів наглядової ради публічного товариства здійснюється виключно шляхом кумулятивного голосування.
- Обрання членів наглядової ради приватного товариства здійснюється за принципом пропорційності представництва у її складі представників акціонерів відповідно до кількості належних акціонерам голосуючих акцій або шляхом кумулятивного голосування. Конкретний спосіб обрання членів наглядової ради приватного товариства визначається його статутом.
4. Одна й та сама особа може обиратися до складу наглядової ради неодноразово.
5. Член наглядової ради не може бути одночасно членом виконавчого органу та/або членом ревізійної комісії (ревізором) цього товариства.
6. Кількісний склад наглядової ради встановлюється загальними зборами.

До складу наглядової ради в товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій від 100 до 1000 осіб повинні входити не менше ніж п'ять осіб, з кількістю понад 1000 - не менше ніж сім осіб, а в товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій понад 10000 осіб - не менше ніж дев'ять осіб.

7. Якщо кількість членів наглядової ради становить менше половини її кількісного складу, товариство протягом трьох місяців має скликати позачергові загальні збори для обрання решти членів наглядової ради, а в разі обрання членів наглядової ради шляхом кумулятивного голосування - для обрання всього складу наглядової ради.

8. Член наглядової ради здійснює свої повноваження на підставі договору з товариством.

Від імені товариства договір підписує особа, уповноважена на те загальними зборами.

У договорі з членом наглядової ради товариства може бути передбачена виплата йому винагороди та можливість сплати товариством за нього внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування.

Дія договору з членом наглядової ради припиняється у разі припинення його повноважень.

Виконання повноважень члена наглядової ради державними службовцями здійснюється у випадках та в порядку, визначених законом. Виконання повноважень члена наглядової ради особами, які перебувають на службі в органах місцевого самоврядування, здійснюється відповідно до законодавства.

Стаття 54. Голова наглядової ради

1. Голова наглядової ради акціонерного товариства обирається членами наглядової ради з їх числа простою більшістю голосів від кількісного складу наглядової ради, якщо інше не передбачено статутом товариства або положенням про наглядову раду.

Наглядова рада має право в будь-який час переобрати голову наглядової ради.

2. Голова наглядової ради організовує її роботу, скликає засідання наглядової ради та головує на них, відкриває загальні збори, організовує обрання секретаря загальних зборів, якщо інше не передбачено статутом акціонерного товариства, здійснює інші повноваження, передбачені статутом та положенням про наглядову раду.

3. У разі неможливості виконання головою наглядової ради своїх повноважень його повноваження здійснює один із членів наглядової ради за її рішенням, якщо інше не передбачено статутом або положенням про наглядову раду акціонерного товариства.

Стаття 55. Засідання наглядової ради

1. Засідання наглядової ради скликаються за ініціативою голови наглядової ради або на вимогу члена наглядової ради.

Засідання наглядової ради також скликаються на вимогу ревізійної комісії, виконавчого органу чи його члена, інших осіб, визначених статутом акціонерного товариства, які беруть участь у засіданні наглядової ради.

На вимогу наглядової ради в її засіданні або в розгляді окремих питань порядку денного засідання беруть участь члени виконавчого органу та інші визначені нею особи в порядку, встановленому положенням про наглядову раду.

Засідання наглядової ради проводяться в міру необхідності з періодичністю, визначеною статутом, але не рідше одного разу на квартал.

Статут або положення про наглядову раду акціонерного товариства може передбачати порядок прийняття наглядовою радою рішення шляхом проведення заочного голосування (опитування).

У засіданні наглядової ради на її запрошення з правом дорадчого голосу можуть брати участь представники профспілкового або іншого уповноваженого трудовим колективом органу, який підписав колективний договір від імені трудового колективу.

2. Засідання наглядової ради є правомочним, якщо в ньому бере участь не менше ніж половина її складу. Статутом або положенням про наглядову раду товариства може встановлюватися більша кількість членів наглядової ради, необхідна для визнання її засідань правомочними.

3. На вимогу наглядової ради в її засіданні беруть участь члени виконавчого органу.

4. Рішення наглядової ради приймається простою більшістю голосів членів наглядової ради, які беруть участь у засіданні та мають право голосу, якщо для прийняття рішення статутом або положенням про наглядову раду акціонерного товариства не встановлюється більша кількість голосів.

5. На засіданні наглядової ради кожний член наглядової ради має один голос.

Статутом або положенням про наглядову раду товариства може передбачатися право вирішального голосу голови наглядової ради у разі рівного розподілу голосів членів наглядової ради під час прийняття рішень.

6. Протокол засідання наглядової ради оформляється не пізніше ніж протягом п'яти днів після проведення засідання.

У протоколі засідання наглядової ради зазначаються:

місце, дата і час проведення засідання;

особи, які брали участь у засіданні;

порядок денний засідання;

питання, винесені на голосування, та підсумки голосування із зазначенням прізвищ членів наглядової ради, які голосували "за", "проти" (або утрималися від голосування) з кожного питання;

зміст прийнятих рішень.

Протокол засідання наглядової ради підписує головуючий на засіданні.

7. Засідання наглядової ради або розгляд окремого питання за її рішенням може фіксуватися технічними засобами.

Стаття 56. Комітети наглядової ради. Корпоративний секретар

1. Наглядова рада акціонерного товариства може утворювати постійні чи тимчасові комітети з числа її членів для вивчення і підготовки питань, що належать до компетенції наглядової ради.

В акціонерному товаристві можуть утворюватися комітети з питань аудиту та з питань інформаційної політики товариства. Очолюють комітети члени наглядової ради товариства, обрані за пропозицією акціонера, який не контролює діяльність цього товариства.

З метою забезпечення діяльності комітету з питань аудиту наглядова рада може прийняти рішення щодо запровадження в товаристві посади внутрішнього аудитора (створення служби внутрішнього аудиту). Внутрішній аудитор (служба внутрішнього аудиту) призначається наглядовою радою і є підпорядкованим та підзвітним безпосередньо члену наглядової ради - голові комітету з питань аудиту.

Порядок утворення і діяльності комітетів встановлюється статутом або положенням про наглядову раду товариства.

2. Рішення про утворення комітету та про перелік питань, які передаються йому для вивчення і підготовки, приймаються простою більшістю голосів членів наглядової ради, якщо статутом або положенням про наглядову раду не встановлено більшої кількості голосів, необхідної для прийняття такого рішення.

3. Висновки комітетів розглядаються наглядовою радою в порядку, передбаченому цим Законом для прийняття наглядовою радою рішень.

4. Наглядова рада за пропозицією голови наглядової ради у встановленому порядку має право обрати корпоративного секретаря. Корпоративний секретар є особою, яка відповідає за взаємодію акціонерного товариства з акціонерами та/або інвесторами.

Робота корпоративного секретаря оплачується із загального бюджету наглядової ради.

Стаття 57. Дострокове припинення повноважень членів наглядової ради

1. Загальні збори акціонерного товариства можуть прийняти рішення про дострокове припинення повноважень членів наглядової ради та одночасне обрання нових членів. Статутом або положенням про наглядову раду товариства має бути передбачено випадки, коли припиняються повноваження членів наглядової ради та обираються нові члени.

Без рішення загальних зборів повноваження члена наглядової ради з одночасним припиненням договору припиняються:

- 1) за його бажанням за умови письмового повідомлення про це товариства за два тижні;
- 2) в разі неможливості виконання обов'язків члена наглядової ради за станом здоров'я;
- 3) в разі набрання законної сили вироком чи рішенням суду, яким його засуджено до покарання, що виключає можливість виконання обов'язків члена наглядової ради;
- 4) в разі смерті, визнання його недієздатним, обмежено дієздатним, безвісно відсутнім, померлим.

Статутом товариства можуть бути передбачені додаткові підстави для припинення повноважень, члена наглядової ради.

2. У разі якщо обрання членів наглядової ради здійснювалося шляхом кумулятивного голосування, рішення загальних зборів про дострокове припинення повноважень може прийматися тільки стосовно всіх членів наглядової ради.

Розділ IX. ВИКОНАВЧИЙ ОРГАН АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 58. Засади діяльності виконавчого органу акціонерного товариства

1. Виконавчий орган акціонерного товариства здійснює управління поточною діяльністю товариства.

До компетенції виконавчого органу належить вирішення всіх питань, пов'язаних з керівництвом поточною діяльністю товариства, крім питань, що належать до виключної компетенції загальних зборів та наглядової ради.

2. Виконавчий орган акціонерного товариства підзвітний загальним зборам і наглядовій раді, організовує виконання їх рішень. Виконавчий орган діє від імені акціонерного товариства у межах, встановлених статутом акціонерного товариства і законом.

3. Виконавчий орган акціонерного товариства може бути колегіальним (правління, дирекція) або одноосібним (директор, генеральний директор).

4. Членом виконавчого органу акціонерного товариства може бути будь-яка фізична особа, яка має повну дієздатність і не є членом наглядової ради чи ревізійної комісії.

5. Права та обов'язки членів виконавчого органу акціонерного товариства визначаються цим Законом, іншими актами законодавства, статутом товариства або положенням про виконавчий орган товариства, а також трудовим договором, що укладається з кожним членом виконавчого органу. Від імені товариства трудовий договір підписує голова наглядової ради чи особа, уповноважена на те наглядовою радою.

6. Виконавчий орган на вимогу органів та посадових осіб товариства зобов'язаний надати можливість ознайомитися з інформацією про діяльність товариства в межах, встановлених законом, статутом та внутрішніми положеннями товариства.

Особи, які при цьому отримали доступ до інформації з обмеженим доступом, несуть відповідальність за її неправомірне використання.

Стаття 59. Колегіальний виконавчий орган акціонерного товариства

1. Кількісний склад виконавчого органу, порядок призначення його членів визначаються статутом товариства. Порядок скликання та проведення засідань колегіального виконавчого органу встановлюється статутом або положенням про виконавчий орган акціонерного товариства.
  2. Кожний член колегіального виконавчого органу має право вимагати проведення засідання колегіального виконавчого органу та вносити питання до порядку денного засідання.
  3. Члени наглядової ради, а також представник профспілкового або іншого уповноваженого трудовим колективом органу, який підписав колективний договір від імені трудового колективу, мають право бути присутніми на засіданнях колегіального виконавчого органу. Статутом може бути надано право іншим особам бути присутніми на засіданнях колегіального виконавчого органу.
  4. На засіданні колегіального виконавчого органу ведеться протокол. Протокол засідання колегіального виконавчого органу підписується головуючим та надається для ознайомлення на вимогу члена колегіального виконавчого органу, члена наглядової ради або представника профспілкового або іншого уповноваженого трудовим колективом органу, який підписав колективний договір від імені трудового колективу органу. Статутом акціонерного товариства може бути надано право іншим особам отримувати протокол засідання колегіального виконавчого органу для ознайомлення.
  5. Голова колегіального виконавчого органу обирається наглядовою радою товариства, якщо інше не передбачено статутом товариства, в порядку, передбаченому статутом або положенням про виконавчий орган акціонерного товариства.
- Голова колегіального виконавчого органу організовує роботу колегіального виконавчого органу, скликає засідання, забезпечує ведення протоколів засідань.
- Голова колегіального виконавчого органу має право без довіреності діяти від імені товариства, відповідно до рішень колегіального виконавчого органу, в тому числі представляти інтереси товариства, вчиняти правочини від імені товариства, видавати накази та давати розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками товариства. Інший член колегіального виконавчого органу в порядку, визначеному законодавством України, також може бути наділений цими повноваженнями, якщо це передбачено статутом товариства.
6. У разі неможливості виконання головою колегіального виконавчого органу своїх повноважень за рішенням цього органу його повноваження здійснює один із членів колегіального виконавчого органу, якщо інше не передбачено статутом або положенням про виконавчий орган акціонерного товариства. Інші особи можуть діяти від імені товариства у порядку представництва, передбаченому Цивільним кодексом України.

Стаття 60. Одноосібний виконавчий орган

1. Порядок прийняття рішень особою, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу, встановлюється статутом або положенням про виконавчий орган акціонерного товариства.
2. Особа, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу, вправі без довіреності діяти від імені акціонерного товариства, в тому числі представляти його інтереси, вчиняти правочини від імені товариства, видавати накази та давати розпорядження, обов'язкові для виконання всіма працівниками товариства.
3. У разі неможливості виконання особою, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу, своїх повноважень, ці повноваження здійснюються призначеною нею особою, якщо інше не передбачено статутом або положенням про виконавчий орган.

Стаття 61. Припинення повноважень голови та членів виконавчого органу

1. Повноваження голови колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) припиняються за рішенням наглядової ради, якщо статутом акціонерного товариства це питання не віднесено до компетенції загальних зборів.

Повноваження члена виконавчого органу припиняються за рішенням наглядової ради, якщо статутом товариства це питання не віднесено до компетенції загальних зборів.

Підстави припинення повноважень голови та члена виконавчого органу встановлюються законодавством, статутом та договором з ним.

2. У разі, якщо відповідно до статуту товариства обрання та припинення повноважень голови колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) віднесено до компетенції загальних зборів, наглядова рада має право відсторонити від виконання повноважень голову колегіального виконавчого органу (особу, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), дії або бездіяльність якого порушують права акціонерів чи самого товариства, до вирішення загальними зборами питання про припинення його повноважень.

До вирішення загальними зборами питання про припинення повноважень голови колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) наглядова рада зобов'язана призначити особу, яка тимчасово здійснюватиме повноваження голови колегіального виконавчого органу (особи, яка здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу), та скликати позачергові загальні збори.

3. У разі відсторонення голови виконавчого органу чи особи, яка виконує його повноваження, наглядова рада зобов'язана протягом 10 днів з моменту ухвалення відповідного рішення оголосити про скликання загальних зборів товариства, у порядку денному яких має бути питання про переобрання голови виконавчого органу товариства.

Розділ X. ПОСАДОВІ ОСОБИ ОРГАНІВ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 62. Вимоги до посадових осіб органів акціонерного товариства

1. Посадовими особами органів акціонерного товариства не можуть бути народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, керівники центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, військовослужбовці, посадові особи органів прокуратури, суду, служби безпеки, внутрішніх справ, державні службовці, крім випадків, коли вони виконують функції з управління корпоративними правами держави та представляють інтереси держави або територіальної громади в наглядовій раді або ревізійній комісії товариства.

Особи, яким суд заборонив займатися певним видом діяльності, не можуть бути посадовими особами органів товариства, що провадить цей вид діяльності. Особи, які мають непогашену судимість за злочини проти власності, службові чи господарські злочини, не можуть бути посадовими особами органів товариства.

2. Посадові особи органів акціонерного товариства не мають права розголошувати комерційну таємницю та конфіденційну інформацію про діяльність товариства, крім випадків, передбачених законом.

3. Посадові особи органів товариства на вимогу ревізійної комісії (ревізора) або аудитора зобов'язані надати документи про фінансово-господарську діяльність товариства.

4. Посадовим особам органів акціонерного товариства виплачується винагорода тільки на умовах, які встановлюються цивільно-правовими договорами або трудовим договором, укладеним з ними.

Стаття 63. Відповідальність посадових осіб органів акціонерного товариства

1. Посадові особи органів акціонерного товариства повинні діяти в інтересах товариства, дотримуватися вимог законодавства, положень статуту та інших документів товариства.

2. Посадові особи органів акціонерного товариства несуть відповідальність перед товариством за збитки, завдані товариству своїми діями (бездіяльністю), згідно із законом.

3. У разі якщо відповідальність згідно із цією статтею несуть кілька осіб, їх відповідальність перед товариством є солідарною.

Розділ XI. ПРИДБАННЯ ЗНАЧНОГО ТА КОНТРОЛЬНОГО ПАКЕТА АКЦІЙ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 64. Придбання значного пакета акцій товариства

1. Особа (особи, що діють спільно), яка має намір придбати акції, що з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, становитимуть 10 і більше відсотків простих акцій товариства (далі - значний пакет акцій), зобов'язана не пізніше ніж за 30 днів до дати придбання значного пакета акцій подати товариству письмове повідомлення про свій намір та оприлюднити його. Оприлюднення повідомлення здійснюється шляхом надання його Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку, кожній біржі, на якій товариство пройшло процедуру лістингу, та опублікування в офіційному друкованому органі.

У повідомленні зазначаються кількість, тип та/або клас акцій товариства, що належать особі (кожній з осіб, що діють спільно) та кожній з її афілійованих осіб, а також кількість простих акцій товариства, які особа (особи, що діють спільно) має намір придбати.

2. Товариство, значний пакет акцій якого придбавається, не має права вживати заходів з метою перешкоджання такому придбанню.

Стаття 65. Придбання акцій товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій

1. Особа (особи, що діють спільно), яка придбала 50 і більше відсотків простих акцій товариства (далі - контрольний пакет акцій), протягом 20 днів з дати придбання контрольного пакета акцій зобов'язана запропонувати всім акціонерам придбати у них прості акції товариства, крім випадків придбання контрольного пакета акцій у процесі приватизації.

Зазначена особа (особи, що діють спільно) надсилає до товариства публічну невідкличну пропозицію (оферту) для всіх акціонерів - власників простих акцій товариства про придбання акцій на адресу за місцезнаходженням товариства на ім'я наглядової ради або виконавчого органу (якщо утворення наглядової ради не передбачено статутом товариства) та повідомляє про це Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку і кожну фондову біржу (біржі), на якій товариство пройшло процедуру лістингу. Наглядова рада (або виконавчий орган товариства, якщо утворення наглядової ради не передбачено статутом товариства) зобов'язана надіслати зазначену письмову пропозицію кожному акціонеру відповідно до реєстру акціонерів товариства протягом 10 днів з моменту отримання відповідних документів від особи (осіб, що діють спільно).

2. Пропозиція акціонерам про придбання належних їм акцій має містити дані про:

1) особу (кожну з осіб, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій товариства, та її афілійованих осіб - прізвище (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість, тип та/або клас акцій товариства, належних кожній із зазначених осіб;

2) запропоновану ціну придбання акцій та порядок її визначення;

3) строк, протягом якого акціонери можуть повідомити про прийняття пропозиції щодо придбання акцій;

4) порядок оплати акцій, що придбаються.

3. Строк, протягом якого акціонери можуть повідомити особу (осіб, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій, щодо прийняття пропозиції про придбання акцій, має становити від 30 до 60 днів з дати надходження пропозиції.

4. Ціна придбання акцій не може бути меншою за ринкову ціну, визначену відповідно до частини третьої статті 8 цього Закону.

5. Протягом 30 днів після закінчення зазначеного у пропозиції строку особа (особи, що діють спільно), яка придбала контрольний пакет акцій, повинна сплатити акціонерам, які прийняли пропозицію, вартість їхніх акцій виходячи із зазначеної у пропозиції ціни придбання.

Розділ XII. ВИКУП ТА ОБОВ'ЯЗКОВИЙ ВИКУП АКЦІОНЕРНИМ ТОВАРИСТВОМ РОЗМІЩЕНИХ НИМ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Стаття 66. Викуп акціонерним товариством розміщених ним цінних паперів

1. Акціонерне товариство має право за рішенням загальних зборів викупити в акціонерів акції за згодою власників цих акцій. Порядок реалізації цього права визначається у статуті товариства та/або рішенні загальних зборів. Рішенням загальних зборів обов'язково встановлюються:

- 1) порядок викупу, що включає максимальну кількість, тип та/або клас акцій, що викупуваються;
- 2) строк викупу;
- 3) ціна викупу (або порядок її визначення);
- 4) дії товариства щодо викуплених акцій (їх анулювання або продаж).

Строк викупу включає строк приймання письмових пропозицій акціонерів про продаж акцій та строк сплати їх вартості. Строк викупу акцій не може перевищувати одного року. Письмова пропозиція акціонера про продаж акцій товариству є безвідкличною.

Ціна викупу акцій не може бути меншою за їх ринкову вартість, визначену відповідно до статті 8 цього Закону. Оплата акцій, що викупуваються, здійснюється у грошовій формі.

Товариство зобов'язане придбавати акції у кожного акціонера, який приймає (акцептує) пропозицію (оферту) про викуп акцій, за ціною, вказаною в рішенні загальних зборів.

Правочини щодо переходу права власності на акції до товариства, вчинені протягом терміну, зазначеного в рішенні загальних зборів, за ціною, відмінною від ціни, вказаної в такому рішенні, є нікчемними.

2. У разі якщо загальними зборами прийнято рішення про пропорційний викуп акцій, товариство надсилає кожному акціонеру письмове повідомлення про кількість акцій, що викупуваються, їх ціну та строк викупу. Для товариства з кількістю акціонерів - власників простих акцій понад 1000 осіб приймання пропозицій акціонерів про продаж товариству акцій здійснюється протягом не менше ніж 30-денного строку від дати надіслання акціонерам зазначеного повідомлення.

Загальні збори можуть прийняти рішення про викуп визначеної кількості акцій певного типу та/або класу в окремих акціонерів за їх згодою. У такому разі рішення має містити прізвища (найменування) акціонерів, у яких викупуваються акції, та кількість акцій певного типу та/або класу, які викупуваються у цих акціонерів.

3. Викуплені акціонерним товариством акції не враховуються у разі розподілу прибутку, голосування та визначення кворуму загальних зборів. Товариство повинно протягом року з моменту викупу продати викуплені товариством акції або анулювати їх відповідно до рішення загальних зборів, яким було передбачено викуп товариством власних акцій.

Ціна продажу викуплених товариством акцій не може бути меншою за їх ринкову вартість, визначену відповідно до частини третьої статті 8 цього Закону.

Правочини щодо переходу права власності на викуплені товариством акції, вчинені з порушенням вимог цієї частини, є нікчемними.

4. Акціонерне товариство має право за рішенням наглядової ради викупити розміщені ним інші, крім акцій, цінні папери за згодою власників цих цінних паперів, якщо це передбачено статутом товариства та проспектом емісії таких цінних паперів.

Стаття 67. Обмеження на викуп акціонерним товариством акцій

1. Акціонерне товариство не має права приймати рішення про викуп акцій, якщо:

- 1) на дату викупу акцій товариство має зобов'язання про обов'язковий викуп акцій відповідно до статті 68 цього Закону;
- 2) товариство є неплатоспроможним або стане таким внаслідок викупу акцій;
- 3) власний капітал товариства є меншим, ніж сума його статутного капіталу, резервного капіталу та розміру перевищення ліквідаційної вартості привілейованих акцій над їх номінальною вартістю, або стане меншим внаслідок такого викупу.

2. Акціонерне товариство не має права здійснювати викуп розміщених ним простих акцій до повної виплати поточних дивідендів за привілейованими акціями.

Акціонерне товариство не має права здійснювати викуп розміщених ним привілейованих акцій до повної виплати поточних дивідендів за привілейованими акціями, власники яких мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів.

3. Акціонерне товариство не має права приймати рішення, що передбачає викуп акцій товариства без їх анулювання, якщо після викупу частка акцій товариства, що перебувають в обігу, стане меншою ніж 80 відсотків статутного капіталу.

Стаття 68. Обов'язковий викуп акціонерним товариством акцій на вимогу акціонерів

1. Кожний акціонер - власник простих акцій товариства має право вимагати здійснення обов'язкового викупу акціонерним товариством належних йому голосуючих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про:

- 1) злиття, приєднання, поділ, перетворення, виділ товариства, зміну його типу з публічного на приватне;
- 2) вчинення товариством значного правочину;

3) зміну розміру статутного капіталу.

2. Кожний акціонер - власник привілейованих акцій має право вимагати здійснення обов'язкового викупу товариством належних йому привілейованих акцій, якщо він зареєструвався для участі у загальних зборах та голосував проти прийняття загальними зборами рішення про:

1) внесення змін до статуту товариства, якими передбачається розміщення нового класу привілейованих акцій, власники яких матимуть перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат під час ліквідації акціонерного товариства;

2) розширення обсягу прав акціонерів - власників розміщених класів привілейованих акцій, які мають перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат під час ліквідації акціонерного товариства.

3. Акціонерне товариство у випадках, передбачених частинами першою та другою цієї статті, зобов'язане викупити належні акціонерів акції.

4. Перелік акціонерів, які мають право вимагати здійснення обов'язкового викупу належних їм акцій відповідно до частини першої та другої цієї статті, складається на підставі переліку акціонерів, які зареєструвалися для участі в загальних зборах, на яких було прийнято рішення, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій.

Стаття 69. Порядок реалізації акціонерами права вимоги обов'язкового викупу акціонерним товариством належних їм акцій

1. Ціна викупу акцій не може бути меншою, ніж їх ринкова вартість.

Ціна викупу акцій розраховується станом на день, що передує дню опублікування в установленому порядку повідомлення про скликання загальних зборів, на яких було прийнято рішення, яке стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій.

Ринкова вартість акцій визначається в порядку, встановленому статтею 8 цього Закону.

Договір між акціонерним товариством та акціонером про обов'язковий викуп товариством належних йому акцій укладається в письмовій формі.

2. Протягом 30 днів після прийняття загальними зборами рішення, що стало підставою для вимоги обов'язкового викупу акцій, акціонер, який має намір реалізувати зазначене право, подає товариству письмову вимогу. У вимозі акціонера про обов'язковий викуп акцій мають бути зазначені його прізвище (найменування), місце проживання (місцезнаходження), кількість, тип та/або клас акцій, обов'язкового викупу яких він вимагає.

3. Протягом 30 днів після отримання вимоги акціонера про обов'язковий викуп акцій товариство здійснює сплату вартості акцій за ціною викупу, зазначеною в повідомленні про право вимоги обов'язкового викупу акцій, що належать акціонеру.

Оплата акцій здійснюється у грошовій формі, якщо сторони в межах строків, установлених у цій статті, не дійшли згоди щодо іншої форми оплати.

Розділ XIII. ЗНАЧНІ ПРАВОЧИНИ ТА ПРАВОЧИНИ, ЩОДО ВЧИНЕННЯ ЯКИХ Є ЗАІНТЕРЕСОВАНІСТЬ

Стаття 70. Значний правочин

1. Рішення про вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є його предметом, становить від 10 до 25 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства, приймається наглядовою радою.

Статутом акціонерного товариства можуть бути визначені додаткові критерії для віднесення правочинів до категорії значних правочинів.

У разі неприйняття наглядовою радою рішення про вчинення значного правочину питання про вчинення такого правочину може виноситися на розгляд загальних зборів.

2. Якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом значного правочину, перевищує 25 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства, рішення про вчинення такого правочину приймається загальними зборами за поданням наглядової ради.

Рішення про вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом такого правочину, перевищує 25 відсотків, але менша ніж 50 відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства, приймається простою більшістю голосів акціонерів, які зареєструвалися для участі у загальних зборах та є власниками голосуючих з цього питання акцій.

Рішення про вчинення значного правочину, якщо ринкова вартість майна або послуг, що є предметом такого правочину, становить 50 і більше відсотків вартості активів за даними останньої річної фінансової звітності акціонерного товариства, приймається трьома чвертями голосів акціонерів від загальної їх кількості.

3. Якщо на дату проведення загальних зборів неможливо визначити, які значні правочини вчинятимуться акціонерним товариством у ході поточної господарської діяльності, загальні збори можуть прийняти рішення про попереднє схвалення значних правочинів, які можуть ним вчинятися протягом не більш як одного року, із зазначенням характеру правочинів та їх граничної вартості.

4. Вимоги до порядку вчинення значного правочину, передбачені цим розділом, застосовуються як додаткові до інших вимог щодо порядку вчинення певних правочинів, передбачених законодавством або статутом акціонерного товариства.

5. Забороняється ділити предмет правочину з метою ухилення від передбаченого цим Законом порядку прийняття рішень про вчинення значного правочину.

Стаття 71. Правочин, щодо вчинення якого є заінтересованість

1. Особою, заінтересованою у вчиненні акціонерним товариством правочину, вважається посадова особа органів товариства та її афілійована особа (особи), акціонер, який одноосібно або разом з афілійованими особами володіє 25 і більше відсотками простих акцій товариства, якщо зазначена особа (особи - разом або окремо) відповідає принаймні одній із нижченаведених ознак:

- 1) є стороною такого правочину;
  - 2) бере участь у правочині як представник або посередник (крім представництва товариства посадовими особами);
  - 3) отримує винагороду за вчинення такого правочину від товариства (посадових осіб товариства) або від особи, яка є стороною правочину;
  - 4) внаслідок такого правочину придбає майно чи заінтересована в інших результатах виконання правочину;
  - 5) є афілійованою особою юридичної особи, яка є стороною правочину або бере участь у правочині як представник чи посередник, або отримує винагороду від товариства чи від особи, що є стороною правочину, або внаслідок такого правочину придбає майно чи буде користуватися іншими результатами виконання правочину. Особа, заінтересована у вчиненні правочину, зобов'язана протягом трьох робочих днів з моменту виникнення в неї заінтересованості поінформувати той орган, членом якого вона є, виконавчий орган та наглядову раду про наявність у неї такої заінтересованості.
2. Виконавчий орган акціонерного товариства зобов'язаний протягом п'яти днів з моменту отримання відомостей про можливість вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість, надати членам наглядової ради (а за відсутності наглядової ради - кожному акціонеру персонально) інформацію стосовно правочинів, у вчиненні яких товариство заінтересоване, зокрема про:

- 1) предмет правочину;
- 2) вартість одиниці товару або послуг, якщо вона передбачена правочином;
- 3) загальну суму правочину щодо придбання, відчуження або можливості відчуження майна, виконання робіт, надання або отримання послуг;
- 4) особу, яка має заінтересованість у вчиненні такого правочину.

У разі якщо правочин, щодо якого є заінтересованість, порушує інтереси товариства, наглядова рада може заборонити його вчинення або винести розгляд цього питання на загальні збори.

Наглядова рада протягом п'яти робочих днів зобов'язана прийняти рішення про вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість.

Якщо заінтересована у вчиненні правочину особа є членом наглядової ради, вона не бере участь у голосуванні з питання вчинення такого правочину. Якщо більшість членів наглядової ради є особами, заінтересованими у вчиненні такого правочину, це питання виноситься на розгляд загальних зборів.

Наглядова рада може прийняти рішення про вчинення чи відмову від вчинення правочину.

3. Положення цієї статті не застосовуються у разі:

- 1) реалізації акціонерами переважного права відповідно до статті 27 цього Закону;
- 2) пропорційного викупу товариством в акціонерів розміщених ним акцій;
- 3) приєднання до товариства, що здійснюється відповідно до частини другої статті 84 цього Закону, якщо товариство, до якого здійснюється приєднання, є власником більш як 90 відсотків простих акцій товариства, що приєднується;
- 4) надання посадовою особою органів товариства або акціонером, що одноосібно або разом з афілійованими особами володіє 25 і більше відсотками простих акцій товариства, на безоплатній основі гарантії (поруки) особам, які надають товариству позики.

Стаття 72. Наслідки недотримання вимог до порядку вчинення правочину, щодо якого є заінтересованість

1. У разі недотримання вимог, передбачених статтею 71 цього Закону, особа, заінтересована у вчиненні акціонерним товариством правочину, несе відповідальність перед ним у розмірі завданих товариству збитків. Такий правочин може бути визнаний судом недійсним, якщо особа, яка вчинила правочин, знала або повинна була знати про недотримання зазначених вимог.

2. У разі недотримання особою, заінтересованою у вчиненні товариством правочину, вимог, передбачених статтею 71 цього Закону, та вчинення товариством правочину з юридичною особою, всі акції (частки, паї) якої належать цій особі та/або її афілійованим особам, товариство або будь-хто з його акціонерів має право вимагати визнання цього правочину судом недійсним і відшкодування збитків та/або моральної шкоди.

Розділ XIV. ПЕРЕВІРКА ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 73. Ревізійна комісія (ревізор)

1. Для проведення перевірки фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства загальні збори обирають ревізійну комісію (ревізора).

В акціонерних товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій товариства до 100 осіб запроваджується посада ревізора (або обирається ревізійна комісія), а в товариствах з кількістю акціонерів - власників простих акцій товариства більш як 100 осіб обов'язково обирається ревізійна комісія.

Члени ревізійної комісії в таких товариствах обираються виключно шляхом кумулятивного голосування з числа фізичних осіб, які мають цивільну дієздатність. Голова ревізійної комісії обирається членами ревізійної комісії з їх числа простою більшістю голосів від кількісного складу ревізійної комісії, якщо інше не передбачено статутом або положенням про ревізійну комісію акціонерного товариства.

Додаткові вимоги щодо обрання ревізійної комісії (ревізора), кількісного складу комісії, порядку її діяльності та компетенція з питань, не передбачених цим Законом, визначаються статутом, положенням про ревізійну комісію або рішенням загальних зборів акціонерного товариства.

Ревізійна комісія (ревізор) може обиратися для проведення спеціальної перевірки фінансово-господарської діяльності товариства або на визначений період. Строк повноважень членів ревізійної комісії (ревізора) встановлюється на період до дати проведення чергових річних загальних зборів, якщо статутом товариства, або положенням про ревізійну комісію, або рішенням загальних зборів акціонерного товариства не передбачено інший строк повноважень, але не більше ніж на п'ять років.

2. Не можуть бути членами ревізійної комісії (ревізором):

- 1) член наглядової ради;
- 2) член виконавчого органу;
- 3) корпоративний секретар;
- 4) особа, яка не має повної цивільної дієздатності;
- 5) члени інших органів товариства.

Члени ревізійної комісії (ревізор) не можуть входити до складу лічильної комісії товариства.

3. Права та обов'язки членів ревізійної комісії (ревізора) визначаються цим Законом, іншими актами законодавства, статутом та положенням про ревізійну комісію, а також договором, що укладається з кожним членом ревізійної комісії (ревізором).

Ревізійна комісія (ревізор) має право вносити пропозиції до порядку денного загальних зборів та вимагати скликання позачергових загальних зборів. Члени ревізійної комісії (ревізор) мають право бути присутніми на загальних зборах та брати участь в обговоренні питань порядку денного з правом дорадчого голосу.

Члени ревізійної комісії (ревізор) мають право брати участь у засіданнях наглядової ради та виконавчого органу у випадках, передбачених цим Законом, статутом або внутрішніми положеннями товариства.

Стаття 74. Перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства за результатами фінансового року

1. Ревізійна комісія (ревізор) проводить перевірку фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства за результатами фінансового року, якщо інше не передбачено статутом товариства, положенням про ревізійну комісію або рішенням загальних зборів. Виконавчий орган забезпечує членам ревізійної комісії (ревізору) доступ до інформації в межах, передбачених статутом або положенням про ревізійну комісію.

Товариство забезпечує доступ членів ревізійної комісії (ревізора) до інформації в межах, що визначаються положенням про ревізійну комісію, затвердженим загальними зборами.

2. За підсумками перевірки фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства за результатами фінансового року ревізійна комісія (ревізор) готує висновок, в якому міститься інформація про:

підтвердження достовірності та повноти даних фінансової звітності за відповідний період;
факти порушення законодавства під час провадження фінансово-господарської діяльності, а також встановленого порядку ведення бухгалтерського обліку та подання звітності.

Стаття 75. Аудитор

1. Річна фінансова звітність публічного акціонерного товариства підлягає обов'язковій перевірці незалежним аудитором.

2. Посадові особи товариства зобов'язані забезпечити доступ незалежного аудитора до всіх документів, необхідних для перевірки результатів фінансово-господарської діяльності товариства.

3. Незалежним аудитором не може бути:

- 1) афільована особа товариства;
- 2) афільована особа посадової особи товариства;
- 3) особа, яка надає консультаційні послуги товариству.

4. Висновок аудитора крім даних, передбачених законодавством про аудиторську діяльність, повинен містити інформацію, передбачену частиною другою статті 74 цього Закону, а також оцінку повноти та достовірності відображення фінансово-господарського стану товариства у його бухгалтерській звітності.

5. Аудиторська перевірка діяльності акціонерного товариства також має бути проведена на вимогу акціонера (акціонерів), який є власником (власниками) більше ніж 10 відсотків акцій товариства. У такому разі акціонер (акціонери) самостійно укладає з визначеним ним аудитором (аудиторською фірмою) договір про проведення аудиторської перевірки фінансово-господарської діяльності товариства, в якому зазначається обсяг перевірки.

Витрати, пов'язані з проведенням перевірки, покладаються на акціонера (акціонерів), на вимогу якого проводилася перевірка. Загальні збори акціонерів можуть ухвалити рішення про відшкодування витрат акціонера (акціонерів) на таку перевірку.

6. Товариство зобов'язане протягом 10 днів з дати отримання запиту акціонера (акціонерів) про таку перевірку забезпечити аудитору можливість проведення перевірки. У зазначений строк виконавчий орган має надати акціонеру (акціонерам) відповідь з інформацією щодо дати початку аудиторської перевірки.

Аудиторська перевірка на вимогу акціонера (акціонерів), який є власником більше ніж 10 відсотків акцій товариства, може проводитися не частіше двох разів на календарний рік.

У разі проведення аудиту товариства за заявою акціонера, який є власником більше ніж 10 відсотків акцій товариства, виконавчий орган товариства зобов'язаний надати завірнені копії всіх документів за його вимогою протягом п'яти днів з дати отримання відповідного запиту аудитора.

Стаття 76. Спеціальна перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства

1. Спеціальна перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства проводиться за його рахунок ревізійною комісією (ревізором), а в разі її відсутності - аудитором. Така перевірка проводиться за ініціативою ревізійної комісії (ревізора), за рішенням загальних зборів, наглядової ради, виконавчого органу або на вимогу акціонерів (акціонера), які на момент подання вимоги сукупно є власниками не менше ніж 10 відсотків простих акцій товариства.

Спеціальна перевірка фінансово-господарської діяльності акціонерного товариства може проводитися аудитором на вимогу та за рахунок акціонерів (акціонера), які на момент подання вимоги сукупно є власниками не менше ніж 10 відсотків простих акцій товариства, якщо загальними зборами не буде ухвалено рішення про інші джерела відшкодування витрат на проведення такої перевірки.

Розділ XV. ЗБЕРІГАННЯ ДОКУМЕНТІВ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ТОВАРИСТВО

Стаття 77. Зберігання документів акціонерного товариства

1. Акціонерне товариство зобов'язане зберігати:

- 1) статут товариства, зміни до статуту, засновницький (установчий) договір, свідоцтво про державну реєстрацію товариства;
- 2) положення про загальні збори, наглядову раду, виконавчий орган та ревізійну комісію, інші внутрішні документи та зміни до них;
- 3) положення про кожну філію та кожне представництво товариства;
- 4) документи, що підтверджують права товариства на майно;
- 5) принципи (кодекс) корпоративного управління товариства;
- 6) протоколи загальних зборів;
- 7) матеріали, з якими акціонери мають (мали) можливість ознайомитися під час підготовки до загальних зборів;
- 8) протоколи засідань наглядової ради та колегіального виконавчого органу, накази і розпорядження голови колегіального та одноосібного виконавчого органу;
- 9) протоколи засідань ревізійної комісії, рішення ревізора товариства;
- 10) висновки ревізійної комісії (ревізора) та аудитора товариства;
- 11) річну фінансову звітність;
- 12) документи бухгалтерського обліку;
- 13) документи звітності, що подаються відповідним державним органам;
- 14) проспект емісії, свідоцтво про державну реєстрацію випуску акцій та інших цінних паперів товариства;
- 15) перелік афілійованих осіб товариства із зазначенням кількості, типу та/або класу належних їм акцій;
- 16) особливу інформацію про товариство згідно з вимогами законодавства;
- 17) інші документи, передбачені законодавством, статутом товариства, його внутрішніми положеннями, рішеннями загальних зборів, наглядової ради, виконавчого органу.

2. Документи, передбачені частиною першою цієї статті, зберігаються в акціонерному товаристві за його місцезнаходженням або в іншому місці, відомому і доступному акціонерам.

Відповідальність за зберігання документів товариства покладається на голову колегіального виконавчого органу (особу, що здійснює повноваження одноосібного виконавчого органу) та на головного бухгалтера - щодо документів бухгалтерського обліку і фінансової звітності.

3. Документи, передбачені частиною першою цієї статті, підлягають зберіганню протягом всього терміну діяльності товариства, за винятком документів бухгалтерського обліку, строки зберігання яких визначаються відповідно до законодавства.

Стаття 78. Надання акціонерним товариством інформації

1. Акціонерне товариство забезпечує кожному акціонеру доступ до документів, визначених частиною першою статті 77 цього Закону, крім документів бухгалтерського обліку, які не стосуються значних правочинів та правочинів, у вчиненні яких є заінтересованість, якщо інше не передбачено законами.

2. Протягом 10 днів з моменту надходження письмової вимоги акціонера корпоративний секретар, а в разі його відсутності - виконавчий орган акціонерного товариства зобов'язаний надати йому завірнені копії документів, визначених частиною першою статті 77 цього Закону, з урахуванням обмежень, передбачених частиною першою цієї статті. За надання копій документів товариство може встановлювати плату, розмір якої не може перевищувати вартості витрат на виготовлення копій документів та витрат, пов'язаних з пересиланням документів поштою.

Будь-який акціонер, за умови повідомлення виконавчого органу товариства не пізніше ніж за два робочі дні, має право на ознайомлення з документами, передбаченими у цій статті, у приміщенні товариства за його місцезнаходженням у робочий час.

Акціонери можуть отримувати додаткову інформацію про діяльність товариства за згодою виконавчого органу товариства або у випадках і порядку, передбачених статутом або рішенням загальних зборів акціонерного товариства.

3. Публічне акціонерне товариство зобов'язане мати власну веб-сторінку в мережі Інтернет, на якій розміщується інформація, що підлягає оприлюдненню відповідно до законодавства, а також інформація, визначена пунктами 1 - 3, 5, 6, 10, 11, 13 - 16 частини першої статті 77 цього Закону.

4. На вимогу акціонера або Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку акціонерне товариство надає перелік афілійованих осіб та відомості про належні їм акції товариства.
5. Акціонерне товариство зобов'язане розкривати інформацію відповідно до законів України.

Розділ XVI. ВИДІЛ ТА ПРИПИНЕННЯ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Стаття 79. Припинення акціонерного товариства

1. Акціонерне товариство припиняється в результаті передання всього свого майна, прав та обов'язків іншим підприємницьким товариствам - правонаступникам (шляхом злиття, приєднання, поділу, перетворення) або в результаті ліквідації.
2. Добровільне припинення акціонерного товариства здійснюється за рішенням загальних зборів у порядку, передбаченому цим Законом, з дотриманням вимог, встановлених Цивільним кодексом України та іншими актами законодавства. Інші підстави та порядок припинення акціонерного товариства визначаються законодавством.

Стаття 80. Злиття, приєднання, поділ, виділ, перетворення товариства

1. Злиття, приєднання, поділ, виділ та перетворення акціонерного товариства здійснюються за рішенням загальних зборів, а у випадках, передбачених законом, - за рішенням суду або відповідних органів влади. У випадках, передбачених законом, поділ акціонерного товариства або виділ з його складу одного чи кількох акціонерних товариств здійснюється за рішенням відповідних державних органів або за рішенням суду. Законом може бути передбачено одержання згоди відповідних державних органів на припинення акціонерного товариства шляхом злиття або приєднання.

Акціонерне товариство не може одночасно здійснювати злиття, приєднання, поділ, виділ та/або перетворення.

2. Акції товариства, яке припиняється внаслідок поділу, конвертуються в акції товариств- правонаступників та розміщуються серед їх акціонерів.

Акції товариств, що припиняються внаслідок злиття, приєднання, конвертуються в акції товариства- правонаступника та розміщуються серед його акціонерів.

Акції товариства, що перетворюється, конвертуються в частки (паї) підприємницького товариства- правонаступника та розподіляються серед його учасників.

При виділі акції товариства, з якого здійснюється виділ, конвертуються в акції цього акціонерного товариства і акціонерного товариства, що виділилося, та розміщуються між акціонерами товариства, з якого здійснюється виділ.

Не підлягають конвертації акції товариств, що беруть участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі, перетворенні, власниками яких є акціонери, які звернулися до акціонерного товариства з вимогою про обов'язковий викуп належних їм акцій та які мають таке право.

Порядок конвертації акцій товариства, що припиняється, в акції новоствореного (новостворених) акціонерного товариства встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

3. Емісійні цінні папери (крім акцій) акціонерних товариств, що беруть участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні, повинні надавати своїм власникам обсяг прав не менший, ніж той, що надавався ними до злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення. Зменшення обсягу прав власників таких цінних паперів не допускається.

4. При конвертації акцій під час злиття, приєднання, поділу або виділу акціонерного товариства акціонери товариств, що беруть участь у злитті, приєднанні, поділі або виділі, можуть також отримувати грошові виплати, що не повинні перевищувати розміру визначеного статутом товариства.

Порядок здійснення таких виплат встановлюється договором про злиття (приєднання) або планом поділу (виділу).

5. На зборах учасників підприємницького товариства- правонаступника кожен учасник отримує кількість голосів, що надаватимуться йому акціями (частками, паями) підприємницького товариства- правонаступника, власником яких він може стати внаслідок злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення акціонерного товариства.

6. Злиття, поділ або перетворення акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про припинення акціонерного товариства та про реєстрацію підприємницького товариства- правонаступника (товариств- правонаступників).

Приєднання акціонерного товариства до іншого акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення запису до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців про припинення такого акціонерного товариства.

Виділ акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про створення акціонерного товариства, що виділилося.

Приєднання акціонерного товариства до іншого акціонерного товариства вважається завершеним з дати внесення запису до Єдиного державного реєстру про припинення такого акціонерного товариства.

Стаття 81. Договір про злиття (приєднання) акціонерних товариств та план поділу (виділ, перетворення) акціонерного товариства

1. Наглядова рада кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні, розробляє умови договору про злиття (приєднання) або план поділу (виділу, перетворення), які повинні містити:

- 1) повне найменування та реквізити кожного товариства, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні;

2) порядок і коефіцієнти конвертації акцій та інших цінних паперів, а також суми можливих грошових виплат акціонерам;

3) відомості про права, які надаватимуться підприємницьким товариством- правонаступником власникам інших, крім простих акцій, цінних паперів товариства, діяльність якого припиняється внаслідок злиття, приєднання, поділу, перетворення або з якого здійснюється виділ, та/або перелік заходів, які пропонується вжити стосовно таких цінних паперів;

4) інформацію щодо запропонованих осіб, які стануть посадовими особами товариства у підприємницькому товаристві - правонаступнику після завершення злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення, та запропоновані до виплати таким особам винагороди чи компенсації.

2. Наглядова рада кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні, повинна підготувати для акціонерів пояснення до умов договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення).

Таке пояснення повинне містити економічне обґрунтування доцільності злиття, приєднання, поділу, виділу або перетворення перелік методів, що застосовувалися для оцінки вартості майна акціонерного товариства та обчислення коефіцієнта конвертації акцій та інших цінних паперів акціонерного товариства.

3. Наглядова рада акціонерного товариства з кількістю акціонерів - власників простих акцій більше 100 осіб, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі або виділі, повинна отримати висновок незалежного експерта (аудитора, оцінювача) щодо умов злиття, приєднання, поділу або виділу. Такий висновок має містити оцінку щодо обґрунтованості та адекватності методів, застосованих для оцінки вартості майна кожного з акціонерних товариств і обчислення коефіцієнтів конвертації акцій та інших цінних паперів.

4. Матеріали, що надсилаються акціонерам товариства, що бере участь у злитті (приєднанні), поділі (виділі, перетворенні), при підготовці загальних зборів, на які виносяться питання про затвердження умов договору про злиття (приєднання), плану поділу (виділу, перетворення), передавального акта повинні включати:

1) проект договору про злиття (приєднання), плану поділу (виділу, перетворення);

2) пояснення до умов договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення);

3) висновок незалежного експерта щодо умов злиття, приєднання, поділу або виділу у випадках, передбачених частиною третьою цієї статті;

4) у разі злиття (приєднання) - річну фінансову звітність інших товариств, що беруть участь у злитті (приєднанні), за три останні роки.

5. За поданням наглядової ради загальні збори кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні, вирішують питання про припинення (злиття, приєднання, поділ, виділ або перетворення), а також про затвердження умов договору про злиття (приєднання) або плану поділу (виділу, перетворення), передавального акта (у разі злиття, приєднання та перетворення) або розподільного балансу (у разі поділу та виділу).

Істотні умови договору про злиття (приєднання), затверджені загальними зборами кожного із зазначених товариств, повинні бути ідентичними.

Стаття 82. Захист прав кредиторів при злитті, приєднанні, поділі, виділі або перетворенні акціонерного товариства

1. Протягом 30 днів з дати прийняття загальними зборами рішення про припинення акціонерного товариства шляхом поділу, перетворення, а також про виділ, а в разі припинення шляхом злиття або приєднання - з дати прийняття відповідного рішення загальними зборами останнього з акціонерних товариств, що беруть участь у злитті або приєднанні, товариство зобов'язане письмово повідомити про це кредиторів товариства і опублікувати в офіційному друкованому органі повідомлення про ухвалені рішення. Публічне товариство зобов'язане також повідомити про прийняття такого рішення кожному фондову біржу, на якій воно пройшло процедуру лістингу.

2. Кредитор, вимоги якого до акціонерного товариства, діяльність якого припиняється внаслідок злиття, приєднання, поділу, перетворення або з якого здійснюється виділ, не забезпечені договорами застави чи поруки, протягом 20 днів після надіслання йому повідомлення про припинення товариства може звернутися з письмовою вимогою про здійснення на вибір товариства однієї з таких дій: забезпечення виконання зобов'язань шляхом укладення договорів застави чи поруки, дострокового припинення або виконання зобов'язань перед кредитором та відшкодування збитків, якщо інше не передбачено правочином між товариством та кредитором. У разі якщо кредитор не звернувся у строк, передбачений цією частиною, до товариства з письмовою вимогою, вважається, що він не вимагає від товариства вчинення додаткових дій щодо зобов'язань перед ним.

Злиття, приєднання, поділ, виділ або перетворення не можуть бути завершені до задоволення вимог, заявлених кредиторами.

Якщо розподільний баланс або передавальний акт не дає можливості визначити до кого з правонаступників перейшло зобов'язання або чи залишилося за ним зобов'язаним товариство, з якого був здійснений виділ, правонаступники та товариство, з якого був здійснений виділ, несуть солідарну відповідальність за таким зобов'язанням.

Стаття 83. Злиття акціонерних товариств

1. Злиттям акціонерних товариств визнається виникнення нового акціонерного товариства- правонаступника з передачею йому згідно з передавальними актами всіх прав та обов'язків двох або більше акціонерних товариств одночасно з їх припиненням.

Акціонерне товариство може брати участь у злитті лише з іншим акціонерним товариством.

2. Наглядова рада кожного з акціонерних товариств, що бере участь у злитті, виносить на затвердження загальних зборів кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, питання про припинення товариства шляхом злиття, затвердження договору про злиття, статуту товариства, створюваного в результаті злиття, затвердження передавального акта.

3. Утворення органів акціонерного товариства- правонаступника проводиться на спільних загальних зборах акціонерів товариств, що беруть участь у злитті. Порядок голосування на спільних загальних зборах акціонерів може бути визначений договором про злиття товариств.

4. Не підлягають конвертації акції товариств, що припиняються внаслідок злиття, які викуплено товариством-емітентом або власником яких є товариство, що бере участь у злитті разом з товариством-емітентом.

Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

5. При злитті товариств усі права та обов'язки кожного з них переходять до товариства- правонаступника відповідно до передавального акта.

6. Процедура злиття акціонерних товариств здійснюється за таким порядком:

1) прийняття загальними зборами кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, рішення про припинення товариства шляхом злиття, про створення комісії з припинення товариства, а також про обрання персонального складу комісії з припинення;

2) задоволення вимог кредиторів, заявлених до акціонерного товариства, відповідно до статті 89 цього Закону;

3) реалізація акціонерами товариства права вимоги обов'язкового викупу належних їм цінних паперів акціонерного товариства в порядку, передбаченому статтями 66, 67 цього Закону;

4) складення комісією з припинення товариства передавального акта;

5) прийняття наглядовою радою кожного акціонерного товариства, що бере участь у злитті, рішення про затвердження проекту статуту акціонерного товариства, створюваного в результаті злиття акціонерних товариств, про затвердження проекту договору про злиття акціонерних товариств, про затвердження пояснень до умов договору про злиття, про схвалення передавального акта, підготовленого комісією з припинення товариства, а також про затвердження умов конвертації акцій товариства, що припиняється, в акції товариства, створюваного в результаті злиття акціонерних товариств;

6) отримання наглядовою радою акціонерного товариства висновку незалежного експерта щодо умов договору про злиття акціонерних товариств;

7) прийняття загальними зборами кожного товариства, що бере участь у злитті, рішення про затвердження передавального акта, про затвердження договору про злиття акціонерних товариств, про затвердження статуту акціонерного товариства, а також про обрання уповноважених осіб акціонерного товариства на здійснення подальших дій що до припинення акціонерного товариства шляхом злиття;

8) подання уповноваженими особами акціонерних товариств, що беруть участь у злитті, заяви та всіх необхідних документів на реєстрацію випуску акцій до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку;

9) реєстрація Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку випуску акцій та видача тимчасового свідоцтва про реєстрацію випуску акцій;

10) присвоєння акціям міжнародного ідентифікаційного номера цінних паперів;

11) укладення з депозитарієм договору про обслуговування емісії акцій;

12) обмін акцій товариства, створюваного в результаті злиття, на акції товариств, що припиняються;

13) затвердження результатів розміщення (обміну) акцій уповноваженими особами акціонерних товариств, що беруть участь у злитті;

14) державна реєстрація статуту акціонерного товариства, створюваного в результаті злиття, в органах державної реєстрації;

15) подання Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати розміщення (обміну) акцій;

16) реєстрація Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку звіту про результати розміщення (обміну) акцій створюваного в результаті злиття товариства на акції товариств, що припиняються, та скасування Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку реєстрації випуску акцій товариств, що припинилися;

17) державна реєстрація припинення акціонерних товариств, що припинилися шляхом злиття;

18) отримання свідоцтва про державну реєстрацію випуску акцій товариства, створюваного в результаті злиття.

Стаття 84. Приєднання акціонерного товариства

1. Приєднанням акціонерного товариства визнається припинення акціонерного товариства (кількох товариств) з передачею ним (ними) згідно з передавальним актом усіх його (їх) прав та обов'язків іншому акціонерному товариству- правонаступнику.

Акціонерне товариство може приєднатися лише до іншого акціонерного товариства.

2. Наглядова рада кожного акціонерного товариства, що приєднується, виносить на затвердження загальними зборами питання про приєднання і про затвердження договору про приєднання. Наглядова рада товариства, що приєднується, виносить також на затвердження загальних зборів акціонерів питання про затвердження передавального акта.

3. Спільні загальні збори акціонерів товариств ухвалюють рішення про внесення змін до статуту та, у разі потреби, з інших питань. Порядок голосування на спільних загальних зборах акціонерів визначається договором про приєднання.

4. Якщо акціонерному товариству, до якого здійснюється приєднання, належать більш як 90 відсотків простих акцій товариства, що приєднується, приєднання не спричиняє необхідності внесення змін до статуту товариства, до якого здійснюється приєднання, пов'язаних із змінами прав його акціонерів, від імені товариства, до якого здійснюється приєднання, рішення про приєднання, затвердження передавального акта та умов договору про приєднання може прийматися його наглядовою радою. У такому разі підготовка пояснень до умов договору про приєднання та отримання висновку незалежного експерта стосовно договору не вимагаються.

5. Не підлягають конвертації акції товариства, що приєднується, які були викуплені цим товариством або власником яких є товариство, до якого здійснюється приєднання, або власником яких є інше товариство, що приєднується.

Не підлягають конвертації акції товариства, до якого здійснюється приєднання, власником яких було товариство, що приєднується.

Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

6. Процедура приєднання акціонерних товариств здійснюється аналогічно порядку, визначеному частиною шостою статті 83 цього Закону.

Стаття 85. Поділ акціонерного товариства

1. Поділом акціонерного товариства визнається припинення акціонерного товариства з передачею усіх його прав та обов'язків більше ніж одному новому акціонерному товариству- правонаступнику згідно з розподільним балансом.

Акціонерне товариство може ділитися лише на акціонерні товариства.

2. Наглядова рада акціонерного товариства, що припиняється шляхом поділу, виносить на затвердження загальних зборів акціонерів питання про припинення товариства шляхом поділу, порядок і умови поділу, створення товариств- правонаступників і порядок конвертації акцій товариства, що припиняється, в акції створюваних товариств, затвердження розподільного балансу.

3. Загальні збори акціонерів товариства, що припиняється шляхом поділу, ухвалюють рішення про припинення товариства шляхом поділу, затверджують порядок і умови поділу, створення нових товариств, порядок конвертації акцій товариства, що припиняється, в акції створюваних товариств, затверджують розподільний баланс. Загальні збори кожного створюваного акціонерного товариства ухвалюють рішення про затвердження статуту і утворення органів товариства.

4. Розміщення акцій товариств- правонаступників повинно здійснюватися із збереженням співвідношення, що було між акціонерами у статутному капіталі акціонерного товариства, що припинилося шляхом поділу. Кожен акціонер товариства, що припинилося, отримує акції кожного з товариств- правонаступників.

Не підлягають конвертації акції товариства, що припиняється шляхом поділу, викуплені цим товариством. Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

5. Товариство- правонаступник несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями акціонерного товариства, діяльність якого припиняється шляхом поділу, що виникли до поділу та перейшли до іншого акціонерного товариства- правонаступника. Якщо акціонерних товариств- правонаступників, які несуть субсидіарну відповідальність, два чи більше, вони несуть таку відповідальність солідарно.

6. Процедура поділу акціонерних товариств здійснюється аналогічно порядку, визначеному частиною шостою статті 83 цього Закону.

Стаття 86. Виділ акціонерного товариства

1. Виділом акціонерного товариства визнається створення одного чи кількох акціонерних товариств із передачею йому (їм) згідно з розподільним балансом частини прав та обов'язків акціонерного товариства, з якого здійснюється виділ, без припинення такого акціонерного товариства.

З акціонерного товариства може виділитися лише акціонерне товариство.

2. Наглядова рада акціонерного товариства, з якого здійснюється виділ, виносить на затвердження загальних зборів акціонерів товариства питання про виділ, порядок і умови виділу, створення нового товариства (товариств), конвертацію частини акцій товариства, з якого здійснюється виділ, в акції створюваного товариства (розподіл акцій створюваного товариства серед акціонерів товариства, з якого здійснюється виділ, придбання акцій створюваного товариства самим товариством, з якого здійснюється виділ) і порядок такої конвертації (розподілу, придбання), затвердження розподільного балансу.

3. Загальні збори акціонерів товариства, з якого здійснюється виділ, ухвалюють рішення про виділ, порядок і умови виділу, створення нового товариства (товариств), конвертацію частини акцій товариства, з якого здійснюється виділ, в акції створюваного товариства (розподіл акцій створюваного товариства серед акціонерів товариства, з якого здійснюється виділ, придбання акцій створюваного товариства товариством, з якого здійснюється виділ) і порядок такої конвертації (розподілу, придбання), затвердження розподільного балансу.

Загальні збори акціонерів кожного створюваного акціонерного товариства ухвалюють рішення про затвердження статуту і утворення його органів.

4. Розміщення акцій товариства, що виділилося, здійснюється із збереженням співвідношення, що було між акціонерами в статутному капіталі товариства, з якого здійснено виділ.

Акції товариства, з якого здійснюється виділ, викуплені товариством, не можуть передаватися до складу активів товариства- правонаступника та не підлягають конвертації. Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

5. Акціонерне товариство, з якого здійснюється виділ, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, які перейшли до товариства, що виділилося, згідно з розподільним балансом. Товариство, що виділилося, несе субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями, які виникли у товариства, з якого здійснюється виділ, перед виділом, але не перейшли до товариства, що виділилося. Якщо товариств, що виділилися, два чи більше, вони солідарно несуть субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями разом з товариством, з якого здійснено виділ.

6. Процедура виділу акціонерних товариств здійснюється аналогічно порядку, визначеному частиною шостою статті 83 цього Закону.

Стаття 87. Перетворення акціонерного товариства

1. Перетворенням акціонерного товариства визнається зміна його організаційно-правової форми з припиненням та передачею всіх його прав і обов'язків підприємницькому товариству- правонаступнику згідно з передавальним актом.

Акціонерне товариство може перетворитися лише на інше господарське товариство або виробничий кооператив.

2. Наглядова рада акціонерного товариства, що перетворюється, виносить на затвердження загальних зборів акціонерного товариства питання про перетворення товариства, про порядок і умови здійснення перетворення, порядок обміну акцій товариства на частки (паї) підприємницького товариства- правонаступника.

3. Загальні збори акціонерів товариства, що перетворюється, ухвалюють рішення про перетворення товариства, про порядок і умови здійснення перетворення, порядок обміну акцій товариства на частки (паї) підприємницького товариства- правонаступника.

Учасники створюваного при перетворенні нового підприємницького товариства ухвалюють на своєму спільному засіданні рішення про затвердження установчих документів такої юридичної особи і обрання (призначення) органів управління відповідно до вимог законодавства.

4. Розподіл часток (паїв) підприємницького товариства- правонаступника відбувається із збереженням співвідношення між частками акціонерів у статутному капіталі акціонерного товариства, що перетворюється.

Не підлягають обміну акції товариства, що перетворюється, викуплені цим товариством, які на дату прийняття рішення про припинення товариства шляхом перетворення не продані та/або не погашені в порядку, визначеному цим Законом. Такі акції підлягають анулюванню в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку.

Стаття 88. Ліквідація акціонерного товариства

1. Добровільна ліквідація акціонерного товариства здійснюється за рішенням загальних зборів, у тому числі у зв'язку із закінченням строку, на який товариство створювалося, або після досягнення мети, з якою воно створювалося, у порядку, передбаченому Цивільним кодексом України та іншими актами законодавства, з урахуванням особливостей, встановлених цим Законом. Інші підстави та порядок ліквідації товариства визначаються законодавством.

2. Якщо на момент ухвалення рішення про ліквідацію акціонерне товариство не має зобов'язань перед кредиторами, його майно розподіляється між акціонерами відповідно до статті 89 цього Закону.

3. Рішення про ліквідацію акціонерного товариства, обрання ліквідаційної комісії, затвердження порядку ліквідації, а також порядку розподілу між акціонерами майна, що залишилися після задоволення вимог кредиторів, вирішують загальні збори акціонерного товариства, якщо інше не передбачено законом.

4. З моменту обрання ліквідаційної комісії до неї переходять повноваження наглядової ради та виконавчого органу акціонерного товариства. Ліквідаційний баланс, складений ліквідаційною комісією, підлягає затвердженню загальними зборами.

5. Ліквідація акціонерного товариства вважається завершеною, а товариство таким, що припинилося, з дати внесення до Єдиного державного реєстру запису про проведення державної реєстрації припинення товариства в результаті його ліквідації.

Стаття 89. Розподіл майна акціонерного товариства, що ліквідується, між кредиторами та акціонерами

1. У разі ліквідації платоспроможної юридичної особи вимоги її кредиторів та акціонерів задовольняються у такій черговості:

у першу чергу задовольняються вимоги щодо відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншими ушкодженнями здоров'я або смертю, та вимоги кредиторів, забезпечені заставою чи іншим способом;

у другу чергу - вимоги працівників, пов'язані з трудовими відносинами, вимоги автора про плату за використання результату його інтелектуальної, творчої діяльності;

у третю чергу - вимоги щодо податків, зборів (обов'язкових платежів);

у четверту чергу - виплати нарахованих, але не виплачених дивідендів за привілейованими акціями;

у п'яту чергу - виплати за привілейованими акціями, які підлягають викупу відповідно до статті 68 цього Закону;

у шосту чергу - виплати ліквідаційної вартості привілейованих акцій;

у сьому чергу - виплати за простими акціями, які підлягають викупу відповідно до статті 68 цього Закону;

у восьму чергу - розподіл майна між акціонерами - власниками простих акцій товариства пропорційно до кількості належних їм акцій;

у дев'яту чергу - всі інші вимоги.

2. Розподіл майна кожної черги здійснюється після повного задоволення вимог кредиторів (акціонерів) попередньої черги.

У разі розміщення товариством кількох класів привілейованих акцій черговість розподілу майна між акціонерами - власниками кожного класу привілейованих акцій визначається статутом товариства.

У разі недостатності майна товариства, що ліквідується, для розподілу між усіма кредиторами (акціонерами) відповідної черги майно розподіляється між ними пропорційно сумах вимог (кількості належних їм акцій) кожного кредитора (акціонера) цієї черги.

Розділ XVII. ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через шість місяців з дня його опублікування, крім другого речення частини другої статті 20, яке набирає чинності через два роки з дня опублікування цього Закону.

2. Через два роки з дня набрання чинності цим Законом втрачають чинність статті 1 - 49 Закону України "Про господарські товариства" (Відомості Верховної Ради України, 1991 р., N 49, ст. 682) у частині, що стосується акціонерних товариств.

3. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) У Цивільному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., NN 40 - 44, ст. 356):

в абзаці першому частини другої статті 110 слова "а також учасником юридичної особи" замінити словами "учасником юридичної особи, а щодо акціонерних товариств - також Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку";

у статті 152:

частину першу викласти в такій редакції:

"1. Акціонерне товариство - господарське товариство, статутний капітал якого поділено на визначену кількість часток однакової номінальної вартості, корпоративні права за якими посвідчуються акціями";

у частині п'ятій слова "проводить відкрити підписку на акції" замінити словами "здійснює публічне розміщення акцій";

доповнити частиною шостою такого змісту:

"6. Акціонерні товариства за типом поділяються на публічні товариства та приватні товариства. Особливості правового статусу публічних та приватних акціонерних товариств встановлюються законом";

частину першу статті 153 доповнити словами "а також державою в особі уповноваженого органу, територіальною громадою в особі уповноваженого органу";

частину другу статті 155 викласти в такій редакції:

"2. У процесі створення акціонерного товариства його акції підлягають розміщенню виключно серед засновників шляхом приватного розміщення. Публічне розміщення акцій здійснюється після отримання свідоцтва про реєстрацію першого випуску акцій";

у статті 159:

пункти 2 і 3 частини другої викласти в такій редакції:

"2) утворення та ліквідація наглядової ради та інших органів товариства, обрання та відкликання членів наглядової ради;

3) затвердження річного звіту товариства";

у частині четвертій:

пункт 2 доповнити словами "крім випадків, встановлених законом";

після абзацу третього доповнити новим абзацом такого змісту:

"3) питань, передбачених законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення акціонерних товариств".

У зв'язку з цим абзац четвертий вважати абзацом п'ятим;

статтю 245 доповнити частиною п'ятою такого змісту:

"5. Довіреність на право участі та голосування на загальних зборах може посвідчуватися реєстратором, депозитарієм, зберігачем, нотаріусом та іншими посадовими особами, які вчиняють нотаріальні дії, чи в іншому порядку, передбаченому законодавством";

2) у Господарському кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., NN 18 - 22, ст. 144):

статтю 81 виключити;

у першому реченні частини четвертої статті 87 слова "двадцять п'ять" замінити словом "п'ятнадцять";

у першому реченні абзацу четвертого частини першої статті 88 слова "про діяльність товариства" замінити словами "про товариство";

3) пункт 23 частини другої статті 7 Закону України "Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., N 51, ст. 292) доповнити словами "та акціонерні товариства";

4) в абзаці першому частини другої статті 9 Закону України "Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні" (Відомості Верховної Ради України, 1998 р., N 15, ст. 67) слова "виключно на загальних зборах акціонерів" замінити словами "наглядовою радою акціонерного товариства";

5) у Законі України "Про цінні папери та фондовий ринок" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., N 31, ст. 268):

статтю 6 після частини першої доповнити новою частиною такого змісту:

"2. Акціонер приватного та публічного товариства має переважне право на придбання акцій додаткової емісії.

Переважним правом акціонера визнається:

право акціонера - власника простих акцій придбавати у процесі приватного розміщення товариством прості акції пропорційно частці належних йому простих акцій у загальній кількості емітованих простих акцій;

право акціонера - власника привілейованих акцій придбавати у процесі приватного розміщення товариством привілейовані акції цього або нового класу, якщо акції такого класу надають їх власникам перевагу щодо черговості отримання дивідендів чи виплат у разі ліквідації товариства, пропорційно частці належних акціонеру привілейованих акцій певного класу в загальній кількості привілейованих акцій цього класу.

Порядок реалізації переважного права на придбання акцій додаткової емісії встановлюється Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку".

У зв'язку з цим частини другу - десяту вважати відповідно частинами третьою - одинадцятою;

пункт 2 частини першої статті 28 виключити;

абзац перший частини шостої статті 40 доповнити реченням такого змісту: "Публічні акціонерні товариства додатково розкривають інформацію про свою діяльність на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку в порядку, встановленому Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку";

б) частину десяту статті 11 Закону України "Про управління об'єктами державної власності" (Відомості Верховної Ради України, 2006 р., N 46, ст. 456) виключити.

4. До приведення у відповідність із цим Законом закони України, інші нормативно-правові акти діють у частині, що не суперечить цьому Закону.

Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку протягом шести місяців з дня опублікування цього Закону розробити і прийняти відповідні підзаконні нормативно-правові акти, передбачені цим Законом.

5. Статути та інші внутрішні положення акціонерних товариств, створених до набрання чинності цим Законом, підлягають приведенню у відповідність з нормами цього Закону не пізніше ніж протягом двох років з дня набрання чинності цим Законом.

Акціонер акціонерного товариства, статут якого не приведено у відповідність з нормами цього Закону, має право після закінчення зазначеного у цьому пункті строку звернутися до суду з позовом про приведення статуту товариства у відповідність із цим Законом.

6. У разі якщо після набрання чинності цим Законом загальними зборами акціонерного товариства, створеного до набрання чинності цим Законом, прийнято рішення про зміну розміру статутного капіталу товариства, деномінацію акцій та емісію цінних паперів, таке товариство зобов'язане привести свою діяльність у відповідність із цим Законом та внести відповідні зміни до статуту та інших внутрішніх документів акціонерного товариства. Невнесення таких змін до статуту та інших внутрішніх документів акціонерного товариства є підставою для відмови в державній реєстрації випуску цінних паперів цього товариства.

7. Акціонерні товариства звільняються від сплати реєстраційного збору під час реєстрації змін до статуту товариства або статуту в новій редакції у зв'язку з приведенням його у відповідність із цим Законом.

ДОДАТОК 3

КОНТРАКТ

З ГОЛОВОЮ ПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Акціонерне товариство " _____" в особі Голови Спостережної (наглядової) ради

(прізвище, ім'я та по батькові)

на підставі Статуту та рішень вищого органу відкритого акціонерного товариства " _____", з одного боку, та Голова Правління акціонерного товариства " _____"

(прізвище, ім'я та по батькові)

(далі — Керівник), з другого боку, уклали цей Контракт про таке: _____ наймається на посаду Голови Правління відкритого акціонерного товариства " _____" на термін з " ____," _____ 200_ р. по " ____" _____ 200_ р.

1. Загальні положення

1.1. За цим Контрактом Керівник зобов'язується безпосередньо і через сформований апарат здійснювати поточне управління акціонерним товариством " _____" (далі - Товариство, АТ), забезпечувати його високо-прибуткову діяльність, ефективне використання і збереження майна товариства та майна, що не ввійшло до статутного фонду, а вищий орган зобов'язується створювати необхідні умови для роботи Керівника,

1.2. Цей Контракт є особливою формою трудового договору. На основі Контракту виникають трудові відносини між Керівником і Вищим органом Товариства, які з боку останнього реалізуються Радою Товариства.

Кодекс законів про працю України, інші нормативні акти, що регулюють трудові правовідносини, поширюються на взаємовідносини сторін за цим Контрактом.

1.3. Керівник є повноважним представником Товариства при реалізації прав, повноважень, функцій, обов'язків, що передбачені законодавчими актами України, Статутом та Положенням про Правління АТ.

1.4. Керівник діє на основі єдиноначальності.

1.5. Керівник підзвітний Вищому органу Товариства, Спостережній (наглядовій) раді АТ у межах, встановлених чинним законодавством, Статутом Товариства та цим Контрактом.

2. Обов'язки сторін

2.1. Вищий орган Товариства через свій виконавчий орган (Правління) зобов'язаний:

2.1.1. Створювати Керівникові всі умови, необхідні для продуктивної праці.

2.1.2. Не втручатись в оперативно-розпорядницьку діяльність Керівника.

2.1.3. Не обмежувати компетенцію та права Керівника, передбачені Статутом Товариства та цим Контрактом.

2.2. Керівник зобов'язаний:

2.2.1. Виконувати такі функції та обов'язки:

- здійснювати оперативне керівництво діяльністю Товариства;

- забезпечувати виконання рішень, прийнятих загальними зборами;

- представляти на засіданнях Спостережної (наглядової) ради, Ревізійної комісії та на загальних зборах акціонерів Правління АТ;

- організовувати роботу дочірніх підприємств, філій та представництв Товариства;

- затверджувати ціни та тарифи на товари і послуги АТ;

- приймати рішення про відрядження робітників Товариства, в тому числі закордонні;

- забезпечувати дотримання норм законодавства про працю, правил внутрішнього трудового розпорядку;

- підписувати від імені Правління АТ колективний договір з трудовим колективом;

- приймати на роботу на контрактній основі та звільняти з роботи працівників, застосовувати засоби заохочення та накладати стягнення;

- затверджувати положення про структурні підрозділи Товариства й посадові інструкції;

- приймати рішення про пред'явлення претензій та позовів від імені Товариства;

- затверджувати штатний розпис Товариства, філій та представництв;

- розподіляти обов'язки між членами Правління, визначати їх повноваження;

- здійснювати інші дії, необхідні для досягнення цілей Товариства.

2.2.2. Керівник зобов'язується забезпечувати високоприбуткову діяльність Товариства. Діяльність Керівника не повинна здійснюватися шкоду Товариства.

2.2.3. Керівник щокварталу подає Спостережній (наглядовій) раді АТ та щороку вищому органу товариства звіт про результати роботи відповідних підрозділів.

2.2.4. Керівник повинен протягом одного місяця після закінчення фінансового року подати Ревізійній комісії такі документи:

- Баланс підприємства;

- Звіт про фінансово-господарську діяльність Товариства.

2.2.5. Керівник передає Спостережній (наглядовій) раді АТ по одному примірнику виданих ним наказів і розпоряджень (крім кадрових).

2.2.6. На вимогу Спостережної (наглядової) ради АТ та вищого органу Товариства Керівник надає їм поточну інформацію про діяльність Товариства.

2.2.7. Спостережна (наглядова) рада АТ або вищий орган Товариства мають право вимагати від Керівника поза чергово звітувати про його дії, якщо він:

- не виконує належно своїх обов'язків з управління Товариством і розпорядження його майном;

- передав іншим особам, втратив або розтратив майно Товариства внаслідок недбалості, невиконання або неналежного виконання своїх обов'язків.

2.2.8. Спостережна (наглядова) рада АТ має право заборонити передавання або відчуження майна Товариства, якщо такі дії зможуть завдати шкоди Товариству.

2.2.9. Керівник зобов'язаний не розголошувати комерційної таємниці Товариства та конфіденційної інформації.

2.2.10. Керівник виконує функції і зобов'язання, які чинним законодавством та Статутом Товариства покладені на нього.

3. Оплата праці та соціально-побутове забезпечення Керівника

3.1. За виконання обов'язків, передбачених цим Контрактом, Керівнику щомісяця сплачується заробітна плата за рахунок коштів АТ:

а) посадовий оклад у розмірі _____

б) додаткові виплати, які встановлюються Спостережною (наглядовою) радою:

- частина чистого прибутку підприємства в розмірі _____ але не більше ніж _____ посадових окладів;

- за високі досягнення в роботі _____ відсотків посадового окладу на основі пропозицій Правління Товариства, погоджених із Спостережною (наглядовою) радою Товариства;

- премія за високу рентабельність роботи Товариства на умовах, передбачених п. 3.2 Контракту.

3.2. Умови встановлення доплат, надбавок, премій, винагород за підсумками роботи:

а) при недосягненні Товариства рівня рентабельності, зазначеного в додатках до Контракту, щоквартальні додаткові виплати Керівникові зменшуються на 1 % за кожний недосягнутий відсоток рентабельності, але не більше ніж _____ відсотків;

б) при збільшенні Товариством рівня рентабельності, зазначеного в п. 2.3 Контракту або додатках до Контрак-

ту, на _____ відсотків щоквартальні додаткові виплати Керівнику збільшуються на _____ відсотків, але не більше ніж _____ посадових окладів.

3.3. Визначення чистого прибутку, рівня рентабельності та розміру додаткових виплат здійснюється щокварталу за даними бухгалтерського звіту.

Додаткові виплати Керівнику здійснюються авансом у розмірі 75% розрахункової суми, визначеної в попередньому звітному періоді.

Після визначення чистого прибутку та рентабельності за звітний період бухгалтерія Товариства повинна зробити перерахунок додаткових виплат Керівнику.

3.4. Керівнику надається щорічна відпустка тривалістю __ календарних днів із збереженням щомісячної середньої заробітної плати, обчисленої за попередні 12 місяців.

У разі виходу у відпустку Керівнику надається матеріальна допомога розмірі середньомісячної заробітної плати, обчисленої за попередні 2 місяці.

Керівник на свій розсуд визначає час і порядок використання відпустки (час початку і час закінчення, одночасно або частинами тощо), попередньо погодивши із Спостережною (наглядовою) радою АТ.

3.5. Керівнику можуть сплачуватись кошти на представницькі витрати, в тому числі у валюті (якщо він перебував у відрядженні за кордоном).

3.6. Керівнику можуть сплачуватись інші додаткові виплати або надбавки, передбачені чинним законодавством України.

3.7. Додаткові виплати Керівнику за звітний період не нараховуються в разі відсутності прибутку, невиконання рішень вищого органу Товариства або Спостережної (наглядової) ради Товариства.

4. Права Керівника

4.1. Керівник має право:

- призначати та звільняти членів дирекції з подальшим затвердженням Спостережною (наглядовою) радою;
- представляти інтереси Товариства в установах, на підприємствах, організаціях в Україні та за її межами;
- діяти від імені Товариства без довіреності, укладати угоди, контракти та інші юридичні акти від імені Товариства у межах своєї компетенції;
- видавати довіреності;
- відкривати в кредитних установах розрахункові, валютні та інші рахунки Товариства;
- приймати рішення про списання з балансу Товариства безнадійної щодо стягнення заборгованості, нестач та витрат товарно-матеріальних цінностей, що належать Товариству, морально застарілого, зношеного та непридатного Товариству для подальшого використання обладнання і транспортних засобів з подальшим затвердженням Спостережною (наглядовою) радою;
- видавати накази в межах своєї компетенції;
- приймати рішення про призначення та звільнення керівників дочірніх підприємств Товариства, філій і представництв;
- укладати від імені Товариства контракти та трудові договори, угоди з працівниками;
- використовувати автомобіль Товариства для виконання службових обов'язків.

5. Відповідальність сторін, вирішення спорів

5.1. У разі невиконання або неналежного виконання обов'язків, передбачених цим Контрактом, сторони несуть відповідальність відповідно До законодавства та цього Контракту.

5.2. Спори між сторонами вирішуються в порядку, встановленому чинним законодавством України.

6. Зміни та умови розірвання Контракту

6.1. Після закінчення одного року дії цього Контракту його умови аналізуються з урахуванням практики діяльності Товариства.

Обґрунтовані пропозиції сторін враховуються через внесення до Контракту відповідних змін і доповнень.

У разі значних змін умов господарювання в зв'язку з прийняттям законодавчих актів, указів, інших нормативних документів кожна сторона має право ставити перед іншою стороною питання про зміну (уточнення) цього Контракту.

Взаємоприйнятні зміни оформлюються додатковою угодою до Контракту. У разі незгоди з пропозицією про зміни Контракту сторона дає письмову мотивовану відмову.

6.2. Цей Контракт припиняється:

- а) після закінчення терміну дії Контракту;
- б) за згодою сторін;
- в) з ініціативи вищого органу Товариства до закінчення терміну дії Контракту у випадках, передбачених п. 6.3 цього Контракту;
- г) за ініціативи Керівника до закінчення терміну дії Контракту у випадках, передбачених п. 6.4 цього Контракту;
- д) з інших причин, передбачених законодавством. 6.3. Керівник може бути звільнений з посади, а цей Контракт розірваний з ініціативи вищого органу Товариства до закінчення терміну його дії:
  - а) у разі невиконання Керівником без поважних причин обов'язків, покладених на нього цим Контрактом;
  - б) у випадку одноразового грубого порушення Керівником законодавства чи обов'язків, передбачених Контрактом, що зумовило для Товариства негативні наслідки (збитки, штрафи);
  - в) з інших причин _____

6.4. Керівник може за своєю ініціативою розірвати Контракт до закінчення терміну його дії:

а) у разі невиконання обов'язків за Контрактом чи прийняття ним рішень, що обмежують або порушують компетенцію та права Керівника;

б) у разі втручання в його оперативно-розпорядницьку діяльність, що може призвести або вже призвело до погіршення економічних показників діяльності Товариства;

в) у разі хвороби чи інвалідності, що перешкоджають виконанню обов'язків за контрактом, та з інших поважних причин.

6.5. У разі дострокового припинення Контракту на основі підпункту в) п. 6.4. встановлюються такі додаткові гарантії та компенсації:

- матеріальна допомога в розмірі трьох середніх заробітних плат Керівника, обчислених за останні 3 місяці;

- Інші виплати, передбачені законодавством України.

6.6. Про наміри розірвати Контракт Керівник повинен попередити відповідну сторону письмово за 3 тижні.

За цей період Керівник повинен передати керівництво справами АТ виконуючому обов'язки Голови Правління, який призначається Спостережною (наглядовою) радою. При передачі справ складається відповідний акт прийому-передачі справ.

7. Термін дії та інші особливі умови Контракту

7.1. Цей Контракт діє з "___" _____ 200_ р. до "___" _____ 200_ р.

7.2. Сторони можуть передбачати випадки конфіденційності умов цього Контракту або окремих його частин, роблячи при цьому винятки, якщо:

- сторони посилаються на умови Контракту при захисті своїх інтересів у суді;

- про умови Контракту Інформуються відповідні працівники Товариства та інші особи у зв'язку з необхідністю виконання Контракту (ознайомлення працівників бухгалтерії та ін.).

Сторони вживають заходів щодо дотримання конфіденційності умов Контракту їх працівниками та посадовими особами.

Конфіденційність Контракту не поширюється на умови, врегульовані чинним законодавством України, та на органи, які здійснюють нагляд за дотриманням законодавства.

7.3. Умови цього Контракту можуть бути змінені тільки за згодою сторін у письмовій формі.

7.4. Контракт набирає чинності з моменту його підписання сторонами.

7.5. Попередній Контракт з Головою Правління ВАТ втрачає чинність із дня підписання цього Контракту.

7.6. Цей Контракт складено у двох примірниках, які зберігаються в кожній із сторін і мають однакову юридичну силу.

8. Адреси сторін та інші відомості

8.1. Відомості про Товариство:

Повна назва _____

Адреса _____

розрахунковий рахунок № _____

8.2. Відомості про Керівника:

Домашня адреса _____

Домашній телефон _____ Службовий телефон _____

Паспорт серії _____ № _____, виданий _____

(назва органу, що видав паспорт)

Підстава для пільг щодо оподаткування та інші пільги: _____ (вказати відомості про кількість дітей, утриманців та ін.)

8.3. Інші відомості та перелік документів, які додаються до Контракту:

Голова Спостережної (наглядової) ради

Керівник

_____

_____

_____

_____

„___” _____ 200_р.

„___” _____ 200_р.

М.П.

М.П.

ДОДАТОК 4

ЗАТВЕРДЖЕНО

Загальними зборами акціонерів

АТ _____

„___” _____ 200_р.

Протокол № _____

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПРАВЛІННЯ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1. Загальні положення

1.1. Положення регламентує статус, склад, повноваження Правління й порядок його роботи і взаємодіє з іншими органами управління акціонерного товариства (далі - Товариство) та функціональними структурами.

1.2. Положення розроблене відповідно до Закону України "Про господарські товариства" та Статуту Товариства.

2. Правовий статус Правління Товариства

2.1. Правління Товариства (далі — Правління) є виконавчим органом, що здійснює керівництво усією поточною діяльністю Товариства.

2.2. Правління підпорядковане загальним зборам акціонерів та Спостережній (наглядовій) раді Товариства, рішення яких для Правління є обов'язковим.

2.3. У своїй діяльності Правління керується чинним законодавством, Статутом Товариства, цим Положенням, а також іншими рішеннями, розпорядженнями, що приймаються загальними зборами акціонерів та Спостережною радою (далі - Рада) Товариства.

2.4. Правління має право при виконанні своїх функцій вступати в ділові відносини з державними та недержавними підприємствами, організаціями, установами й фізичними особами і вирішувати всі питання своєї діяльності.

3. Склад Правління Товариства

3.1. До складу Правління входять ____ осіб: Голова Правління, його заступник та члени Правління. Термін повноваження Правління - 3 роки.

3.2. Голова Правління обирається загальними зборами акціонерів (далі - Збори).

3.3. Голова Правління формує та подає на затвердження Раді склад Правління Товариства.

3.4. Заступники Голови Правління призначаються Головою Правління Товариства.

3.5. Члени Правління не мають права входити до складу Ревізійної комісії Товариства.

3.6. Головою та членами Правління можуть бути тільки особи, які перебувають з Товариством у трудових відносинах.

3.7. Голова Правління призначає Секретаря, який веде протоколи засідань Правління.

4. Компетенція Правління Товариства

4.1. Правління Товариства:

- організовує роботу Зборів Товариства;
- визначає основні напрями діяльності Товариства, його філій, відділень, представництв та інших структурних підрозділів і виносить на розгляд Ради з подальшим затвердженням Зборами акціонерів;
- складає річний баланс і готує звіт Товариства та виносить їх на розгляд Раді АТ з подальшим затвердженням загальними зборами акціонерів;
- розробляє проект плану діяльності Товариства на наступний рік та виносить на розгляд Ради з подальшим затвердженням Зборами акціонерів;
- здійснює зовнішньоекономічну діяльність Товариства;
- визначає політику та приймає рішення, що стосуються отримання та надання кредитів та позик;
- приймає рішення про здійснення Товариством капіталовкладень;
- приймає рішення про участь Товариства в холдінгових компаніях, об'єднаннях підприємств і фінансово-промислових групах та погоджує їх із Радою з подальшим затвердженням на Зборах акціонерів;
- розробляє поточні фінансові звіти;
- за узгодженням із Радою готує та виносить на затвердження Зборів акціонерів пропозиції щодо зміни розміру статутного фонду;
- приймає та затверджує рішення про розподіл прибутку, покриття збитків та доводить ці рішення до відома акціонерів на Зборах акціонерів;
- приймає та затверджує рішення щодо розміру фондів та доводить ці рішення до відома акціонерів на Зборах;
- приймає та затверджує рішення щодо періодичності, розміру та форми виплати дивідендів і доводить ці рішення до відома акціонерів на Зборах акціонерів;
- приймає та затверджує рішення про перерозподіл фондів у проміжку між Загальними Зборами акціонерів, створених з чистого прибутку, якщо без такого рішення не можливе здійснення нормальної виробничо-господарської діяльності Товариства, та доводить це рішення до відома акціонерів на Зборах акціонерів;
- визначає питання, які мають бути винесені на розгляд Зборів акціонерів, та готує проекти рішень зборів з цих питань;
- розробляє та виносить на затвердження Зборів акціонерів Статуту дочірніх підприємств, Положення про філії і представництва;
- готує і виносить на розгляд Зборів акціонерів погоджені із Радою пропозиції щодо внесення змін та прийняття у новій редакції "Положення про загальні збори акціонерів АТ", "Положення про Ревізійну комісію АТ", "Положення про Правління АТ", "Положення про Спостережну (наглядову) раду АТ";
- розробляє та виносить на затвердження Ради АТ "Положення про фонди АТ", "Положення про цінні папери АТ", "Положення про нарахування та виплату доходу (дивідендів) по цінних паперах АТ", "Положення про оплату праці членів органів управління" та інші положення, що регламентують діяльність Товариства;
- організує кадрову роботу, визначає і затверджує структуру Товариства, чисельність та структуру апарату управління Товариства, розглядає звіти про роботу структурних підрозділів Товариства;
- приймає рішення про придбання, відчуження та заставу майна, а також укладання контрактів на суми, що пе-

ревищують __ % статутного фонду товариства, з подальшим затвердженням Радою;

- приймає рішення про придбання, відчуження та заставу майна, а також укладання контрактів на суми, що не перевищують __ % розміру статутного фонду АТ;
- визначає вартість внесеного акціонерами до статутного фонду майна, майнових та немайнових прав;
- приймає рішення про виключення акціонера Товариства, який не зробив повністю свого внеску за акції до дня закінчення підписки;
- приймає рішення про придбання акцій у акціонерів, їх подальший розподіл, розміщення та анулювання;
- організує випуск цінних паперів;
- приймає рішення про прийняття або відмову зайвої підписки; —
- організує матеріально-технічне забезпечення господарської та іншої діяльності Товариства;
- організує збут продукції;
- взаємодіє з постачальниками товарів і послуг Товариства, а також із споживачами його продукції;
- визначає перелік пільг акціонерам при користуванні профільними послугами АТ;
- організує фінансово-економічну роботу, облік та звітність, ведення грошово-розрахункових операцій;
- забезпечує організаційно-технічну діяльність Зборів та Ревізійної комісії АТ;
- організує діловодство та веде архів АТ;
- організує соціально-побутове обслуговування працівників Товариства;
- здійснює контроль за станом приміщень, будов, обладнання;
- здійснює контроль за рухом матеріальних та грошових цінностей.

Правління Товариства розглядає та вирішує будь-які інші питання, внесені на його розгляд Головою Правління, членами Правління, Радою та Ревізійною комісією Товариства, якщо вони не належать до компетенції Зборів та Ради Товариства.

4.2. Головним завданням членів Правління Товариства є організація виробничої діяльності підприємства відповідно до цілей, визначених Зборами акціонерів.

5. Голова Правління Товариства

5.1. Голова Правління Товариства обирається Зборами і наділяється необхідними повноваженнями відповідно до законодавства України, Статуту Товариства та цього Положення.

5.2. Голова Правління у межах своєї компетенції згідно з чинним законодавством, Статутом Товариства та цим Положенням:

- здійснює оперативне керівництво діяльністю Товариства;
- забезпечує виконання рішень, прийнятих Зборами;
- представляє на засіданнях Ради, Ревізійної комісії та на Зборах АТ точку зору Правління АТ;
- призначає та звільняє членів Правління за погодженням із Радою;
- представляє інтереси Товариства в установах, на підприємствах, в організаціях в Україні та за її межами;
- діє від імені Товариства без довіреності, укладає угоди, контракти та інші юридичні акти від імені Товариства;
- приймає рішення про придбання, відчуження та заставу майна, а також укладання контрактів на суми, що не перевищують __ статутного фонду Товариства;
- організує роботу дочірніх підприємств, філій та представництв Товариства;
- визначає умови оплати праці працівників Товариства, керівників філій, представництв та дочірніх підприємств;
- приймає рішення про призначення та звільнення керівників дочірніх підприємств Товариства, філій та представництв;
- видає довіреності;
- відкриває в кредитних установах розрахункові, валютні та інші рахунки Товариства;
- видає накази в межах своєї компетенції;
- затверджує ціни та тарифи на товари й послуги АТ;
- приймає рішення про відрядження працівників Товариства, в тому числі закордонні;
- забезпечує дотримання норм законодавства про працю, правил внутрішнього трудового розпорядку;
- укладає від імені Товариства контракти та трудові договори, угоди з працівниками;
- підписує від імені Правління АТ колективний договір з трудовим колективом;
- приймає на роботу на контрактній основі та звільняє з роботи працівників, застосовує засоби заохочення та накладає стягнення;
- затверджує положення про структурні підрозділи Товариства та посадові інструкції;
- приймає рішення про пред'явлення претензій та позовів від імені Товариства;
- затверджує перелік відомостей, що становить комерційну таємницю АТ;
- затверджує штатний розпис Товариства, філій та представництв;
- розподіляє обов'язки між членами Правління, визначає їх повноваження;
- здійснює інші дії, необхідні для досягнення цілей Товариства.

5.3. У разі відсутності Голови Правління право виступати від імені

Товариства без довіреності мають його заступники в межах їх компетенції, передбачених посадовими інструкціями.

6. Права й обов'язки членів Правління

6.1. Правління зобов'язане:

- забезпечувати практичне виконання рішень Зборів акціонерів та Ради у галузі інвестування коштів, розвитку виробництва, капітального будівництва, укладанні договорів і угод з підприємствами, установами, організаціями, фізичними особами, а також інших питань поточної господарської та соціальної діяльності Товариства;

- забезпечувати передбачені нормативними положеннями умови праці працівників Товариства, розміри заробітної плати не нижче від офіційно встановленого державою мінімального рівня;

- забезпечувати правильне ведення бухгалтерського обліку, статистичної та іншої звітності, своєчасність підготовки та подання документів, що вимагають державні органи, Збори акціонерів Товариства.

6.2. Члени Правління Товариства зобов'язані дотримуватись лояльності до Товариства.

6.3. Члени Правління Товариства мають право на укладання угод та здійснення операцій від імені Товариства за наявності у них довіреності на здійснення таких дій.

6.4. Члени Правління Товариства можуть поєднувати свою діяльність у складі Правління Товариства з діяльністю на будь-яких посадах у Товаристві з відповідною оплатою.

6.5. Члени Правління Товариства мають право на придбання акцій Товариства а умовах опціону, якщо такий механізм стимулювання їх роботи передбачений контрактом.

6.6. Члени Правління Товариства мають право необмеженого доступу до інформації, що стосується діяльності Товариства і необхідна їм для здійснення своїх функцій у складі Правління Товариства.

7. Порядок роботи Правління

7.1. Правління скликається Головою в разі потреби, але не менше ніж один раз на місяць.

7.2. Про засідання Правління його члени повинні бути повідомлені не пізніше ніж за 3 дні до дати проведення засідання.

7.3. Порядок денний засідання передається всім членам Правління разом з повідомленням про дату проведення засідання.

7.4. Голова Правління організовує роботу Правління на основі плану розгляду питань на поточний місяць. До порядку денного додатково включаються питання, запропоновані для розгляду Радою, Ревізійною комісією та членами Правління Товариства.

7.5. Правління правомочне приймати рішення по питаннях, які належать до його компетенції, якщо на засіданні присутні не менше трьох його членів. На засіданнях головує Голова Правління.

7.6. Засідання Правління буде вважатися неправомочним, якщо на ньому одночасно відсутні Голова Правління та його заступники.

7.7. Усі рішення Правління приймаються простою більшістю голосів. При однаковій кількості голосів приймається рішення, за яке проголосував Голова Правління. Правління може приймати рішення через опитування, якщо всі його члени погодилися з цим у письмовій формі.

7.8. Рішення Правління оформляється протоколом, який підписує Голова та члени Правління. Секретар веде книгу протоколів Правління, яка має бути надана на вимогу будь-кого з акціонерів для ознайомлення. За вимогою акціонерів повинні також видаватися засвідчені витяги з книги протоколів,

7.9. Якщо до порядку денного включені питання, що стосуються укладання важливих угод, фінансування інвестиційних чи інноваційних проектів та містять комерційну таємницю, протоколи Правління готуються у двох варіантах: у повному вигляді та узагальнені.

Акціонерам надаються узагальнені протоколи з даними, що не містять комерційної таємниці.

7.10. Члени Правління у своїй діяльності керуються посадовими інструкціями, затвердженими Головою Правління.

7.11. Правління Товариства зберігає свої повноваження незалежно від створення вакансій. На створені вакансії Голова Правління за погодженням із Радою призначає нових членів Правління. Склад Правління доводиться до відома акціонерів на найближчих Зборах акціонерів.

7.12. Члени Правління можуть бути відкликані за поданням Голови Правління Товариства та звільнені за власним бажанням Радою.

8. Звіт перед акціонерами про результати річної діяльності Товариства

8.1. За результатами річної діяльності Правління Товариства представляє акціонерам річний звіт про фінансово-господарську діяльність та баланс Товариства з необхідними до нього додатками.

8.2. Звіт має містити викладення:

- змісту робіт, що мають важливе значення, здійснення яких розпочалось після завершення попереднього господарського року, а також тих робіт, які не закінчені з минулих років;

- перспектив розвитку Товариства;

- змісту діяльності в галузі досліджень і розробок.

8.3. Річний баланс включає в себе власний баланс і рахунок прибутків та збитків. Баланс представляє собою зіставлення активів та пасивів Товариства. Рахунок прибутків і збитків являє собою зіставлення видатків і прибутків за господарський рік. Він може бути складений у вигляді самостійного документа або бути частиною бухгалтерського балансу.

8.4. Правління Товариства повинне протягом місяця після закінчення фінансового року скласти річний баланс та звіт про стан справ у Товаристві за господарський рік, що скінчився, і подати їх Ревізійній комісії та/або аудиторю, які здійснюють перевірку річного балансу та звіту про стан справ щодо їх відповідності чинному законодавству, правилам веден-

ня бухгалтерського обліку та звітності, а також установчим документам Товариства, і дають відповідний висновок.

8.5. Одночасно з річним балансом Правління зобов'язане підготувати звіт щодо розподілу балансового прибутку, а саме:

- про розмір балансового прибутку;
- про відрахування в резерв та відповідні фонди, передбачені законодавством або створені за рішенням Зборів акціонерів;
- про розподіл частини прибутку між акціонерами.

8.6. Після отримання висновку Ревізійної комісії чи аудитора Правління Товариства подає річний баланс, звіт про стан справ, пропозиції про розподіл прибутку та висновки Ревізійної комісії Раді Товариства, яка здійснює перевірку поданих документів і складає письмовий звіт. У ньому Рада Товариства має вказати на наявність або відсутність заперечень по поданих документах.

8.7. Рада Товариства схвалює або не схвалює річний баланс. Якщо Рада Товариства не схвалює річний баланс, то до подання річного балансу Зборам акціонерів потрібно отримати висновок аудитора.

8.8. Річний звіт і баланс не можуть бути затверджені Зборами акціонерів без висновку Ревізійної комісії Товариства та/або зовнішнього аудитора.

8.9. Акціонери Товариства до Зборів повинні бути проінформовані про основні положення та дані річного звіту та балансу Товариства. Найбільш важлива інформація про підсумки річної діяльності Товариства (вербальний звіт, цифрові дані, аналітичні матеріали) має бути оформлена у вигляді окремого документа. Кожному акціонеру Товариства до відкриття Зборів, у порядку денного яких є питання затвердження річного звіту та балансу, має бути надана можливість ознайомлення з цим документом.

8.10. Річний баланс та відомості із річного звіту після затвердження їх Зборами акціонерів подаються Головою Правління Товариства для опублікування в офіційних виданнях та реєстродержателю разом з копією протоколу Зборів акціонерів Товариства.

9. Відповідальність членів Правління

9.1. Члени Правління виконують свої обов'язки відповідно до чинного законодавства, Статуту АТ, цього Положення, а також рішень Зборів акціонерів АТ і Ради АТ та їх інструкцій.

9.2. Члени Правління несуть персональну відповідальність за виконання рішень Зборів акціонерів АТ, якщо вони не суперечать чинному законодавству та Статуту АТ.

9.3. Члени Правління у разі невиконання або неналежного виконання ними своїх обов'язків несуть дисциплінарну, адміністративну та іншу відповідальність згідно з чинним законодавством України.

9.4. Члени Правління несуть майнову відповідальність за шкоду, заподіяну АТ через порушення покладених на них обов'язків.

10. Прикінцеві положення

10.1. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться відповідно до змін у чинному законодавстві та рішень Зборів акціонерів Товариства.

10.2. Норми, встановлені цим Положенням, є недійсними, якщо вони суперечать чинному законодавству та Статуту Товариства.

10.3. Якщо окремі норми, встановлені цим Положенням, визнані недійсними, це не тягне за собою визнання недійсними інших норм і положень в цілому.

10.4. Положення набирає чинності після його затвердження на Зборах акціонерів Товариства.

ДОДАТОК 5

ЗАТВЕРДЖЕНО

Загальними зборами акціонерів

АТ _____

"__" _____ 200__ р.

Протокол № _____

ПОЛОЖЕННЯ ПРО СПОСТЕРЕЖНУ (НАГЛЯДОВУ) РАДУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок формування, склад та функції Спостережної (наглядової) ради акціонерного товариства _____ (далі — Товариство).

1.2. Положення розроблено відповідно до Закону України "Про господарські товариства" та Статуту Товариства.

2. Правовий статус та компетенція Спостережної (наглядової) ради

2.1. Спостережна (наглядова) рада Товариства (далі - Рада) здійснює контроль за діяльністю Правління Товариства в інтересах акціонерів у період між загальними зборами акціонерів.

2.2. У своїй діяльності Рада керується чинним законодавством, Статутом Товариства та цим Положенням.

2.3. Рада Товариства підпорядкована загальним зборам акціонерів, рішення яких є для неї обов'язковими.

2.4. Рада правомочна вирішувати всі питання діяльності Товариства, якщо вони не віднесені до компетенції загальних зборів акціонерів Товариства.

2.5. Члени Ради є посадовими особами.

3. Склад Ради Товариства

3.1. До складу Ради входять: Голова, заступник та її члени.

Члени Ради обираються з числа акціонерів або уповноважених акціонерами осіб у кількості _____ осіб на три роки загальними зборами акціонерів і можуть переобиратися необмежену кількість разів.

3.2. Члени Ради обирають між собою Голову Ради, якщо він не був обраний на загальних зборах акціонерів.

3.3. Члени Ради не мають права входити до складу Правління Товариства.

3.4. Голова Ради призначає свого заступника та Секретаря, який веде протоколи засідань Ради.

4. Повноваження Ради

4.1. Рада має такі повноваження:

- здійснює контроль за діяльністю Правління щодо виконання рішень загальних зборів акціонерів АТ;
  - погоджує основні напрями діяльності Товариства, його філій, відділень, представництв та інших структурних підрозділів і виносить на затвердження загальними зборами акціонерів;
  - погоджує річний баланс та річний звіт Товариства і виносить їх на затвердження загальними зборами акціонерів;
  - погоджує проект плану діяльності Товариства на наступний рік та виносить на затвердження загальними зборами акціонерів;
  - заслуховує звіти Ревізійної комісії щодо фінансово-господарського стану Товариства;
  - визначає політику зовнішньоекономічної діяльності АТ;
  - погоджує рішення Правління АТ про участь Товариства в холдінгових компаніях, об'єднаннях підприємств, фінансово-промислових групах та інших підприємствах з подальшим затвердженням загальними зборами акціонерів;
  - за поданням Голови Правління погоджує призначення та звільнення членів Правління АТ;
  - від імені Товариства укладає з Головою Правління АТ трудовий контракт;
  - у разі потреби виступає ініціатором проведення позачергових ревізій фінансово-господарської діяльності Товариства;
  - затверджує рішення Правління про придбання, відчуження та заставу майна, а також укладання контрактів на суми, що перевищують 30% статутного фонду Товариства;
  - затверджує Положення "Про оплату праці членів органів управління АТ" та інші Положення, що регулюють діяльність Товариства в цілому, які готує Правління АТ. У разі потреби та за поданням Правління Рада переглядає ці Положення та вносить зміни, але не частіше одного разу в квартал;
  - представляє інтереси Товариства в судах, органах влади та управління, інших організаціях по спрах з Правлінням АТ та його членами.
- 4.2. Рада зберігає свої повноваження незалежно від створення вакансій. Якщо кількість членів Ради стає менша за трьох, то скликають позачергові загальні збори акціонерів для обрання членів Ради на утворені вакансії.
- 4.3. Повноваження члена Ради припиняються достроково у випадках:
- фізичної неможливості виконання обов'язків (смерть, визнання безвісно відсутнім);
  - коли він подав особисту заяву до Ради про дострокове припинення повноважень і Рада прийняла відставку;
  - відповідного рішення загальних зборів акціонерів Товариства.

5. Порядок роботи Ради

5.1. Засідання ради (далі - Рада) скликає її Голова не менш як один раз на квартал. Позачергові засідання можуть скликатись Головою з власної ініціативи чи на вимогу будь-кого з членів Ради або за пропозицією Правління Товариства.

Для кворуму потрібна присутність не менш як 2/3 членів Ради.

5.2. Повідомлення про засідання надсилається кожному члену Ради у письмовій формі у встановленому Радою порядку. Повідомлення включає порядок денний засідання, час та місце його проведення. До нього додаються всі необхідні документи, пов'язані з порядком денним.

5.3. На засіданнях Ради головує Голова або його заступник, У разі їх відсутності члени Ради можуть вибрати головуючого з числа присутніх.

5.4. Для ведення протоколів та оформлення інших документів призначається постійний Секретар Ради. Протоколи засідань підписують Голова та Секретар.

5.5. Члени Ради організовують свою роботу на основі плану розгляду питань на рік, на півроку.

До порядку денного додатково включаються всі питання, запропоновані для розгляду членами Ради, Ревізійної комісії, а також Правлінням Товариства.

5.6. Рішення Ради приймаються простою більшістю голосів. При однаковій кількості голосів голос Голови є вирішальним.

Рада Товариства може приймати рішення через опитування, якщо всі її члени погодилися з цим у письмовій формі.

5.7. Протоколи засідань Ради доступні її членам і можуть бути надані для ознайомлення членам Ревізійної комісії та Правлінням Товариства.

5.8. Членам Ради компенсують транспортні, поштові витрати, а також витрати на відрядження, пов'язані з виконанням ними своїх обов'язків.

6. Обов'язки членів Ради

6.1. Головним завданням членів Ради є визначення політики з метою збільшення прибутковості Товариства та забезпечення стійкого фінансово-економічного становища Товариства.

6.2. Члени Ради повинні дотримуватись лояльності щодо інтересів Товариства.

6.3. Члени Ради несуть відповідальність перед Товариством за збитки, спричинені невиконанням ними своїх обов'язків.

7. Оплата праці

7.1. Голова та члени Ради мають право отримувати винагороду в розмірах та в порядку, встановленому Положенням "Про умови оплати і стимулювання праці членів Спостережної (наглядової) ради та Ревізійної комісії Товариства".

7.2. Винагорода не виплачується за період відпустки, хвороби чи з інших причин, внаслідок яких посадова особа не мала змоги виконувати свої обов'язки.

8. Прикінцеві положення

8.1. Зміни та доповнення до цього Положення вносяться відповідно до змін у чинному законодавстві та рішень загальних зборів акціонерів Товариства.

8.2. Норми, встановлені цим Положенням, є недійсними, якщо вони суперечать чинному законодавству та Статуту Товариства.

8.3. Якщо окремі норми, встановлені цим Положенням, визнані недійсними, це не тягне за собою визнання недійсними інших норм та Положення в цілому.

8.4. Положення набуває чинності після його затвердження на загальних зборах акціонерів Товариства.

ДОДАТОК 6

ЗАТВЕРДЖЕНО

Загальними зборами акціонерів

АТ _____

"_____" _____ 200_ р.

Протокол № _____

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ЗДІЙСНЕННЯ ЗНАЧНОЇ МАЙНОВОЇ УГОДИ В АТ

Це Положення визначає суть значної майнової угоди в АТ, умови її здійснення і ґрунтується на чинному законодавстві України, Статуті АТ, а також загальноприйнятій практиці здійснення таких угод.

1. Визначення значної майнової угоди в АТ

1.1. Значними угодами є такі:

Угода або кілька угод, пов'язаних з придбанням або відчуженням чи можливістю відчуження АТ прямо або опосередковано майна, вартість якого становить більш як ____ % балансової вартості активів АТ на дату прийняття рішення про укладання таких угод, за винятком угод, що укладаються в процесі повсякденної господарської діяльності.

Угода або кілька взаємозв'язаних угод, які пов'язані з розміщенням простих або привілейованих акцій, що конвертуються в прості та які становлять більш як ____ % раніше розміщених АТ простих акцій.

Угода або кілька угод, вчинена дочірнім підприємством (товариством), якщо її вартість, помножена на частку участі головного товариства в статутному капіталі дочірнього господарського товариства, становить ____ % вартості активів головного товариства.

1.2. Вартість майна, що є об'єктом значної угоди, визначається Спостережною (наглядовою) радою АТ (далі - Рада) відповідно до Статуту АТ і становить ____.

1.3. Під повсякденною господарською діяльністю в цьому Положенні треба розуміти поточну діяльність, пов'язану з виробництвом продукції і наданням послуг, забезпеченням поставок сировини, матеріалів та енергії, виконанням фінансових послуг, проведенням будівельних робіт, реалізацією готової продукції та інших видів господарської статутної діяльності.

2. Здійснення значної майнової угоди, пов'язаної з придбанням або відчуженням АТ майна

2.1. На угоди, які потребують відповідності законодавчим вимогам, потрібне погодження з Антимонопольним комітетом України (відділеннями).

2.2. Угоди обсягами до 25% балансової вартості активів АТ вважаються повсякденними й укладаються Правлінням АТ.

2.3. Рішення про здійснення значної майнової угоди, вартість якої становить від 25 до 50 % балансової вартості активів АТ на дату прийняття рішення про здійснення такої угоди, приймається Радою АТ одноголосне (при цьому не враховуються голоси членів Спостережної ради, що вибули).

2.4. За умови відсутності одноголосного вирішення питання про укладення значної майнової угоди воно може бути передане на розгляд загальних зборів.

2.5. Рішення про здійснення значної майнової угоди, предметом якої є майно, вартість якого становить більш як 50% балансової вартості активів АТ на дату прийняття рішення про укладання такої угоди, приймається загальними зборами більшістю в 3/4 голосів власників голосуючих акцій, які присутні на зборах.

3. Придбання простих акцій АТ

3.1. Особа, що має намір самостійно або спільно зі своїми пов'язаними особами придбати ____% і більше відсотків розміщених АТ простих іменних акцій, зобов'язана не пізніше ніж за 30 днів до дати придбання акцій направити АТ письмову заяву при намірі придбання відповідної кількості акцій.

3.2. Пов'язаними особами в АТ є особи, визначені відповідно до Положення "Про особи, які заінтересовані у

здійсненні угод, і пов'язані особи в АТ, про процедури і вимоги до порядку укладення угод, у здійсненні яких є заінтересованість, і про наслідки недотримання таких вимог".

3.3. Особа, яка самостійно або спільно зі своїми афілійованими особами придбала ____ % і більше відсотків розміщених простих іменних акцій АТ, протягом 30 днів з дати придбання зобов'язана запропонувати акціонерам продати йому їх прості акції за ціною не нижче від середньозваженої ціни придбання акцій АТ за останні шість місяців, що передували даті придбання ____ % і більше акцій.

3.4. За рішенням загальних зборів покупець може бути звільнений від такого обов'язку. При цьому за звільнення має проголосувати більшість власників голосуючих акцій, за винятком голосів, що належать особі, яка бажає придбати ____ % , і його пов'язаним особам.

3.5. Якщо покупець ____ % акцій пропонує акціонерам продати йому акції, така пропозиція здійснюється в письмовій формі, що містить основні дані про особу, яка здійснює значну майнову угоду, кількість придбаних акцій, їх ціну та терміни придбання.

3.6. Акціонер має право не прийняти пропозицію про продаж його акцій. Позитивна відповідь має бути здійснена у вигляді угоди про продаж відповідно до чинного законодавства.

3.7. Придбання ____% чи більше відсотків розміщених простих іменних акцій і направлення акціонерам — власникам простих іменних акцій АТ пропозиції про придбання належних їм акцій здійснюється протягом 120 днів з дати направлення АТ заяви про придбання ____% і більше відсотків акцій.

3.8. Якщо особа, яка придбала ____% і більше відсотків акцій, порушила вимоги цього Положення, вона має право голосувати на загальних зборах акціонерів по акціях, загальна кількість яких не перевищує ____ % голосуючих акцій АТ.

4. Прикінцеві положення

Правовідносини, не визначені цим Положенням, регулюються чинним законодавством

ДОДАТОК 7

ЗАТВЕРДЖЕНО

Загальними зборами акціонерів

АТ _____

" ____ " _____ 200_ р.

Про токол № _____

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ПЕРЕД ТОВАРИСТВОМ ТА АКЦІОНЕРАМИ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА

Це Положення визначає відповідальність посадових осіб АТ за недотримання норм Статуту АТ, положень "Про здійснення значної майнової угоди в АТ", "Про особи, які зацікавлені у здійсненні угод, пов'язані особи в АТ, про процедури і вимоги до порядку укладання угод, у здійсненні яких є заінтересованість в наслідках недотримання таких вимог", " Про заборону конкурентної діяльності в АТ", чинного законодавства України.

1. Посадові особи АТ

1.1. Посадові особи акціонерного товариства (далі - АТ) - це особи, наділені організаційно-розпорядчими й адміністративно-господарськими повноваженнями для здійснення діяльності АТ.

1.2. Посадовими особами АТ є:

- Голова та члени Спостережної (наглядової) ради АТ (далі - Рада АТ);
- Голова та члени Правління АТ;
- Голова Ревізійної комісії АТ;
- посадові особи адміністрації АТ, що виконують функції, передбачені п.1 цього Положення.

1.3. Посадові особи АТ зобов'язані здійснювати свої службові обов'язки сумлінно і так, як вони вважають найкращим в інтересах АТ.

1.4. Посадові особи АТ при підписанні відповідних документів чи при укладенні контрактів з АТ приймають на себе встановлені АТ обмеження з метою недопущення дій, які можуть призвести до використання свого службового становища та пов'язаних з ним можливостей, а також можливостей АТ і його авторитету, в особистих, групових чи інших інтересах, що суперечать інтересам АТ.

1.5. Прийняття встановлених АТ обмежень відображається в письмовому зобов'язанні.

1.6. Повне чи часткове неприйняття встановлених обмежень тягне за собою відмову в укладанні чи анульованні укладених контрактів.

1.7. Компетенція посадових осіб АТ у представництві по справах АТ і здійсненні ними будь-яких юридичних дій обмежена відповідно до чинного законодавства, норм Статуту АТ, рішень загальних зборів акціонерів та внутрішніх нормативних актів, що регламентують діяльність посадових осіб АТ.

1.8. Перевищення посадовими особами АТ влади — навмисне здійснення дій, що явно виходять за межі їх компетенції, повноважень і прав, не допускається і тягне за собою відповідальність, передбачену законодавством України і внутрішніми нормативними актами АТ.

1.9. Посадові особи зобов'язані дотримуватись лояльності щодо АТ і виконувати зобов'язання, що випливають з чинного законодавства, Статуту АТ та договорів, укладених ними, і, у тому числі, їх контрактів з АТ.

2. Обмеження для посадових осіб

2.1. Посадові особи вважаються такими, що мають особисту фінансову заінтересованість, якщо вони перебувають у трудових відносинах чи володіють правами власника або кредитора відносно юридичних осіб або фізичних осіб, які:

- є постачальниками товарів чи послуг АТ;
- є крупними споживачами товарів чи послуг, що виробляються АТ;
- можуть дістати вигоду від розпорядження майном АТ;
- майно яких повністю чи частково створено АТ.

2.2. Якщо посадова особа АТ має фінансову заінтересованість в угоді, стороною якої є чи має намір стати АТ, а також у випадку іншого протиріччя інтересів посадової особи і АТ щодо існуючої чи майбутньої угоди:

- вона зобов'язана повідомити про свою заінтересованість Раду АТ до моменту прийняття рішення (укладання угоди);
- угода має бути схвалена більшістю членів Ради, які не мають такої заінтересованості.

2.3. Посадова особа АТ, яка належно повідомила раду про свою фінансову заінтересованість чи інші суперечності її інтересів інтересам АТ, не може брати участі ні в обговоренні, ні в голосуванні з питання укладення такої угоди.

2.4. Посадові особи АТ не мають права використовувати можливості АТ чи допускати їх використання в інших цілях, крім передбачених Статутом АТ.

2.5. Під можливостями АТ слід розуміти:

- всі належні АТ майнові та немайнові права; ж
- можливості у сфері господарської діяльності;
- інформацію про діяльність та плани АТ, якщо вона не підлягає офіційному поширенню;
- будь-які права та повноваження АТ, що мають для нього цінність.

2.6. Не допускається зловживання своїми посадовими обов'язками, тобто навмисне використання посадовою особою свого службового становища чи покладених на неї функцій всупереч інтересам АТ, здійснене з особистої чи групової заінтересованості.

2.7. Особи, які обіймають посади в АТ, у період своєї роботи на цих посадах не мають права засновувати або брати іншу участь у підприємствах, що конкурують з АТ, за винятком тих випадків, коли це було дозволено більшістю заінтересованих членів Ради АТ.

2.8. Не допускається побічне чи пряме отримання посадовою особою АТ винагороди за вплив на прийняття рішення Радою чи Правлінням АТ.

2.9. Під винагородою слід розуміти отримання будь-яких матеріальних цінностей, послуг, пільг матеріального характеру від юридичних і фізичних осіб за використання свого службового становища.

2.10. Посадові особи АТ не мають права приймати подарунки та інші послуги від осіб, залежних від них своїм службовим становищем, за винятком символічних знаків уваги відповідно до загальноприйнятих норм ввічливості й гостинності та символічних сувенірів при проведенні протокольних і інших офіційних заходів.

2.11. Посадові особи АТ не мають права відмовляти фізичним та юридичним особам в Інформації, надання якої передбачено законодавчими й внутрішніми нормативними актами АТ, затримувати її, передавати недостовірну чи неповну інформацію.

2.12. Не допускаються внесення в офіційні документи АТ явно невірних відомостей, підrobка, підчистка чи помітка їх іншим числом, а також складання і видавання свідомо неправильних документів чи внесення до них явно неправильних записів.

2.13. Посадові особи АТ зобов'язані не порушувати встановлений внутрішніми нормативними актами АТ порядок розгляду заяв фізичних і юридичних осіб та вирішення інших питань, що належать до їх компетенції.

2.14. Посадові особи не мають права:

- укладати парі, робити ставки на іподромах та брати участь в інших азартних іграх грошового чи іншого майнового характеру, якщо це потягне за собою порушення інтересів АТ;
- використовувати в особистих, групових чи інших неслужбових цілях надані їм для здійснення своїх обов'язків приміщення, засоби транспорту і зв'язку, електронно-обчислювальну техніку, грошові кошти та інше майно, якщо це не передбачено договором та внутрішніми нормативними актами АТ і завдає шкоди АТ;
- використовувати не передбачені внутрішніми нормативними актами АТ переваги в отриманні кредитів, позик, придбанні цінних паперів, нерухомості та іншого майна.

2.15. За рішенням загальних зборів акціонерів посадові особи АТ можуть бути притягнені до дисциплінарної, майнової, адміністративної та кримінальної відповідальності відповідно до чинного законодавства України.

3. Загальні положення про відповідальність

3.1. АТ має право вимагати від посадових осіб АТ відшкодування збитків, нанесених АТ внаслідок порушення ними своїх обов'язків та допущення халатності (невиконання чи неналежне виконання покладених на посадову особу обов'язків, що завдало по необережності шкоди АТ), у повному обсязі, включаючи упущену вигоду АТ у розмірі її повної та справедливої ринкової вартості в порядку, визначеному законодавством України.

3.2. Здійснені внаслідок правопорушень акти та дії посадових осіб АТ можуть бути анульовані органами, посадовими особами, уповноваженими на прийняття чи відміну відповідних актів, або судом за позовом АТ (у випадках, передбачених чинним законодавством), заінтересованої фізичної чи юридичної особи або прокурора.

4. Прикінцеві положення

Правовідносини, не визначені цим Положенням, регулюються чинним законодавством

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Ситуаційні та практичні завдання для практичних занять з курсу «Корпоративне управління»: методичні вказівки для студентів денної форми навчання освітньо-кваліфікаційного рівня підготовки магістр, напрямку "Менеджмент".

Укладач: Штерн Галина Юрївна

Редактор: М.З.Аляб'єв

План 2009, поз.480 М

Підп. до друку 23.10.2009	Формат 60 x 84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умови.-друк. арк. 4,0	Обл.-вид. арк. 4,4
Замовл. №	Тираж 50 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12
Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12